

Compendiu de documente ale Consiliului Europei privind prevenirea suprapopulării penitenciarelor

Programmatic Cooperation Framework for
Armenia, Azerbaijan, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine and Belarus

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Compendiu de documente ale Consiliului Europei privind prevenirea suprapopulării penitenciarelor

2015

Programmatic Cooperation Framework for
Armenia, Azerbaijan, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine and Belarus

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Ediția română: Compendiu de documente
ale Consiliului Europei privind prevenirea
suprapopulării penitenciarelor

Ediția engleză reprezintă versiunea oficială a
textului.

Toate cererile de reproducere sau traducere a în-
tregului document, sau a unei părți din acesta,
trebuie adresate directoratului de comunicații a
Consiliului Europei (F-67075 Strasbourg Cedex
sau publishing@coe.int). Orice altă corespondență
legată de această publicație trebuie adresată di-
recției generale pentru drepturile omului și statu-
lui de drept a Consiliului Europei.

Tehnoredactarea și design:
Levan Menteșășvili

- CoE CM R (92)16
- CoE CM R (99)19
- CoE CM R (99)22
- CoE CM Rec (2003)22
- CoE CM Rec (2006)13
- CoE CM Rec (2014)4
- CoE CM Rec (2000)22
- CoE CM Rec (2006)2
- CoE CM Rec (2010)1
- Extracts from the CPT General Reports

© Consiliul Europei, Octombrie 2015

Publicat în cadrul proiectului regional – "Promova-
rea reformei penitenciare (de la o abordare puni-
tivă la una de reabilitare) " - Cadru de cooperare
programatică (PCF) a Uniunii Europene și a Consili-
ului Europei.

Cuprins

Recomandarea Nr. R (92) 16 a Comitetului de Miniștri către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate	5
Recomandarea Nr. R (99) 19 a Comitetului de Miniștri către Statele Membre cu privire la medierea în materie penală	27
Recomandarea Nr. R 22 (99) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor	33
Recomandarea Rec (2000)22 a Comitetului de Miniștri către statele membre în legătură cu îmbunătățirea implementării regulilor europene privind sancțiuni și măsuri comunitare	39
Recomandarea Rec (2003) 22 a comitetului de miniștri către statele membre cu privire la liberarea condiționată	47
Recomandarea comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la regulile penitenciare europene Rec (2006)2	57
Recomandarea Rec (2006)13 a Comitetului de Miniștri al statelor-membre privind detenția provizorie, condițiile în care are loc aceasta, precum și aplicarea garanțiilor împotriva abuzului	93
Recomandarea CM/Rec (2010)1 Comitetului de Ministri către statele membre cu privire la Regulile de Probațiune ale Consiliului Europei	105
Recomandarea Comitetului de Miniștri CM/Rec (2014)4 către statele membre, privind monitorizarea electronică	127
Extrase din CPT cu privire la suprapopularea penitenciară	139

Recomandarea Nr. R (92) 16 a Comitetului de Miniștri către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate

(adoptată de Comitetul de Miniștri în 19 octombrie 1992, cu ocazia celei de a 482-a reuniune a Delegațiilor de Miniștri)

Comitetul de Miniștri, în virtutea articolului 15 b din Statutul Consiliului Europei;

Considerând că este în interesul Statelor Membre, în Consiliul Europei, să stabilească principii comune în materie penală, cu scopul de a întări cooperarea internațională în acest domeniu;

Constatând dezvoltarea considerabilă în Statele Membre a recurgerii la sancțiunile și măsurile penale a căror aplicare are loc în comunitate;

Considerând că aceste sancțiuni și măsuri constituie mijloace importante de luptă împotriva criminalității și că ele evită efectele negative ale închisorii;

Considerând interesul pentru crearea, impunerea și executarea acestor sancțiuni și măsuri;

Recomandă guvernelor Statelor Membre să se inspire în legislația și practica lor internă din principiile reținute în textul Regulilor europene asupra sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate, așa cum figurează în Anexa la prezenta Recomandare, cu scopul de a le pune în aplicare în mod progresiv și de a-i da acestui text cea mai largă difuzare posibilă.

PREAMBUL

Prezentele reguli au ca scop:

a) să stabilească un ansamblu de norme care permit legiuitorului național și practicienilor de referință autorizați cu decizia ca organele însărcinate cu executarea să asigure o aplicare justă și eficace a sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate. Această aplicare trebuie să vizeze menținerea unui echilibru necesar și de dorit, pe de o parte, între exigențele apărării societății în dublul său aspect de protecție a ordinii publice și de aplicare a normelor vizând să repare prejudiciul cauzat victimelor, și, pe de altă parte, indispensabila luare în considerare a nevoilor delincventului în condițiile inserției sociale;

b) să furnizeze Statelor Membre criterii de bază destinate să îmbine crearea și recuperarea cu sancțiunile și măsurile aplicate în comunitate garanții împotriva riscurilor de stingere a drepturilor fundamentale ale persoanei umane cărora li se aplică ele. De asemenea, este necesar să se vegheze la aceea că aplicarea acestor sancțiuni și măsuri să nu ajungă la vreun abuz, care s-ar traduce de exemplu printr-o folosire în detrimentul anumitor grupuri sociale. De asemenea, avantajele și dezavantajele sociale, ca și riscurile potențiale care rezultă din astfel de sancțiuni și măsuri, trebuie să fie examinate cu grijă. și simplul fapt că trebuie urmărit scopul de substituie a închisorii nu ar putea justifica recurgerea la vreun tip de măsură sau vreo modalitate de executare;

c) să propună personalului însărcinat cu executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate și tuturor celor care în comunitate sunt implicați în aceste reguli de conduită clare pentru a se asigura că această executare corespunde condițiilor și obligațiilor impuse și în consecință să confere o întreagă credibilitate sancțiunilor și măsurilor. Ceea ce înseamnă că executarea trebuie să fie concepută într-o manieră rigidă sau formalizată. Din contră, ea trebuie condusă într-o constantă individualizare, adică de corespondență între faptele comise, răspunsul penal și aptitudinile delincventului. și faptul de a ne putea referi la o reglementare stabilită la nivel internațional ar trebui să favorizeze schimbul de experiență, în special în domeniul metodelor de muncă.

Nu trebuie să insistăm asupra faptului că sancțiunile și măsurile aplicate în comunitate, ca și cele prevăzute în cadrul acestor reguli, prezintă o reală utilitate, atât pentru delincvent, cât și pentru comunitate, deoarece delincventul continuă să-și exercite opțiunile mai degrabă și să-și asume responsabilitățile sociale. Executarea sancțiunilor penale în sânul comunității oferă o mai bună protecție societății, decât desfășurarea unui proces pe termen lung salvând de la sine și interesele victimei.

De asemenea, pronunțarea și executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate, trebuie să fie conduse de aceste considerațiuni, ca și de obiectivul esențial de a-l considera pe delincvent drept o ființă umană responsabilă și respectabilă.

Concepute ca o paralelă la Regulile Penitenciare Europene din 1987, prezentele Regulii nu ar putea să fie considerate ca niște reguli tip. Ele formează mai degrabă un corpus de exigențe susceptibile de a fi în comun admise și observate; și nu putea exista o aplicare mai satisfăcătoare a sancțiunilor sau a măsurilor aplicate în comunitate fără să se respecte aceste exigențe.

Prin experiența sa și viziunea de ansamblu a situației din Statele Membre, Consiliul Europei este în măsură să vegheze ca aceste Reguli să-i orienteze și să-i ajute pe cei care publică dispozițiile legale naționale și pe cei care le aplică în fiecare țară.

Dispozițiile prezentelor Reguli se aplică la sancțiunile sau măsurile astfel definite în glosar, a căror executare se exercită în comunitate, inclusiv măsurile constând într-o modalitate de executare a unei pedepse cu închisoarea în afara unei instituții penitenciare. Sunt excluse totuși aici măsurile specifice privind minorii.

Partea I. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE

Regula 1

Prezentele reguli trebuie aplicate de o manieră imparțială.

Regula 2

Definițiile termenilor conținuți în glosarul care figurează în Anexă trebuie considerate ca făcând parte integrantă din prezentele reguli.

Capitolul I - CADRUL LEGAL

Regula 3

Definirea, adoptarea și aplicarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie prevăzute de dispozițiile legale.

Regula 4

Condițiile și obligațiile sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate, care sunt fixate de către autoritatea de decizie, trebuie să fie definite de dispozițiile legale clare și explicate, ca și consecințele care pot rezulta din nerespectarea acestor condiții și obligații.

Regula 5

Nici o sancțiune sau măsură aplicată în comunitate nu trebuie să fie de o durată nedeterminată. Durata sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie fixate de autoritatea însărcinată să ia decizia în limitele prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Regula 6

Natura și durata sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie de asemenea să fie proporțională cu gravitatea infracțiunii pentru care un delincvent a fost condamnat sau o persoană este inculpată, decât să se țină seama de situația personală.

Regula 7

Autoritățile însărcinate cu punerea în aplicare a sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie prevăzute în dispoziții legale. Obligațiile și responsabilitățile autorităților de execuție trebuie de asemenea să fie prevăzute prin dispoziții legale.

Regula 8

Trebuie să fie prevăzută prin dispoziții legale puterea autorităților însărcinate să pună în aplicare, să decidă unele metode de executare, să delege în cazul prerogativelor lor cu privire la executarea unei treimi sau mai mult din pedeapsă, să încheie acorduri cu delincventul, cu alte autorități sau terțe persoane, în vederea acestei executări.

Regula 9

Arestarea și recurgerea la închisoare în timpul executării unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate atunci când delincventul nu respectă condițiile sau obligațiile impuse, trebuie să fie prevăzute de dispozițiile legale.

Regula 10

În legislația privind schimbarea automată cu închisoarea a unei sancțiuni sau măsuri aplicată în comunitate nu trebuie să existe dispoziții în caz de nerespectare a condițiilor sau a obligațiilor impuse de această sancțiune sau măsură.

Regula 11

Controlul ordonat și extern al activității autorității însărcinate cu executarea ar trebui să fie prevăzut prin dispoziții legale. Acest control trebuie să fie efectuat de persoane calificate și experimentate.

CAPITOLUL II - Garanțiile judiciare și procedurile de recurs

Regula 12

Decizia referitoare la impunerea sau la revocarea unei sancțiuni sau a unei măsuri de prezentare aplicată în comunitate trebuie să fie luată de o autoritate judiciară.

Regula 13

Delincventul trebuie să aibă dreptul să exercite un recurs în fața unei autorități de decizie superioară împotriva deciziei care i-a impus sancțiune sau o măsură aplicată în comunitate, aceasta modificând sau revocând o astfel de sancțiune sau măsură.

Regula 14

Orice decizie referitoare la punerea în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate trebuie să permită delincventului să facă apel la autoritatea judiciară din momentul în care acesta dorește să se plângă că o restricție a libertății sale ori că această decizie este ilegală sau contrară conținutului sancțiunii sau măsurii impuse.

Regula 15

O procedură de recurs trebuie să fie pusă la dispoziția unui delincvent care dorește să se plângă la o decizie referitoare la punerea în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, decizie dată de autoritatea însărcinată cu această executare sau să se plângă de omiterea luării unei astfel de hotărâri.

Regula 16

Procedura privind depunerea recursului va fi simplă. Recursul va trebui examinat rapid și împărțit în cele mai bune perioade.

Regula 17

Autoritatea sau organul însărcinat să trateze recursul va trebui să obțină orice informație necesară pentru a-i permite să ia o decizie. În această privință, va trebui să fie examinată cu grijă oportunitatea de a-i asculta în persoană pe cel care a făcut plângerea, în special dacă acesta din urmă o cere.

Regula 18

Decizia motivată a autorităților sau a organului însărcinat cu tratarea recursului trebuie comunicată în scris atât celui care a făcut plângerea, cât și autorității însărcinate cu executarea.

Regula 19

Nu i se poate refuza delincventului să fie asistat de o persoană aleasă de el sau, dacă este cazul, de un apărător pus din oficiu, dacă o astfel de asistență este prevăzută în legislație în momentul în care el dorește să-și exercite dreptul de recurs împotriva unei decizii referitoare la impunerea, modificarea sau la revocarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, sau împotriva unei decizii referitoare la executarea unei astfel de sancțiuni sau măsuri.

CAPITOLUL III - Respectarea drepturilor fundamentale

Regula 20

Nu va trebui să existe discriminare în impunerea și executarea sancțiunilor sau măsurilor aplicate în comunitate pentru motive de rasă, de culoare, de origine etnică, de naționalitate, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau orice altă opinie, de situație economică, socială sau altă situație, de condiția fizică sau mentală.

Regula 21

Nici o sancțiune sau măsură aplicată în comunitate care restrânge drepturile civile sau politice ale delincventului nu trebuie să fie creată sau impusă dacă aceasta este contrară normelor acceptate de comunitatea internațională cu privire la drepturile omului și a libertății fundamentale. Aceste drepturi nu ar putea să fie restrânse cu ocazia punerii în aplicare a sancțiunii sau a măsurii aplicate în comunitate într-o măsură mai mare decât atât cât decurge în mod normal din decizia care impune această măsură sau sancțiune.

Regula 22

Natura sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate și maniera în care ele sunt puse în aplicare, trebuie să fie de acord cu toate drepturile umane ale delincventului, garantate pe plan internațional.

Regula 23

Natura, conținutul și metodele de executare a sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate nu trebuie să pună în pericol viața privată sau demnitatea delincvenților sau a familiei lor, nici să conducă la hărțuire.

De asemenea, ele nu trebuie să ducă la atingerea respectului față de sine-însuși, a legăturilor familiale și cu comunitatea și a capacității delincvenților de fi parte integrantă a societății. Vor trebui adoptate garanții pentru a-i proteja de orice insultă și de orice curiozitate sau publicitate inoportune.

Regula 24

Toate instrucțiunile luate de autoritatea de executare și în particular cele legate de exigențele privind controlul trebuie să fie practice, precise și limitate la ceea ce este necesar executării efective a sancțiunii sau a măsurii.

Regula 25

O sancțiune sau o măsură aplicată în comunitate nu trebuie să conțină un tratament sau o tehnică medicală sau psihologică neconformă cu normele etice recunoscute pe plan internațional,

Regula 26

Natura, conținutul și metodele de executare ale unei sancțiuni sau ale unei măsuri aplicate în comunitate nu trebuie să producă daune fizice sau mentale.

Regula 27

Sancțiunile și măsurile aplicate vor trebui să fie executate într-o manieră care nu le agravează caracterul aflictiv.

Regula 28

Dreptul de a beneficia de sistemul existent de protecție socială nu trebuie să fie limitat prin impunerea sau executarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate.

Regula 29

Deoarece există dispoziții care le permit organizațiilor sau persoanelor individuale din comunitate să furnizeze prin intermediul remunerației un ajutor autorității de executare sub forma activității corespunzătoare de luare în custodie, autoritatea de executare este cea căreia îi revine responsabilitatea de a veghea ca serviciile propuse să fie conforme cu exigențele prezentelor Reguli. Ea trebuie să determine măsurile care trebuie luate atunci când se consideră că ajutorul astfel furnizat nu corespunde acestor exigențe.

Autoritatea de executare trebuie de asemenea să decidă măsurile care trebuie luate atunci când activitățile de luare în custodie relevă faptul că delincventul nu a îndeplinit o condiție sau o obligație dată în grijă, sau mai mult o instruire dobândită pentru punerea în aplicare a sancțiunii sau a măsurii aplicate în comunitatea care i-a fost impusă.

CAPITOLUL IV - Cooperarea delincventului și consimțământul

Regula 30

Impunerea și executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să urmărească scopul de a dezvolta la delincvent sensul responsabilităților sale față de societate și în special față de victimă sau de victime.

Regula 31

O sancțiune sau o măsură aplicată în comunitate nu trebuie să fie impusă decât dacă suntem siguri de condițiile sau de obligațiile care-i pot fi atribuite delincventului și de voința sa de a coopera și de a le respecta.

Regula 32

Toate condițiile sau obligațiile pe care trebuie să le observe un delincvent care face obiectul unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate trebuie să fie determinate ținând cont atât de nevoile sale individuale care au legătură cu executarea, posibilitățile și drepturile sale, cât și de responsabilitățile sale sociale.

Regula 33

Independent de documentul care formulează sancțiunea sau măsura aplicată în comunitate, delincventul trebuie, înainte de a începe executarea, să fie informat,

dacă este cazul în scris, într-o manieră clară și în limba pe care o înțelege, despre natura acestei sancțiuni sau măsuri și despre scopul urmărit ca și despre condițiile sau obligațiile care trebuie respectate.

Regula 34

Dat fiind faptul că punerea în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate trebuie să fie concepută în maniera de a obține cooperarea unui delincvent și de a-i face să înțeleagă sancțiunea ca pe o reacție echilibrată și rezonabilă la infracțiunea comisă, el trebuind în aceeași măsură să participe la procesul de luare de decizii în materie de executare.

Regula 35

Unei persoane inculpate ar trebui să-i fi cerut consimțământul pentru impunerea oricărei măsuri aplicate în comunitate înaintea procesului sau în locul unei decizii asupra sancțiunii.

Regula 36

Atunci când este necesar consimțământul delincventului, acesta trebuie dat într-o manieră clară și explicită.

Un astfel de consimțământ nu ar putea avea drept consecință privarea lui de vreunul din drepturile sale fundamentale.

Partea a II-a. RESURSE UMANE ȘI FINANCIARE

CAPITOLUL V - Personal profesional

Regula 37

Pentru recrutarea, selectarea și promovarea personalului profesional însărcinat cu executarea, nimic nu poate face obiectul unei discriminări fondată pe rasă, sex, limbă, religie, opinii politice sau altele ca: originea națională, etnică sau socială, bunurile, nașterea sau cu totul alt motiv. Recrutarea și selectarea ar trebui să țină cont de acțiunile specifice întreprinse în favoarea unor categorii particulare de persoane, ca și de diversitatea delincvențelor care trebuie luate în grijire.

Regula 38

Personalul însărcinat cu executarea va trebui să fie în număr suficient pentru a-și asuma efectiv multiplele sarcini care îi revin. Va trebui să aibă calitățile de caracter și calificările profesionale necesare executării funcțiilor sale.

Unele norme și politici vor trebui definite pentru ca numărul și calitatea personalului să corespundă cantității de muncă și calificărilor și experienței profesionale specifice dobândite.

Regula 39

Personalul însărcinat cu executarea va trebui să primească o pregătire adecvată și să dispună de o informare care să-i permită să aibă o percepție realistă a câmpului său special de activitate, a activităților sale concrete și a exigențelor deontologice ale muncii sale. Calificarea sa profesională va trebui să fie cu regularitate îmbunătățită și dezvoltată prin cursuri de perfecționare, analize și evaluări ale muncii sale.

Regula 40

Personalul profesional trebuie să fie numit în funcție de condițiile juridice, financiare și de lucru care garantează continuitatea acțiunii sale, permit dezvoltarea simțului responsabilităților sale și îi asigură un statut de funcționare egal cu cel al altui personal profesional care exercită funcții comparabile.

Regula 41

Personalul profesional va trebui să fie răspunzător față de autoritatea de executare prevăzută de lege. Această autoritate trebuie să definească obligațiile, drepturile și responsabilitățile personalului său, și să ia toate dispozițiile pentru a-i controla activitatea și evalua eficacitatea.

CAPITOLUL VI - Resurse financiare

Regula 42

Autoritățile de executare vor trebui să dispună de resurse financiare adecvate luate din fondurile publice. Terțe persoane pot aduce o contribuție financiară sau orice altă contribuție, dar autoritatea de executare nu va trebui să depindă niciodată financiar de acestea.

Regula 43

În cazul în care autoritățile de executare dispun de contribuția financiară a terțelor persoane, unele reguli vor trebui să definească procedurile care trebuie urmate, persoanele investite cu responsabilități specifice în acest domeniu și modalitățile de control al utilizării fondurilor.

CAPITOLUL VII - Implicarea și participarea comunității**Regula 44**

Informațiile corespunzătoare asupra naturii și conținutului sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate, cât și asupra modalităților de execuție, trebuie să fie difuzate astfel încât publicul, în special persoanele private, organismele, serviciile publice și private interesate de executarea acestor sancțiuni sau măsuri, să le poată înțelege temeiul și să le considere ca răspunsuri adecvate și credibile pentru comportamentele delincvente.

Regula 45

Intervenția autorităților însărcinate cu executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie înlocuită de toate resursele utile din comunitate cu scopul de a le procura acestor autorități unele mijloace adaptate pentru a răspunde nevoilor delincvenților și pentru a le menține drepturile.

În acest ultim scop, va trebui de asemenea, să recurgem cel mai curând posibil la participarea organizațiilor și persoanelor individuale din comunitate.

Regula 46

Participarea comunitară trebuie utilizată cu scopul de a permite delincvenților să dezvolte legături reale cu comunitatea, de a-i face conștienți de interesul pe care comunitatea li-i arată și de a lărgi posibilitățile de contacte și de sprijin.

Regula 47

Participarea comunitară trebuie să se manifeste sub forma unui acord încheiat cu autoritatea de executare, precizând îndeosebi natura și modalitățile sarcinilor ce trebuie îndeplinite.

Regula 48

Rolul de luare în grijă nu poate fi exercitat de organizațiile comunitare și de persoanele individuale din comunitate, decât dacă este prevăzut de dispozițiile legale definite de autoritățile responsabile cu impunerea sau executarea sancțiunilor sau măsurilor aplicate în comunitate.

Regula 49

Recurgerea la persoane individuale din comunitate nu trebuie să fie considerată ca un substituit al muncii pe care ar trebui s-o efectueze personalul profesional.

Regula 50

Autoritățile de execuție trebuie să definească normele și procedurile de selectare a persoanelor individuale din comunitate și informațiile privind sarcinile, responsabilitățile lor limitele competenței lor, persoanele cărora trebuie să le dea socoteală și orice alte elemente utile.

Regula 51

Persoanele individuale din comunitate trebuie să fie ghidate, în măsura posibilului, de personalul profesional și puse să-și asume sarcinile care corespund capacității și posibilităților lor. Va trebui asigurată o pregătire adaptată în caz de nevoie.

Regula 52

Organizațiile comunitare și persoanele individuale din comunitate țin cont de exigențele secretului profesional.

Regula 53

În exercitarea funcțiilor lor, persoanele individuale din comunitate trebuie să fie acoperite de o asigurare împotriva accidentelor și pagubelor provocate de terțe persoane, ca și în materie de responsabilitate civică.

Cheltuielile muncii lor trebuie să fie remunerate.

Regula 54

Organizațiile comunitare și persoanele individuale din comunitate trebuie să fie ascultate în privința problemelor de ordin general, ca și asupra problemelor care se bazează pe cazuri individuale și să dispună în același timp de toate informațiile.

Partea a III-a. GESTIUNEA SANCTIUNILOR ȘI A MĂSURILOR

CAPITOLUL VIII - CONDIȚII DE PUNERE ÎN APLICARE

Regula 55

Executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate va trebui concepută astfel încât ele să aibă cea mai mare semnificație posibilă pentru delincvent și ca ele să contribuie la dezvoltarea personală și socială necesară delincventului cu scopul de a permite inserția sa socială. Metodele de îngrijire și control vor trebui să urmărească aceste obiective.

Regula 56

Orice aviz comunicat tribunalului sau ministerului public privind pregătirea, impunerea sau punerea în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate nu poate fi furnizat decât de către personalul profesional sau de către o organizație prevăzută de lege, sau prin intermediul personalului profesional.

Regula 57

Autoritatea de execuție trebuie să se asigure că informația privind drepturile celor care fac obiectul sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate este pusă la dispoziția lor, ca și un ajutor pentru exercitarea acestor drepturi. Personalul profesional, organizațiile comunitare și participanții individuali trebuie să fie informați despre aceste dispoziții.

Regula 58

Delincventul trebuie să aibă dreptul să facă observații verbale sau scrise înaintea oricărei decizii privind executarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate.

Autoritatea de executare trebuie să-i garanteze delincventului în caz de conflict sau de criză, posibilitatea de a intra în contact într-un răstimp minim cu un membru al personalului profesional care exercită o funcție de răspundere.

Regula 59

Autoritatea de execuție trebuie să strângă și să examineze cu grijă plângerile formulate de delincvent, privind executarea sancțiunii sau a măsurii al cărei obiect este. Ea trebuie de asemenea, să examineze cu foarte mare atenție cererea delincventului care tinde să schimbe persoana care exercită luarea în grijă sau orice altă persoană care exercită o responsabilitate în privința ei.

Regula 60

Autoritatea de execuție întocmește un dosar individual pentru fiecare delincvent. Acest dosar trebuie ținut la zi, îndeosebi cu scopul de a permite întocmirea oricărui raport util în vederea observării de către delincvent a condițiilor sau obligațiilor pe care le incumbă cu titlu de sancțiune sau de măsură.

Regula 61

Informațiile conținute în dosarul individual nu vor trebui să cuprindă decât aspectele care interesează sancțiunea sau măsura pronunțată și punerea ei în aplicare. Ele vor trebui să fie cât se poate de obiective și viabile.

Regula 62

Delincventul sau persoana care acționează în numele său trebuie să aibă acces la dosarul individual cu condiția să nu existe o atingere a vieții private a aproapelui. Delincventul va trebui să aibă dreptul de a contesta conținutul dosarului obiectul contestației va trebui pus la dosar.

Regula 63

Persoana care are în grijă un delincvent ar trebui în mod normal să-1 informeze despre conținutul dosarului și al rapoartelor pe care le-a redactat acesta și să-i explice sensul lor.

Regula 64

Informațiile care figurează în dosarul individual nu vor fi divulgate decât persoanelor care au dreptul să ajungă la ele. Informațiile astfel comunicate se vor limita la ceea ce este necesar autorității care le cere pentru a se achita de sarcina sa.

Regula 65

Odată ce executarea sancțiunii sau a măsurii a luat sfârșit, dosarele pe care le posedă autoritatea de execuție trebuie să fie distruse sau arhivate conform unei reglementări care să prevadă garanții în ceea ce privește divulgarea conținutului unor terțe persoane. Nu se va putea întâmpla astfel înainte ca efectele juridice ale sancțiunii să fie epuizate, nici după depășirea perioadei de timp definită de legislația în vigoare.

Regula 66

Natura și volumul informațiilor despre delincvenți furnizate organismelor care le asigură plasarea lor profesională sau care la furnizează un ajutor pe planurile personal și social, vor fi definite în cadrul acțiunii duse cu delincventul și limitarea la acest obiect. De aici vor fi îndeosebi excluse, în afară de acordul formal și informat al delincventului, orice informație asupra delincventului și asupra antecedentelor sale, ca și orice informație susceptibilă de a-i fi socialmente nefavorabilă sau de a constitui o ingerință în viața sa privată.

Regula 67

Sarcinile încredințate delincvenților care efectuează o muncă pentru comunitate nu trebuie să fie lipsite de interes, ci să fie socialmente utile și semnificative, și trebuie să le permită dezvoltarea pe cât posibil a aptitudinilor lor; aceste lucrări nu trebuie să fie executate într-un scop lucrativ.

Regula 68

Condițiile de lucru și de muncă ale delincvenților care efectuează lucrări pentru comunitate vor trebui să fie conforme cu legislația muncii în materie de sănătate și securitate. Delincvenții vor trebui asigurați împotriva accidentelor și pagubelor care rezultă din executarea sancțiunilor, ca și în materie de responsabilitate civică.

Regula 69

Cheltuielile de executare nu trebuie, în principiu, suportată de către infractor.

CAPITOLUL IX - METODE DE LUCRU

Regula 70

Executarea de sancțiuni și măsuri aplicate în comunitate trebuie să se bazeze pe gestionarea de programe individualizate și pe dezvoltarea de relații corespunzătoare de muncă între delicvent, persoana care-1 are în grijă, precum și celelalte organizații comunitare sau persoane individuale din comunitate.

Regula 71

Metodele de lucru puse în aplicare pentru a executa sancțiunile și măsurile aplicate în comunitate vor fi adaptate fiecărui caz în particular. Autoritățile și personalul de executare vor dispune în acest scop de o latitudine suficientă pentru ca să se întâmple astfel, fără a se produce grave inegalități de tratament.

Regula 72

Atunci când este identificată o nevoie individuală necesară executării sancțiunii sau măsurii trebuie furnizat un ajutor personal, social sau material la nivelul calității recunoscute.

Regula 73

Instrucțiunile pe cale le poate lua autoritatea însărcinată cu executarea deciziei care impune sancțiunea sau măsura, trebuie să fie practice și precise. Ele nu trebuie să-i impună delincventului exigențe mai mari decât cele care rezultă din această decizie.

Regula 74

Activitățile de control vor fi exercitate doar în limitele în care ele sunt necesare pentru o strictă executare a sancțiunii sau a măsurii aplicate în comunitate și bazate pe principiul intervenției minime. Ele vor fi proporționate în funcție de această sancțiune sau măsură și limitate la scopurile care îi sunt atribuite.

Regula 75

Autoritățile de execuție trebuie să recurgă la metode de lucru făcând apel la tehnicile profesionale recunoscute. Aceste metode trebuie să fie actualizate ținând cont de dezvoltarea cercetării, a muncii sociale precum și a tuturor celorlalte domenii de activitate similară.

CAPITOLUL X - DESFĂȘURAREA SANCTIUNILOR SAU MĂSURILOR ȘI CONSECINȚELE NEEEXECUTĂRII

Regula 76

La începutul punerii în aplicare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, delincventul trebuie să-și poată explica conținutul măsurii și ceea ce se așteaptă de la el. El trebuie să fie informat, de asemenea, despre consecințele nerespectării condițiilor și obligațiilor enunțate în decizie și a regulilor în aplicarea cărora va putea fi trimis în fața autorității de decizie, ținându-se cont de neexecutarea sau executarea neadecvată a sancțiunii sau a măsurii.

Regula 77

Autoritatea de execuție trebuie să definească clar procedurile pe care personalul său trebuie să le aplice față de deținut cât și în fața autorității de decizie, în caz de nerespectare sau de executare neadecvată de către deținut a condițiilor sau a obligațiilor care îi sunt impuse.

Regula 78

Lipsurile minore în instrucțiunile date de autoritatea de execuție sau în condițiile sau obligațiile care nu antrenează recurgerea la procedura de revocare a sancțiunii sau a măsurii, trebuie să fie reglate rapid în cadrul puterii discreționare sau, dacă este necesar, printr-o procedură administrativă.

Regula 79

Orice discuție în cadrul unei proceduri administrative privind lipsurile minore trebuie să-i lase delincventului posibilitatea de a face comentarii. Conținutul acestei discuții sau a oricărei alte măsuri de investigație trebuie să figureze în dosarul individual și să fie comunicat neîntârziat și limpede delincventului.

Regula 80

Orice nerespectare semnificativă cu privire la condițiile sau obligațiile fixate printr-o sancțiune sau măsură aplicată în comunitate trebuie neîntârziat să fie semnalată în scris autorității de decizie de către autoritatea de execuție.

Regula 81

Orice raport scris asupra abaterii de la condițiile sau obligațiile sancțiunii sau a măsurii va trebui să conțină informații obiective și detaliate asupra manierei în care a avut loc abaterea și circumstanțele în care s-a produs ea.

Regula 82

Nu poate fi statuat de autoritatea de decizie asupra modificării sau revocării parțiale sau totale a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate decât după o examinare detaliată a faptelor raportate de autoritatea de execuție.

Regula 83

Înainte de a statua asupra modificării sau revocării parțiale sau totale a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, autoritatea de decizie va trebui să se asigure că delincventul va avea ocazia să examineze documentele pe care se bazează cererea de modificare sau revocare și să facă cunoscute observațiile asupra violenței pretinse de orice condiție sau obligație impusă.

Regula 84

Nerespectarea condițiilor sau obligațiilor fixate de sancțiune sau măsură aplicată în comunitate care se poate traduce conform legislației în vigoare prin modificarea sau revocarea parțială sau totală a sancțiunii sau a măsurii, nu trebuie să constituie în sine o infracțiune.

Regula 85

Atunci când este examinată revocarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate, va trebui să se țină cont de maniera și măsura în care condițiile și obligațiile fixate de această sancțiune sau măsură au fost respectate de delincvent.

Regula 86

Decizia de revocare a unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate nu trebuie să ajungă în mod necesar să impună o pedeapsă cu închisoarea.

Regula 87

Orice condiție sau obligație fixată de o sancțiune sau măsură aplicată în

comunitate ar trebui să poată fi modificată de autoritatea de decizie în cadrul legislației în vigoare, în funcție de progresele făcute de delincent.

Regula 88

Autoritatea de decizie ar trebui să poată pune capăt, înainte de termen, unei sancțiuni sau măsuri aplicată în comunitate, atunci când s-a stabilit că delincentul a respectat condițiile și obligațiile fixate, și din momentul în care nu se mai dovedește necesară menținerea lor pentru a se atinge scopul acestei sancțiuni sau măsuri.

CAPITOLUL XI - CERCETAREA ȘI EVALUAREA FUNCȚIONĂRII SANCȚIUNILOR ȘI MĂSURILOR APLICATE ÎN COMUNITATE

Regula 89

Cercetarea asupra sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să fie încurajată. Aceste sancțiuni și măsuri ar trebui să fie evaluate cu regularitate.

Regula 90

Evaluarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate ar trebui să cuprindă, chiar dacă fără să se limiteze la aceasta, un bilanț obiectiv al măsurii în care utilitatea lor: - răspunde așteptărilor autorităților care definesc dispozițiile legale, autorităților judiciare, autorităților de decizie, autorităților de executare și cele ale comunității, ținându-se cont de finalitățile afectate acestor sancțiuni și măsuri;

- contribuie la scăderea procentelor de încarcerare;
- permite să răspundă nevoilor delincentilor în raport cu infracțiunea;
- este pozitivă în termeni de rentabilitate;
- contribuie la scăderea delinvenței.

ANEXĂ - GLOSAR

1. Sancțiuni și măsuri aplicate în comunitate

Noțiunea de *sancțiuni și măsuri aplicate în comunitate* se referă la sancțiuni și măsuri care mențin delincventul în comunitate și implică o anumită restricție a libertății sale prin impunerea de condiții și/sau obligații și care sunt puse în practică de organisme prevăzute de dispozițiile legale.

Această noțiune desemnează sancțiunile decise de către un tribunal sau de către un judecător, și măsurile luate înaintea deciziei care impune sancționarea sau în locul unei astfel de decizii, ca și cele care constau într-o modalitate de executare a unei pedepse cu închisoare în afara unui așezământ penitenciar.

Chiar dacă sancțiunile pecuniare nu sunt vizate de această definiție, orice altă activitate de luare în grijă sau de control întreprinsă pentru a asigura executarea lor intră în cadrul Regulilor.

2. Dispozițiile legale

Prin *dispozițiile legale*, trebuie să înțelegem atât legea votată în parlament, cât și decretele (sau ordonanțele) luate și publicate de guvern pentru aplicarea legii.

3. Autoritatea judiciară

În cadrul prezentelor reguli, termenul de *autoritate judiciară* desemnează un tribunal, un judecător sau un procuror.

4. Autoritatea de decizie

Termenul de *autoritate de decizie* desemnează orice autoritate judiciară abilitată prin dispozițiile legale în vigoare să impună sau să revoce o sancțiune sau o măsură aplicată în comunitate, sau să modifice condițiile și obligațiile, ca și orice organism abilitat în acest mod.

Noțiunea de autoritate de decizie este mai amplă decât cea de autoritate judiciară.

5. Autoritate de execuție

Prin *autoritate de execuție* se înțelege orice organism abilitat și responsabil în primul rând de executarea, de punerea în practică a unei sancțiuni sau măsuri

aplicate în comunitate. În numeroase țări, este vorba de serviciul de probațiune care îndeplinește acest rol.

6. Execuție sau executare și aplicare

Prin *execuție* înțelegem aspectele practice ale muncii autorității de execuție pentru a se asigura că o sancțiune sau măsură aplicată în comunitate este bine efectuată.

Prin *aplicare* se înțelege în același timp impunerea și executarea unei sancțiuni sau măsuri aplicate în comunitate.

Al doilea termen are un sens mai global decât primul.

7. Condiții și obligații

Prin *condiții și obligații* se înțeleg toate exigențele care sunt parte integrantă a sancțiunii sau măsurii impuse de autoritatea de decizie.

8. Recurs

Termenul de *recurs* desemnează atât apelul în fața unei autorități judiciare, cât și depunerea unei plângeri în fața unei autorități administrative.

9. Luarea în grijă

Termenul de *luare în grijă* privește atât activitățile de exercitare de către o autoritate de execuție sau de către o delegație a acesteia în scopul de a-1 menține pe delinvent în comunitate, cât și activitățile care vizează să asigure că delinventul îndeplinește toate obligațiile sau condițiile impuse.

10. Control

Termenul de *control* desemnează activitățile care constau numai în verificarea faptului că toate condițiile și obligațiile impuse sunt îndeplinite, ca și activitățile care constau în asigurarea respectării lor prin recurs sau prin amenințare de recurs la procedurile aplicabile în caz de nerespectare.

Noțiunea de control este mai restrânsă decât cea de luare în grijă.

11. Delincvent

Doar din preocuparea pentru conciziune, termenul de *delincvent* trebuie să fie înțeles ca aplicându-se atât unei persoane inculpate, cât și unei persoane condamnate.

12. Participare comunitară

Termenul de *participare comunitară* îmbracă toate formele de ajutor, remunerat sau nu, exercitat în timp, parțial sau intermitent și propusă autorității de executare de către organizațiile publice sau private și de persoane individuale din comunitate.

13. Gen

Din preocuparea pentru conciziune, doar genul masculin este utilizat în Reguli. Genul feminin trebuie să fie subînțeles cu ocazia folosirii genului masculin.

14. Timpurile verbelor

Dispozițiile din Reguli care privesc exigențele esențiale sunt formulate prin folosirea verbelor *va trebui/vor trebui* și *trebuie/trebuie* (pentru plural). În mod contrar, interdicțiile esențiale sunt exprimate prin utilizarea formei negative a acestor verbe.

Dispozițiile care se referă la ceea ce este de dorit, dar nu absolut esențial, sunt exprimate prin întrebuițarea modului condițional *ar trebui/ar trebui* (pentru plural). Ceea ce am dori doar să interzicem este exprimat prin forma negativă a acestui timp.

Recomandarea Nr. R (99) 19 a Comitetului de Miniștri către Statele Membre cu privire la medierea în materie penală

***(adoptată de Comitetul de Miniștri pe 15 septembrie 1999
la cea de-a 679-a întâlnire a reprezentanților miniștrilor)***

În conformitate cu termenii articolului 15.b din Statutul Consiliului Europei, Comitetul de Miniștri,

Ținând cont de progresele înregistrate de Statele Membre în folosirea medierii în materie penală ca pe o opțiune flexibilă, cuprinzătoare, utilă, participativă, complementară sau alternativă procedurilor penale tradiționale;

Luând în considerare necesitatea de a promova participarea personală activă a victimei și a infractorului și a altor persoane care pot fi afectate în calitate de părți, precum și implicarea comunității în procedurile penale;

Recunoscând interesul legitim al victimelor de a avea un cuvânt de spus în rezolvarea consecințelor victimizării lor, de a comunica cu infractorul și de a obține scuze și compensații;

Considerând că este important a întări inculpaților sentimentul responsabilității și de a oferi acestora ocazii concrete de a se îndrepta, lucru ce ar facilita reinserția și reabilitarea lor;

Recunoscând că medierea poate să contribuie la conștientizarea rolului important al fiecărei persoane și al comunității în prevenirea și abordarea infracțiunilor și în rezolvarea conflictelor asociate acestora, încurajând astfel efectele penale mai constructive și mai puțin represive ale justiției penale;

Recunoscând că medierea presupune abilități speciale și necesită coduri de practică și pregătire acreditată;

Luând în considerare contribuția potențial substanțială a organizațiilor nonguvernamentale și a comunităților locale în domeniul medierii în cauze penale și necesitatea de a combina și coordona eforturile inițiativelor publice și private;

Respectând condițiile Convenției cu privire la protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale;

Ținând cont de Convenția Europeană cu privire la exercitarea drepturilor copiilor, ca și de Recomandările Nr. R (85) 11 privind poziția victimei în cadrul dreptului și procedurii penale, Nr. R (87) 18 privind simplificarea justiției penale, Nr. R (87) 21 privind asistența acordată victimelor și prevenirea victimizării, Nr. R (87) 20 privind reacțiile sociale la delincvența juvenilă, Nr. R (88) 6 privind reacțiile sociale la delincvența juvenilă în rândul tinerilor proveniți din familii de migranți, Nr. R (92) 16 privind Normele Europene referitoare la sancțiuni și măsuri comunitare, Nr. R (95) 12 privind administrarea justiției penale și Nr. R (98) I privind medierea familială;

Recomandă guvernelor Statelor Membre să țină cont de principiile prezentate în anexa acestei Recomandări în aplicarea medierii în materie penală și să facă acest text cunoscut la o scară cât mai largă.

Anexă la Recomandarea Nr. R (99) 19

I. Definiție

Aceste directive se aplică oricărui proces prin care victimei și infractorului li se dă posibilitatea, în cazul în care aceștia consimt în mod liber, să participe activ la rezolvarea problemelor apărute în urma infracțiunii cu ajutorul unei terțe părți imparțiale (mediator).

II. Principii generale

1. Medierea în materie penală trebuie folosită numai dacă părțile consimt liber. Părțile vor fi libere să-și retragă consimțământul oricând pe parcursul medierii.
2. Discuțiile din cadrul medierii sunt confidențiale și nu pot fi folosite ulterior, cu excepția situațiilor când există acordul părților.
3. Medierea în materie penală trebuie să fie un serviciu general disponibil.
4. Medierea în materie penală trebuie să fie disponibilă în toate etapele procesului justiției penale.
5. Serviciilor de mediere trebuie să li se acorde suficientă autonomie în cadrul sistemului de justiție penală.

III. Baza legală

6. Legislația trebuie să faciliteze medierea în materie penală.

7. Trebuie să existe directive care să definească folosirea medierii în materie penală. Acestea trebuie să se adreseze în mod special condițiilor pentru trimiterea cazurilor către serviciile de mediere și rezolvarea cauzelor ulterior medierii.

8. În cazul medierii, trebuie aplicate garanții procedurale fundamentale; în mod special, părțile trebuie să aibă dreptul la asistență juridică și, atunci când este cazul, la traducere/interpretare. În plus, minorii trebuie să aibă dreptul la asistență parentală.

IV. Funcționarea justiției penale în relație cu medierea

9. Decizia de a deferi un caz penal medierii, precum și evaluarea rezultatelor unei proceduri de mediere, trebuie adoptată de autoritățile de justiție penală.

10. Înainte de a aproba medierea, părțile trebuie să fie pe deplin informate în ceea ce privește drepturile pe care le au, natura procesului de mediere și posibilele consecințe ale deciziei lor.

11. Nici victima, nici infractorul nu trebuie convinse prin mijloace incorecte să accepte medierea.

12. Reglementările speciale și garanțiile legale care se aplică în cazul participării minorilor la proceduri legale se vor aplica și în cazul participării acestora la medierea în materie penală.

13. Medierea nu va continua dacă oricare dintre părțile principale implicate nu este capabilă să înțeleagă semnificația procesului.

14. În mod normal, elementele de bază ale cauzei trebuie recunoscute de ambele părți, ca punct de pornire al medierii. Participarea la mediere nu trebuie folosită ca dovadă a recunoașterii vinovăției în procedurile penale ulterioare.

15. Neconcordanțele evidente în ceea ce privește factori ca vârsta, maturitatea sau capacitatea intelectuală a părților trebuie luate în considerare înainte de a trimite cazul spre mediere.

16. Hotărârea de a trimite un caz penal la mediere trebuie însoțită de o limită de timp rezonabilă în care autoritățile competente ale justiției penale trebuie informate în legătură cu specificul procedurii de mediere.

17. Achitățile bazate pe acorduri mediate trebuie să aibă același statut ca hotărârile sau sentințele judecătorești și trebuie să excludă urmărirea în justiție pentru aceleași fapte (*ne bis in idem*).

18. Când un caz este trimis înapoi autorităților justiției penale fără încheierea unui acord între părți sau după ce punerea în aplicare a unui astfel de acord a eșuat, trebuie luată fără întârziere o hotărâre privind continuarea acțiunii.

V. Funcționarea serviciilor de mediere

V.1. Standarde

19. Serviciile de mediere trebuie reglementate prin standarde recunoscute.

20. Serviciile de mediere trebuie să aibă suficientă autonomie în îndeplinirea îndatoririlor pe care le au. Trebuie stabilite standarde privind competența și norme etice, precum și proceduri de selectare, pregătire și evaluare a mediatorilor.

21. Serviciile de mediere trebuie monitorizate de un organism competent.

V.2. Calificarea și formarea mediatorilor

22. Mediatorii trebuie recrutați din toate sectoarele sociale și, în general, trebuie să posede o bună cunoaștere a culturilor și comunităților locale.

23. Mediatorii trebuie să fie capabili să dea dovadă de o capacitate solidă de discernământ și abilități interpersonale necesare medierii.

24. Înainte de a prelua activitățile de mediere, mediatorii trebuie să urmeze o pregătire inițială și una multidisciplinară. Pregătirea lor trebuie să vizeze dobândirea unui înalt nivel de competență, ținând cont de abilitățile de a rezolva conflicte, de condițiile specifice ale lucrului cu victimele și infractorii și a cunoștințelor de bază privind funcționarea sistemului de justiție penală.

V.3. Rezolvarea cazurilor individuale

25. Înainte de începerea procesului de mediere, mediatorul trebuie să fie

informat despre toate elementele semnificative ale cazului și trebuie să i se înmâneze documentele necesare de către autoritățile competente de justiție penală.

26. Procesul de mediere trebuie să se desfășoare într-o manieră imparțială, pe baza elementelor cazului și a nevoilor și dorințelor părților. Mediatorul trebuie să respecte întotdeauna demnitatea părților și să garanteze că părțile se comportă respectuos una cu alta.

27. Mediatorul este responsabil de asigurarea unui mediu sigur și confortabil pentru mediere. Mediatorul trebuie să fie sensibil la vulnerabilitatea părților.

28. Medierea trebuie să se desfășoare în mod eficient, dar într-un ritm accesibil părților.

29. Medierea trebuie să se desfășoare cu ușile închise (*in camera*).

30. În ciuda principiului confidențialității, mediatorul trebuie să încredințeze autorităților competente sau persoanelor implicate orice informație privind infracțiuni grave iminente, care poate apărea în cursul procesului de mediere.

V.4. Rezultatul medierii

31. Acordurile trebuie încheiate în mod voluntar de către părți. Ele trebuie să conțină numai obligații rezonabile și proporționale.

32. Mediatorul trebuie să raporteze autorităților de justiție penală măsurile luate și rezultatul medierii. Raportul mediatorului nu va dezvălui conținutul sesiunilor de mediere, nici nu va exprima vreo judecată privind comportamentul părților pe parcursul medierii.

VI. Promovarea continuă a medierii

33. Trebuie să existe o consultare constantă între autoritățile justiției penale și serviciile de mediere pentru dezvoltarea unei înțelegeri comune.

34. Statele Membre trebuie să promoveze cercetarea și evaluarea medierii în materie penală.

Recomandarea Nr. R 22 (99) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor

(Adoptată de către Comitetul de miniștri pe 30 septembrie 1999 la cea de-a 681 adunare a reprezentanților miniștrilor)

Comitetul de miniștri, în conformitate cu termenii articolului 15.b al Statutului Consiliului Europei,

Considerând că supraaglomerarea închisorilor și o creșterea populației închisorilor reprezintă o provocare majoră pentru conducerile închisorilor și pentru sistemul justiției penale ca întreg, atât în termenii drepturilor omului cât și ai conducerii eficiente a instituțiilor penale;

Considerând că rezolvarea eficientă a situației populației închisorilor este legată de aspecte ca situația infracțională generală, prioritățile controlării infracționalității, gama de pedepse disponibile prevăzute de legislație, severitatea sentințelor pronunțate, frecvența folosirii sancțiunilor și măsurilor comunitare, folosirea detențiunii în așteptarea judecării, eficacitatea agențiilor de justiție penală și, nu în ultimul rând, atitudinea publicului față de infracționalitate și pedepse;

Afirmând că măsurile concepute pentru combaterea supraaglomerării închisorilor și reducerea populației închisorilor trebuie integrate într-o politică rațională și coerentă privind infracționalitatea îndreptată spre prevenirea infracționalității și a comportamentului infracțional, adoptarea unei legislații eficiente, protejarea siguranței publice, individualizarea sancțiunilor și măsurilor și reintegrarea socială a infractorilor;

Considerând că aceste măsuri trebuie să respecte principiile de bază ale statelor democratice guvernate de statul de drept și supuse scopului fundamental al garantării drepturilor omului, în conformitate cu Convenția europeană pentru drepturile omului și cu jurisprudența organelor împuternicite să o aplice;

Recunoscând că aceste măsuri necesită implicarea conducătorilor politici și administrativi, a judecătorilor, procurorilor și a publicului larg, ca și furnizarea informațiilor referitoare la funcțiile pedepsirii, la eficacitatea relativă a sancțiunilor și măsurilor privative și neprivative de libertate și la realitățile din închisori;

Ținând cont de Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a tratamentelor

sau pedepselor inumane ori degradante;

Recunoscând importanța Recomandării Nr. R 11 (80) referitoare la detențiunea în așteptarea judecării, a Recomandării Nr. R 3 (87) referitoare la Normele europene privind închisorile, a Recomandării Nr. R 18 (87) referitoare la simplificarea justiției penale, a Recomandării Nr. R 16 (92) referitoare la Normele europene privind sancțiunile și măsurile comunitare și a Recomandării Nr. R 17 (92) referitoare la consecvența în pronunțarea sentințelor,

Recomandă guvernelor statelor membre:

– să adopte toate măsurile necesare, atunci își când revizuiesc legislația și practica în legătură cu supraaglomerarea închisorilor și cu inflația populației închisorilor, pentru a aplica principiile cuprinse în Anexa acestei Recomandări;

– să încurajeze difuzarea cât mai largă posibil a Recomandării și a raportului privind supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor, elaborat de comitetul European pentru probleme penale.

Anexa Recomandării Nr. R 22 (99)

I. Principii de bază

1. Privarea de libertate trebuie considerată o sancțiune sau măsură extremă și, de aceea, trebuie impusă numai când, din cauza gravității infracțiunii, orice altă sancțiune sau măsură ar fi evident inadecvată.
2. Extinderea capacității închisorilor trebuie să fie o măsură mai curând excepțională, deoarece în general este puțin probabil să ofere o soluție durabilă pentru problema supraaglomerării. Țările în care capacitatea închisorilor poate fi suficientă în termeni generali, dar nu este adaptată la nevoile locale, trebuie să încerce să obțină o distribuire mai rațională a capacității închisorilor.
3. Trebuie prevăzut un set corespunzător de sancțiuni și măsuri comunitare, posibil gradate în funcție de severitate; procurorii și judecătorii trebuie determinați să le folosească cât mai mult posibil.
4. Statele membre trebuie să analizeze posibilitatea depenalizării anumitor tipuri de infracțiuni sau a reclasificării acestora astfel încât să nu atragă pedepse privative de libertate.

5. Pentru a concepe o strategie coerentă împotriva supraaglomerării închisorilor și a inflației populației închisorilor trebuie efectuată o analiză detaliată a principalilor factori care contribuie la acestea, având în vedere în primul rând aspecte ca tipurile de infracțiuni care impun pedepse cu închisoarea pe termen lung, prioritățile controlării infracționalității, atitudinea și preocupările publicului și practicile de pronunțare a sentinței existente.

II. Problema instituțiilor de detențiune insuficiente

6. Pentru a evita supraaglomerarea excesivă trebuie stabilită capacitatea maximă a instituțiilor penale.

7. Când apar condițiile supraaglomerării, o importanță deosebită trebuie acordată în special principiilor demnității umane, angajamentului administrației închisorii de a aplica un tratament uman și pozitiv, recunoașterii rolului angajaților și abordărilor manageriale moderne, eficiente. În conformitate cu Normele europene privind închisorile, trebuie acordată o atenție specială spațiului disponibil pentru prizonieri, igienei și condițiilor sanitare, asigurării hranei suficiente și corespunzător preparate și prezentate, îngrijirii sănătății prizonierilor și posibilității de a beneficia de activități în aer liber.

8. Pentru a contracara consecințele negative ale supraaglomerării închisorilor, trebuie facilitate în măsura posibilului contactele deținuților cu familiile lor și folosit la maximum sprijinul oferit de comunitate.

9. Trebuie folosite pe cât posibil modalități specifice de aplicare a sentințelor privative de libertate, cum ar fi semilibertatea, regimul deschis, permisiunea de a părăsi închisoarea, și plasamentele externe, pentru a contribui la tratarea și restabilirea prizonierilor, la menținerea legăturilor acestora cu familia și comunitatea și la reducerea tensiunii în instituțiile penale.

III. Măsuri referitoare la etapa anterioară judecării

Evitarea procedurilor penale – Reducerea recurgerii la detențiunea în așteptarea judecării

10. Trebuie luate măsurile necesare în scopul implementării principiilor prevăzute în recomandarea Nr. 18 (87) privind simplificarea justiției penale; aceasta implică mai ales ca statele membre, ținând cont de propriile principii constituționale sau tradiții juridice, să recurgă la principiul urmăririi discreționare (sau la măsuri care au același scop) și să folosească proceduri simplificate și înțelegeri în afara

tribunalului ca alternative la urmărire în cazurile în care acest lucru este posibil, pentru a evita procedurile penale.

11. Aplicarea detențiunii în așteptarea judecării și durata acesteia trebuie reduse la un minimum compatibil cu interesele justiției. În acest scop, statele membre trebuie să asigure că legislația și practica lor sunt conforme cu prevederile pertinente ale Convenției europene pentru drepturile omului și cu jurisprudența organelor sale de control și să urmeze principiile prevăzute în Recomandarea Nr. R. 11 (80) privind detențiunea în așteptarea judecării, mai ales în ceea ce privește temeiul în care poate fi dispusă detențiunea în așteptarea judecării.

12. Trebuie folosite în cea mai mare măsură posibil alternativele la detențiunea în așteptarea judecării, cum ar fi condiția ca infractorul suspectat să locuiască la o adresă specificată, restricția de a părăsi un loc sau de a intra într-un anumit loc fără autorizație, prevederea cauțiunii sau supravegherii și asistării de către o agenție specificată de autoritatea judecătorească. În legătură cu aceasta, trebuie să se acorde atenție posibilităților de a verifica respectarea condiției de a rămâne într-un loc specificat prin dispozitive de supraveghere electronică.

13. Pentru a sprijini folosirea umană și eficientă a detențiunii în așteptarea judecării, trebuie alocate resursele umane și financiare corespunzătoare și dezvoltate mijloace procedurale și tehnici manageriale adecvate, în funcție de necesități.

IV. Măsuri referitoare la etapa judecării

Sistemul sancțiunilor/măsurilor – Termenul sentinței

14. Trebuie depuse eforturi pentru reducerea recurgerii la sentințe privative de libertate, care împovărează sistemul penitenciar, și substituirea sentințelor privative de libertate scurte cu sancțiuni și măsuri comunitare.

15. În stabilirea sancțiunilor și măsurilor comunitare care pot fi folosite în locul privării de libertate, trebuie acordată atenție următoarelor:

- suspendarea aplicării unei condamnări la închisoare cu condiții impuse,
- eliberarea condiționată ca sancțiune independentă impusă fără pronunțarea unei condamnări la închisoare,
- supravegherea sporită,

- muncă în folosul comunității (de ex. muncă neplătită prestată în folosul comunității),
- ordin de tratament pentru anumite categorii de infractori;
- medierea victimă-infractor/compensarea victimei;
- limitarea liberei circulații, de exemplu prin ordin de interdicție sau monitorizare electronică.

16. Sancțiunile și măsurile comunitare trebuie impuse numai în conformitate cu garanțiile și condițiile prevăzute în Normele europene privind sancțiunile și măsurile comunitare.

17. Trebuie introduse în legislație și practică combinații de sancțiuni și măsuri privative și neprivative de libertate, cum ar fi sentințele privative de libertate nesuspendate, urmate de muncă în folosul comunității, supraveghere (sporită) în cadrul comunității, arestul la domiciliu monitorizat electronic sau, în anumite cazuri, obligația de a urma un tratament.

Condamnarea și rolul procurorilor și al judecătorilor

18. În aplicarea legii procurorii și judecătorii trebuie să țină cont de resursele disponibile, mai ales în ceea ce privește capacitatea închisorilor. Astfel, trebuie acordată atenție evaluării impactului pe care structurile de condamnare existente și politicile concepute îl au asupra dezvoltării populației închisorilor.

19. Procurorii și judecătorii trebuie să se implice în procesul de concepere a politicilor penale referitoare la supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor, în scopul de a obține colaborarea acestora și de a evita practici de condamnare contraproductive.

20. Trebuie stabilite de către legislator sau alte autorități competente argumente pentru condamnare, în scopul, inter alia, reducerii folosirii privării de libertate, extinderii folosirii sancțiunilor și măsurilor comunitare și folosirii unor metode de diversiune cum ar fi medierea sau compensarea victimei.

21. O atenție specială trebuie acordată rolului pe care circumstanțele agravante și cele atenuante, ca și condamnările anterioare, îl joacă în stabilirea sentinței corespunzătoare.

V. Măsuri referitoare la etapa ulterioară judecării

Implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare – Aplicarea sentințelor privative de libertate

22. Pentru a face din sancțiunile și măsurile comunitare alternative credibile la pedeapsa cu închisoarea pe termen scurt, trebuie asigurată implementarea efectivă a acestora, mai ales prin:

- asigurarea infrastructurii pentru executarea și monitorizarea unor astfel de sancțiuni comunitare, și pentru a da procurorilor și judecătorilor încredere în eficacitatea lor;

- dezvoltarea și folosirea unor tehnici sigure de anticipare și evaluare a riscurilor ca și a unor strategii de supraveghere, în scopul identificării riscului ca infractorul să recidiveze și al garantării siguranței și protecției publicului.

23. Trebuie promovată dezvoltarea măsurilor care reduc durata condamnării executate, preferându-se măsurile individualizate, cum ar fi eliberarea condiționată înainte de termen (pentru bună purtare), celor colective de rezolvare a supraaglomerării închisorilor (amnistii, grațieri colective).

24. Eliberarea pentru bună purtare trebuie considerată una dintre cele mai eficiente și constructive măsuri, care nu numai că reduc durata detențiunii, dar și contribuie substanțial la reintegrarea infractorului în comunitate.

25. Pentru a promova și extinde folosirea eliberării pentru bună purtare, trebuie create cele mai bune condiții pentru sprijinirea, asistarea și supravegherea infractorului în cadrul comunității, nu în ultimul rând pentru a determina autoritățile judecătorești sau administrative competente să considere această măsură drept o opțiune valoroasă și responsabilă.

26. Trebuie concepute și implementate programe eficiente pentru tratarea în timpul detențiunii și pentru supravegherea și tratarea după eliberare, astfel încât să se faciliteze restabilirea infractorilor, să se reducă recidivismul, să se asigure securitatea și protecția publicului, iar judecătorii și procurorii să aibă credința că măsurile concepute pentru reducerea duratei condamnării care trebuie executată și sancțiunile și măsurile comunitare reprezintă opțiuni constructive și responsabile.

Recomandarea Rec (2000)22 a Comitetului de Miniștri către statele membre în legătură cu îmbunătățirea implementării regulilor europene privind sancțiuni și măsuri comunitare

(Adoptată de Comitetul de Miniștri pe 29 noiembrie 2000 la a 731-a ședință a Miniștrilor Adjuncți)

Comitetul de Miniștri, conform termenilor articolului 15.b din Statutul Consiliului Europei,

Accentuând importanța continuă a creării, impunerii și implementării sancțiunilor și măsurilor comunitare, bazate pe principiile conținute în Recomandarea Nr. R(92)16 în legătură cu Regulile europene privind sancțiuni și măsuri comunitare;

Luând cunoștință de rezultatele anchetei Comitetului European privind Problemele Penale în legătură cu implementarea Regulilor europene și, în special, de dificultățile întâmpinate de statele membre;

Recunoscând necesitatea amendării Regulii 5 din Regulile europene în lumina rezultatelor anchetei și a practicii acumulate în supravegherea infractorilor;

Conștient că, odată cu trecerea timpului, apar noi posibilități pentru o utilizare mai eficientă și mai largă a sancțiunilor și măsurilor comunitare;

Recunoscând mai departe că dezvoltările importante și practicile în schimbare în domeniul sancțiunilor și măsurilor comunitare, cât și problemele identificate de statele membre cer explicări și interpretări suplimentare a câtorva prevederi conținute în Regulile europene;

Accentuând că implementarea și recursul la sancțiuni și măsuri comunitare trebuie întotdeauna conduse de respectul pentru siguranța legală fundamentală, așa cum este prevăzut în Convenția europeană a drepturilor omului și în principiile stabilite de Regulile europene;

Recunoscând relevanța pentru prezenta recomandare a Recomandărilor No R (92)17 privind consistența sentințelor, No R (97)12 privind personalul implicat în implementarea sancțiunilor și măsurilor, No R (99)19 privind medierea în probleme penale și No R (99)22 privind suprapopularea închisorilor și inflația populației penitenciarelor;

Recomandă guvernelor statelor membre:

să se conducă în legislația și practica lor, în ce privește durata sancțiunilor și măsurilor comunitare, după textul revizuit al Regulii 5 din Recomandarea No R (92)16 în legătură cu Regulamentul european privind sancțiunile și măsurile comunitare, conținut în Anexa 1 la această Recomandare;

să se conducă, atunci când își revizuiesc legislația, politicile și practicile legate de crearea, impunerea și implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, după principiile stabilite în Anexa 2 la această Recomandare, pentru o folosire mai eficientă a sancțiunilor și măsurilor comunitare;

să asigure cea mai largă distribuie posibilă a Recomandării și a raportului privind realizarea unei utilizări mai eficiente a sancțiunilor și măsurilor comunitare, elaborat de Comitetul European privind Problemele Penale, acordând o atenție sporită interpretărilor și explicațiilor suplimentare ale anumitor Reguli europene, așa cum se arată în paragrafele 129-168 ale raportului mai sus menționat.

Anexa 1 la Recomandarea Rec (2000)22

Amendamentul la Regula 5 din Regulile europene privind sancțiuni și măsuri comunitare

În general, nicio sancțiune sau măsură comunitară nu trebuie să se ia pe durată nedeterminată.

În mod excepțional, o sancțiune sau măsură comunitară poate fi impusă pe termen nedeterminat infractorilor care, din cauza unei grave infracțiuni anterioare sau curente, în combinație cu o anumită caracteristică personală, pun într-un pericol serios și continuu viața, sănătatea ori siguranța comunității. Trebuie stabilită o prevedere legală pentru revizuirea regulată a impunerii unei astfel de sancțiuni sau măsuri pe termen nedeterminat, de către un organism independent de executiv și împuternicit prin lege să facă aceasta.

Durata sancțiunilor și măsurilor comunitare trebuie stabilită de autoritățile împuternicite să ia această hotărâre, în limitele și în condițiile impuse de lege.

Anexa 2 la Recomandarea Rec (2000)22

Principii îndrumătoare pentru obținerea unei mai largi și mai eficiente utilizări a sancțiunilor și măsurilor comunitare

Legislația

1. Trebuie să se stabilească prevederi pentru un număr suficient de sancțiuni și măsuri comunitare destul de variate, de exemplu:

alternative la detenția anterioară judecării, precum obligația unei persoane suspecte de o infracțiune de a locui la o adresă specifică, de a fi supravegheată și asistată de o agenție specificată de o autoritate juridică;

probațiunea, ca sancțiune independentă, impusă fără pronunțarea unei sentințe cu închisoarea;

suspendarea executării unei condamnări cu închisoarea cu condiții impuse;

servicii comunitare (ex. muncă neplătită în folosul comunității);

compensații/reparații în favoarea victimelor, mediere victimă-infractor;

ordine de tratament pentru infractorii dedați abuzului de alcool și droguri și pentru cei care suferă de o afecțiune psihică ce are legătură cu comportamentul lor infracțional;

supraveghere intensivă pentru categoriile potrivite de infractori;

restrângerea libertății de mișcare prin intermediul ordinelor de restricție ori monitorizării electronice, de exemplu, impuse cu respectarea Regulilor 23 și 55 din Regulamentul european;

liberare condiționată din închisoare, urmată de supraveghere post-eliberatorie.

2. Pentru a promova folosirea sancțiunilor și măsurilor non-custodiale, și în special când sunt adoptate legi noi, legislatorul trebuie să aibă în vedere indicarea unei sancțiuni sau măsuri non-custodiale în locul închisorii, ca sancțiune de referință pentru anumite infracțiuni.

3. Trebuie să se ia în considerare revizuirea și reducerea prevederilor formale care împiedică folosirea sancțiunilor și măsurilor comunitare la infracțiuni periculoase și repetate.

4. Trebuie stabilită o prevedere pentru introducerea de noi sancțiuni și măsuri comunitare în cadrul sentințelor de judecată.

5. Toate procesele trebuie desfășurate în spiritul Regulilor europene și trebuie monitorizate și evaluate cu atenție. Experimentele trebuie să fie în concordanță cu standardele etice ale comunității internaționale.

Practica sentințelor

6. Trebuie stabilite motive întemeiate pentru sentințe, când principiile constituționale și tradițiile legislative o permit, care să fie revizuite periodic de către legislator ori altă autoritate competentă, cu scopul de a reduce, între altele, folosirea pedepsei închisorii, a mări utilizarea sancțiunilor și măsurilor comunitare și a oferi compensații victimelor.

7. Autoritățile judiciare trebuie să se implice în procesul de elaborare și de revizuire a politicilor privind folosirea sancțiunilor și măsurilor comunitare și trebuie să fie informate în legătură cu rezultatele lor, în vederea asigurării unei înțelegeri larg răspândite în comunitatea judiciară a naturii lor.

8. O atenție deosebită trebuie acordată definirii factorilor atenuatori, care vor permite autorităților judiciare să evite folosirea pedepsei cu închisoarea și să impună în schimb o sancțiune sau măsură comunitară.

Cerințe de bază pentru implementarea eficientă a sancțiunilor și măsurilor comunitare

9. Trebuie înființate servicii adecvate pentru implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, cărora să li se acorde suficiente resurse și să fie dezvoltate astfel încât să asigure încrederea autorităților judiciare în utilitatea sancțiunilor și măsurilor comunitare, asigurând siguranța comunității și având ca efect o îmbunătățire a situației personale și sociale a infractorilor.

10. Serviciile de implementare trebuie să posede personal de o înaltă calitate profesională, recrutat, instruit și folosit în conformitate cu principiile exprimate în Recomandarea No R (97)12 privind personalul implicat în implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, dacă se dorește ca scopul acestor sancțiuni și măsuri să fie realizat.

11. Activitatea serviciilor de implementare trebuie bazată pe politici explicite, care să descrie funcția, scopul și valorile lor de bază. Aceste politici trebuie să includă chestiuni precum obligațiile și drepturile infractorilor, furnizarea de intervenții și programe eficiente pentru reintegrarea infractorilor, interesele legitime ale victimelor, responsabilitatea organizațională pentru siguranța comunității și

colaborarea cu personalul închisorilor, agențiile și organizațiile relevante, și cu persoane alese din comunitate.

12. Declarația de politici trebuie suplimentată de planuri și practici concepute cu scopul de a conștientiza diferitele organizații și persoane implicate în implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, având în vedere importanța atingerii scopurilor comune și a unei înțelegeri de comun acord a metodelor de lucru.

13. Trebuie avută încă o dată în vedere stabilirea de prevederi legislative pentru revizuirea regulată și independentă a activității autorităților care implementează sancțiunile și măsurile comunitare de către persoane experimentate, așa cum cer Regulile europene.

Creșterea credibilității sancțiunilor și măsurilor comunitare (în rândul autorităților judiciare, agențiilor complementare, publicului larg și politicienilor)

14. Trebuie asigurată o distribuție cât mai largă a Recomandării No R (92)16 în legătură cu Regulile europene privind sancțiunile și măsurile comunitare, în limba națională respectivă.

15. Atât liderii politici și administrativi cât și publicul larg trebuie să primească informații repetate privind beneficiile economice și sociale rezultate dintr-o recurgere redusă la închisoare și o recurgere crescută la sancțiunile și măsurile comunitare. Trebuie să existe o politică de relații publice declarată în legătură cu mass-media locală. Informațiile trebuie să accentueze că sancțiunile și măsurile comunitare pot implica supravegherea eficientă și controlul infractorilor.

16. Autoritățile judiciare și personalul serviciilor de implementare trebuie să creeze canale de comunicație în scopul discutării regulate a aspectelor practice care decurg din recomandarea și implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare.

17. Deoarece reintegrarea în comunitate constituie un scop important al sancțiunilor și măsurilor comunitare, serviciile de implementare trebuie să colaboreze în mod activ cu comunitățile locale, de exemplu prin implicarea unor persoane alese din comunitate în supravegherea infractorilor ori prin colaborarea la programe locale de prevenire a infracțiunilor.

18. Introducerea unor sancțiuni și măsuri comunitare noi în legislație și în practică

trebuie însoțită de campanii de relații publice viguroase, cu scopul de a câștiga sprijinul publicului.

Stabilirea de programe și intervenții eficiente

19. Trebuie fixate criterii de eficacitate, pentru a face posibilă evaluarea din diferite perspective a costurilor și beneficiilor asociate cu programele și intervențiile, cu scopul de a maximiza calitatea rezultatelor lor. Trebuie stabilite standarde și indicatori de performanță pentru executarea intervențiilor și programelor.

20. Programele și intervențiile trebuie structurate în concordanță cu cunoștințele obținute din cercetări relevante și furnizate de personal bine pregătit.

21. Programele și intervențiile pentru reintegrarea infractorilor trebuie bazate pe o diversitate de metode. Când se concep programe și intervenții, în contextul sancțiunilor și măsurilor comunitare, trebuie acordată o atenție specială impactului lor probabil asupra infractorilor, în special în legătură cu:

aptitudinile de bază (ex. alfabetizarea minimă, rezolvarea de probleme generale, raportarea la relațiile personale și familiale, comportamentul pro-social);

situația educațională și a locului de muncă;

posibilă dependență de droguri, alcool, medicamente și raportul cu comunitatea.

22. Alocarea de programe și intervenții specifice pentru infractori trebuie ghidate de criterii explicite, precum capacitatea infractorilor de a răspunde la intervenții, presupusul pericol pe care ei îl reprezintă pentru public și/sau personalul responsabil cu programul sau intervenția, și factorii personali ori sociali legați de probabilitatea repetării infracțiunilor. În acest scop, trebuie dezvoltate și folosite unelte de evaluare sigure, care să permită astfel de alocări. Informații privind aceste proceduri trebuie puse la dispoziția autorităților/persoanelor interesate.

23. O atenție specială trebuie acordată dezvoltării de programe și intervenții pentru infractorii care au recidivat, comițând infracțiuni grave, ori care ar putea face aceasta. În lumina unor cercetări recente, astfel de programe și intervenții trebuie să folosească, în special, metode comportamentale cognitive, de exemplu învățarea infractorilor să gândească la implicațiile comportamentului lor infracțional, creșterea conștiinței de sine și autocontrolului lor, recunoașterea și evitarea situațiilor care preced acte infracționale și oferirea de posibilități de a practica comportamentul pro-social.

Cercetare privind sancțiunile și măsurile comunitare

24. Trebuie făcute investiții adecvate în domeniul cercetării, pentru a monitoriza punerea în aplicare și a evalua rezultatele programelor și intervențiilor folosite în implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare.

25. Cercetarea trebuie să încerce să identifice atât factorii care îi conduc pe infractori să înceteze actele penale cât și pe cei care îi împing la noi infracțiuni.

26. Cercetarea privind efectele sancțiunilor și măsurilor comunitare nu trebuie să se limiteze la simpla înregistrare a condamnărilor post-supraveghere, ci trebuie să folosească criterii mai sensibile. O astfel de cercetare trebuie să examineze, de exemplu, frecvența și gravitatea repetării infracțiunilor, împreună cu indicatori personali și sociali ai integrării în comunitate și cu opiniile infractorilor privind implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare.

27. Cercetarea trebuie să permită, în cel mai înalt grad posibil, comparații ale eficienței diferitelor programe.

28. Trebuie să se facă statistici care să descrie regulat măsura folosirii și rezultatelor sancțiunilor și măsurilor comunitare.

29. Trebuie făcute evaluări periodice, cantitative și calitative ale volumului de muncă a personalului în legătură cu diferitele sarcini referitoare la implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare, pentru atingerea unor înalte nivele de eficiență și sănătate morală și mentală a personalului.

Recomandarea Rec (2003) 22 a comitetului de miniștri către statele membre cu privire la liberarea condiționată¹

*(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 24 septembrie 2003,
la cea de-a 853-a întrunire a prim-miniștrilor)*

Comitetul de Miniștri, în conformitate cu art. 15 b. al Statutului Consiliului Europei,

Luând în considerație că interesul statelor membre ale Consiliului Europei este stabilii principii comune cu privire la executarea sancțiunilor de arest pentru a consolida colaborarea internațională în acest domeniu;

Recunoscând că eliberarea condiționată prezintă una din cele mai eficiente căi de prevenire a recidivei și promovare a plasării, reintegrării planificate, asistenței și supravegherii deținutului în comunitate;

Luând în considerație că urmează a fi utilizată conform metodelor adaptate circumstanțelor individuale și în corespundere cu principiul justiției și echității;

Ținând cont că costurile financiare de executare a pedepsei cu închisoarea reprezintă o povară grea pentru societate și că cercetările au demonstrat că detenția deseori are efecte inverse și nu sporește efectul de reabilitare a inculpaților;

Ținând seama, în continuare, că este de dorit de a reduce durata sentinței cu închisoarea cât mai mult posibil și că liberarea condiționată înainte de executarea pedepsei totale constituie un mijloc important până în sfârșit;

Recunoscând că măsurile de liberare condiționată necesită sprijinul liderilor politici, oficialităților administrativi, procurorilor publici, avocaților și publicului, care, prin urmare, solicită o explicare minuțioasă a motivelor de adaptare a pedepselor cu închisoarea;

Luând în considerație că legislația și practica liberării condiționate trebuie să corespundă principiilor fundamentale ale statelor democrate guvernate de regula de drept, al cărui obiectiv primar este de a garanta drepturile omului în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența organelor imputernicite cu aplicarea ei;

Reținând Convenția Europeană cu privire la Supravegherea Infractorilor

¹ Traducere neoficială Mariana Izvoreanu, Institutul de Reforme Penale

sanționați condiționat sau liberați condiționat (ETS Nr. 51);

Recunoscand importanța:

- Rezoluției (65) 1 cu privire la pedeapsa suspendată; probațiune și alte alternative la închisoare;
- Rezoluția (70) 1 cu privire la organizarea practică a măsurilor de supraveghere și îngrijire a infractorilor sanționați condiționat sau liberați condiționat;
- Rezoluția (76) 2 cu privire la tratamentul deținuților pe termen lung;
- Rezoluția (76) 10 cu privire la anumite măsuri alternative de închisoare;
- Recomandarea Nr. R (82) 16 cu privire la părăsirea închisorii;
- Recomandarea Nr. R (87) 3 cu privire la Regulamentul Penitenciar European;
- Recomandarea Nr. R (89) 12 cu privire la educația în penitenciare;
- Recomandarea Nr. R (92) 16 cu privire la Regulile Europene privind sancțiunile și măsurile comunitare;
- Recomandarea Nr. (92) 17 cu privire la consistența sancționării;
- Recomandarea Nr. (97) 12 cu privire la personalul responsabil pentru implementarea sancțiunilor și măsurilor;
- Recomandarea Nr. R (99) 22 cu privire la suprapopularea penitenciară și inflația populației în penitenciare;
- Recomandarea Rec (2000) 22 cu privire la stimularea implementării Regulamentului European privind sancțiunile și măsurile comunitare,

Recomandă guvernelor statelor membre:

1. să introducă liberarea condiționată în legislația lor dacă aceasta încă nu e prevăzut;
2. să se conducă în legislația, politica și practica lor cu privire la liberarea condiționată de principiile enumerate în anexa la prezenta recomandare;

3. să asigure ca prezenta recomandare cu privire la liberarea condiționată și memorandumul ei explicativ să fi e răspandite cat mai pe larg posibil.

Anexă la Recomandarea Rec (2003) 22

I. Definiția liberării condiționate

1. Potrivit prezentei recomandări, liberarea condiționată reprezintă liberarea devreme a deținuților sancționați conform condițiilor individualizate de post-eliberare. Amnistia și grațierea nu sunt incluse în această definiție.

2. Liberarea condiționată reprezintă o măsură comunitară. Introducerea ei în legislație și aplicarea la cazuri individuale sunt expuse în Regulamentul European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare definite în Recomandarea Nr. R (92) 16, precum și în Recomandarea

Rec (2000) 22 cu privire la stimularea implementării Regulamentului European privind sancțiunile și măsurile comunitare.

II. Principii generale

3. Liberarea condiționată are scop asistența deținuților de a trece de la viața penitenciară

la viața supusă legilor în comunitate prin condițiile post-eliberare și supraveghere care promovează și contribuie la siguranța publică și reducerea infracțiunilor în comunitate.

4.a. Pentru a reduce efectele dăunătoare ale închisorii și a promova reintegrarea deținuților conform condițiilor care urmăresc a garanta siguranța comunității din afară, legea trebuie să facă accesibilă liberarea condiționată pentru toți deținuții condamnați, inclusiv deținuții pe viață.

4.b. Dacă pedeapsa cu închisoarea este pe un termen scurt, incat nu este posibilă liberarea condiționată, trebuie căutate alte căi de a atinge acest scop.

5. La inceputul executării pedepsei, deținuții trebuie să cunoască atat cand vor putea fi eliberați datorită executării perioadei minime a pedepsei (definită în termeni absoluți și/sau cu referință la o parte a sentinței), cat și criteriile aplicate de determinare dacă ei urmează a fi eliberați („sistemul liberării discreționare”) sau cand vor fi imputerniciți de a elibera datorită executării unei perioade fixe

definită în termeni absoluți și/sau cu referință la o parte a sentinței („sistemul liberării mandatare”).

6. Perioada minimală sau fixată nu trebuie să fie într-atat de lungă încât să nu poată fi executată prevederea liberării condiționate.

7. Trebuie luată în considerație economisirea resurselor care pot fi făcute prin aplicarea sistemului liberării mandatare cu privire la sentințele în care evaluarea individualizată negativă va face doar o mică diferență în data eliberării.

8. Pentru a reduce riscul recidivei din partea deținuților liberați condiționat, trebuie să fi e posibilă impunerea față de ei a condițiilor individualizate, cum ar fi :

- plata compensațiilor sau de reparare pentru victime;
- tratamentul contra utilizării de droguri și alcool sau alte condiții de tratament asociate de comiterea infracțiunii;
- munca sau urmarea altor activități profesionale aprobate, spre exemplu, educația sau instruirea profesională;
- participarea în programe de dezvoltare personală;

interzicerea de a locui, sau vizita anumite locuri.

9. În principiu, liberarea condiționată trebuie de asemenea să fi e însoțită de supraveghere, care constă în măsuri de ajutor și control. Natura, durata și intensitatea supravegherii trebuie adaptate la fiecare caz individual. Adaptările trebuie să fi e posibile pe întreaga perioadă a liberării condiționate.

10. Condițiile sau măsurile de supraveghere trebuie să fi e aplicate pentru o perioadă care nu depășește partea termenului pedepsei cu închisoarea care nu a fost executată.

11. Condițiile și măsurile de supraveghere a duratei nelimitate trebuie aplicată doar cand e absolut necesar pentru protecția societății și în conformitate cu siguranța definită în Regula 5 a Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare expuse în Recomandarea Rec (2000) 22.

III. Pregătirea pentru liberarea condiționată

12. Pregătirea pentru liberarea condiționată trebuie organizată în stransă colaborare cu personalul respectiv ca re activează în penitenciar și acei implicați în supravegherea posteliberare, și să fi e decisă înainte de sfârșitul perioadei minime sau fixate.

13. Serviciile penitenciare trebuie să asigure ca deținuții să poată participa în programele de pre-eliberare respective, și să fie încurajați de a participa la cursuri educative și de instruire de pregătire a lor pentru viața în comunitate. Modalitățile specifice pentru executarea sentinței cu închisoarea cum ar fi: semi-libertatea, regimuri deschise sau reintegrarea în afara instituției, trebuie utilizate cat mai mult posibil în vederea pregătirii reintegrării deținuților în comunitate.

14. Pregătirea pentru liberarea condiționată de asemenea trebuie să includă posibilitatea de menținere, stabilire și restabilire a legăturilor deținuților cu familiile lor și cu rudele apropiate, și a contactelor cu serviciile, organizațiile și asociațiile voluntare care pot contribui la adaptarea deținuților condiționați la viața în comunitate. În acest scop, trebuie prevăzute diferite forme de părăsire a închisorii.

15. Aprecierea timpurie a condițiilor respective de post-eliberare trebuie încurajată. Condițiile posibile, ajutorul care poate fi acordat, obligațiunile de control și consecințele posibile de nereușită trebuie explicate minuțios și discutate cu deținuții.

IV. Asigurarea liberării condiționate

Sistemul de liberare discreționar

16. Perioada minimală pe care deținuții urmează să o execute de a fi aleși pentru liberarea condiționată trebuie fixată în conformitate cu legea.

17. Autoritățile relevante trebuie să inițieze procedura necesară pentru ca decizia de liberare condiționată să fi e aplicată de îndată ce deținutul a executat perioada minimală a sentinței.

18. Criteriile pe care trebuie să le indeplinească deținuții pentru a fi liberați condițional trebuie să fi e explicite și clare. Trebuie să fi e de asemenea realiste în sensul că trebuie să țină cont de personalitatea deținutului și condițiile sociale și economice, precum și de accesibilitatea programelor de reintegrare.

19. Lipsa posibilităților pentru lucrul asupra eliberării nu trebuie să constituie motiv de refuz sau amanare a liberării condiționate. Trebuie depuse eforturi de găsire a altor forme de ocupație. Absența locului stabil de trai nu trebuie să constituie motiv pentru refuz sau amanarea liberării condiționate și în astfel de cazuri trebuie aranjat locul temporar de trai.

20. Criteriile de asigurare a liberării condiționate trebuie aplicate pentru a garanta liberarea condiționată tuturor deținuților care sunt considerați că fac față nivelului minim de siguranță pentru a deveni cetățeni supuși legii. Trebuie să fie de datoria autorităților de a demonstra că deținutul nu a îndeplinit criteriile.

21. Dacă autoritatea legislativă decide să nu aplice liberarea condiționată, ea trebuie să stabilească o dată pentru a revedea întrebarea. În orice caz, deținuții trebuie să poată de a reapela la autoritatea legislativă de îndată ce situația lor s-a schimbat în avantajul lor în mod substanțial.

Sistemul liberării mandatare

22. Perioada pe care deținuții trebuie să o execute pentru a putea fi aleși pentru liberare trebuie să fie stabilită de lege.

23. Doar în cazuri excepționale definite de lege liberarea poate fi amnată.

24. Decizia de amanare a liberării trebuie să stabilească o nouă dată pentru liberare.

V. Impunerea condițiilor

25. La examinarea condițiilor care urmează a fi impuse și dacă e necesară supravegherea, autoritatea legislativă trebuie să aibă la dispoziție raporturi, inclusiv declarații verbale, de la personalul care activează în penitenciar și care cunosc deținuții și condițiile personale. Profesioniștii implicați în supravegherea post-eliberare sau alte persoane care sunt la curent cu condițiile sociale ale deținuților la fel trebuie să prezinte informație.

26. Autoritatea legislativă trebuie să asigure că deținuții înțeleg impunerea condițiilor, ajutorul care poate fi acordat, obligațiunile de control și consecințele posibile de nereușită de a corespunde condițiilor.

VI. Implementarea liberării condiționate

27. Dacă implementarea liberării condiționate trebuie amnată, deținuții care

sunt în așteptarea liberării trebuie să fi e menținuți în condiții cat mai aproape posibil de cele de care se vor bucura la libertate.

28. Implementarea liberării condiționate și măsurile de supraveghere țin de responsabilitatea autorității de implementare în conformitate cu Regula 7, 8 și 11 a Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare.

29. Implementarea trebuie organizată și realizată în conformitate cu Regulile 37 și 75 ale Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare, și cu cerințele de bază pentru eficacitate expuse în prevederile respective ale principiilor 9-13 ale Recomandării Rec (2000)22 cu privire la stimularea implementării Regulamentului European privind sancțiunile și măsurile comunitare.

VII. Nerespectarea condițiilor impuse

30. De nerespectarea condițiilor impuse se va preocupa autoritatea de implementare prin metode de consiliere sau avertizare. Orice încălcare semnificativă va fi raportată imediat autorității care decide eventuala revocare. Această autoritate, trebuie, totuși, să țină cont, de faptul dacă consilierea sau avertizarea, condițiile mai stricte sau revocarea temporară va constitui o pedeapsă suficientă.

31. În general, nerespectarea condițiilor impuse va fi soluționată în conformitate cu Regula 85 al Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare, precum și potrivit prevederilor relevante ale Capitolului X al Regulamentului.

VIII. Protecția procedurală

32. Deciziile de acordare, amanare sau revocare a liberării condiționate, precum și impunerea sau modificarea condițiilor și măsurilor anexate la ele, urmează a fi luate de către autoritățile stabilite de lege, în conformitate cu procedurile prevăzute de următoarele măsuri de protecție.

- a. condamnații au dreptul de a fi audiați personal și de a fi ajutați conform legii;
- b. autoritatea legislativă trebuie să revizuiască cu atenție orice elemente, inclusiv declarații, prezentate de condamnați în favoarea cauzei sale;
- c. condamnații trebuie să aibă acces la dosarele lor;

d. deciziile trebuie să conțină motivele de bază și să fi e aduse la cunoștință în scris;

33. Condamnații trebuie să aibă posibilitate de a înainta plângeri într-o instanță legislativă superioară independentă stabilită de lege împotriva deciziilor precum și împotriva nerespectării garanțiilor procedurale.

34. Procedurile de plângere trebuie să fi e accesibile în ceea ce privește implementarea liberării condiționate.

35. Toate procedurile de plângere trebuie să se efectueze în corespundere cu garanțiile expuse în Regulile de la 13 la 9 ale Regulamentului European cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare.

36. Nimic din paragrafele 32-35 nu trebuie să limiteze sau să se abată de la orice drept care poate fi garantat în această privință de către Convenția Europeană a drepturilor Omului.

IX. Metode de facilitare pentru luarea deciziilor

37. Utilizarea și dezvoltarea riscului de încredere și instrumentele de evaluare a necesităților care, în legătură cu alte metode, contribuie la luarea deciziilor trebuie încurajate.

38. trebuie organizate sesiuni de informare și/sau programe de instruire pentru legiuitori, cu contribuția specialiștilor de drept și științe sociale, și toți cei implicați în reintegrarea deținuților eliberați condiționat.

39. Trebuie întreprinse măsuri de asigurare a gradului rezonabil de consecvență în luarea deciziilor.

X. Informația și consultația cu privire la liberarea condiționată

40. Politicienii, autoritățile legale, autoritățile legislative și de implementare, lideri sociali, asociații de acordare a ajutorului victimei și deținuților, precum și lectori universitari și cercetători interesați în subiect trebuie să primească informație și consultație cu privire la funcționarea liberării condiționate, și introducerea noii legislații sau practici în acest domeniu.

41. Autoritățile legislative trebuie să primească informație despre numărul deținuților eliberați condiționat cu succes sau invers, precum și despre circumstanțele succesului sau nereușitei.

42. Trebuie organizate campanii de informarea în masă sau altele de a informa publicul în masă despre funcționarea noilor evoluții în aplicarea liberării condiționate și rolul ei în cadrul sistemului de justiție penală. Această informație trebuie să fi e accesibilă cat mai urgent în cazul oricăror eșecuri dramatice sau de publicare care au loc în perioada de eliberare condiționată a deținutului. În timp ce aceste evenimente vor obține interesul mass-mediei, scopul și efectele pozitive ale liberării condiționate la fel trebuie să fi e evidențiate.

XI. Studiul și statistica

43. Pentru a obține cunoștințe mai ample despre justetea sistemului existent de liberare condiționată și evoluția sa ulterioară, trebuie efectuate evaluări și statistici pentru a obține date despre funcționarea acestor sisteme și eficacitatea lor în atingerea scopurilor de bază a liberării condiționate.

44. Pe langă evaluările recomandate mai sus, trebuie incurajate și studiile în domeniul funcționării sistemelor de liberare condiționată. Astfel de studii trebuie să includă opiniile, atitudinile și percepțiile asupra liberării condiționate a autorităților legale și legislative, autorităților de implementare, victimelor, membrilor din comunitate și deținuților. Alte aspecte care de asemenea trebuie luate în vedere constau în faptul dacă liberarea condiționată ține de bani, dacă produce reducerea ratei de recidivă, măsura în care deținuții liberați condiționat se acomodează în mod satisfăcător la viața în comunitate și influența evoluției schemei de eliberare condiționată asupra aplicării sancțiunilor și măsurilor, și executarea sentințelor. Natura programelor de pregătire trebuie să fi e supusă unui scrutin de studiu.

45. Statistica trebuie să conțină astfel de probleme ca: numărul deținuților liberați condiționat, durata sentinței și infracțiunile comise, perioada termenului executat înainte de liberarea condiționată, numărul revocațiilor, rata acuzărilor repetate și antecedentele penale și socio-demografice ale deținuților liberați condiționat.

Recomandarea comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la regulile penitenciare europene Rec (2006)2

(Adoptată de Comitetul de Miniștri, la data de 11 ianuarie 2006, în timpul celei de a 952-a reuniuni a Miniștrilor Delegați)

Preambul

Partea I

Principii fundamentale

- 1.** Toate persoanele private de libertate vor fi tratate prin respectarea drepturilor omului.
- 2.** Persoanele private de libertate își păstrează toate drepturile care nu le-au fost retrase prin lege, în urma deciziei de condamnare la pedeapsa cu închisoarea sau de arestare preventivă.
- 3.** Restricțiile impuse persoanelor private de libertate trebuie să se reducă la strictul necesar și vor fi proporționale cu obiectivele legitime pentru care au fost impuse.
- 4.** Condițiile de detenție care încalcă drepturile omului nu pot fi justificate prin lipsa de resurse.
- 5.** Viața în închisoare trebuie să se apropie cât mai mult posibil de aspectele pozitive ale vieții din exteriorul penitenciarului.
- 6.** Fiecare perioadă de detenție trebuie să fie gestionată astfel încât să faciliteze reintegrarea persoanelor private de libertate în societatea liberă.
- 7.** Cooperarea cu serviciile sociale externe și participarea societății civile la viața din penitenciar trebuie încurajate pe cât posibil.
- 8.** Personalul din penitenciar desfășoară o importantă misiune a serviciului public, iar angajarea, pregătirea și condițiile de muncă ale acestuia trebuie să-i permită să ofere un nivel ridicat de asistență deținuților.
- 9.** În mod regulat, toți deținuții trebuie să facă obiectul unei inspecții guvernamentale și unui control exercitat de o autoritate independentă.

Domeniu de aplicare

10. 1. Regulile penitenciare europene se aplică persoanelor plasate în arest preventiv de către o autoritate judiciară sau persoanelor private de libertate în urma unei condamnări.

2. În principiu, persoanele plasate în arest preventiv de către o autoritate judiciară și cele private de libertate în urma unei condamnări nu pot fi închise decât în închisori sau în stabilimente rezervate deținuților din ambele categorii.

3. Regulile se aplică și următoarelor persoane:

a. deținuților care se află într-un penitenciar, indiferent de motiv;

b. persoanelor care au fost plasate în arest preventiv de către o autoritate judiciară sau au fost private de libertate ca urmare a condamnării și care pot, din orice motiv, să fie încarcerate în alte locuri.

4. Toate persoanele încarcerate într-un penitenciar sau care se află în condițiile menționate la paragraful 10.3.b sunt considerate „deținuți”, în conformitate cu aceste Reguli.

11. 1. Copii cu vârsta sub 18 ani nu vor fi încarcerați în penitenciare pentru adulți, ci în instituții special concepute în acest scop.

2. Totuși, dacă în condiții excepționale copiii sunt încarcerați în astfel de penitenciare, situația și nevoile acestora trebuie să fie reglementate prin reguli speciale.

12. 1. Persoanele care suferă de afecțiuni psihice și a căror sănătate mentală este incompatibilă cu detenția în penitenciar trebuie să fie trimise într-o instituție special concepută în acest sens.

2. Totuși, dacă în condiții excepționale sunt închise astfel de persoane în penitenciare, situația și nevoile acestora trebuie să fie reglementate prin reguli speciale.

13. Regulile de față trebuie să fie aplicate cu imparțialitate, fără discriminări bazate pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau de alt tip, naționalitate, nivel social, apartenență la o minoritate națională, avere, locul nașterii sau de alt tip.

Partea a II-a

Condiții de detenție

Depunere

14. 1. Nici o persoană nu poate fi depusă sau reținută într-un penitenciar, în calitate de deținut, fără un ordin valabil de încarcerare, în conformitate cu legislația națională.

15. 1. Pentru fiecare deținut nou depus, trebuie să se înregistreze imediat următoarele:

- a.** date privind identitatea deținutului;
- b.** motivele condamnării și numele autorității competente care a decis acest lucru;
- c.** data și ora depunerii;
- d.** lista obiectelor personale ale deținutului, care vor fi păstrate într-un loc sigur, în conformitate cu Regula 31;
- e.** toate rănilor vizibile și plângerile anterioare de rele tratamente;
- f.** sub rezerva restricțiilor dictate de confidențialitatea medicală, orice informație legată de starea de sănătate a deținutului, semnificativă pentru bunăstarea fizică și psihică a deținutului respectiv sau a celorlalți.

2. La depunere, toți deținuții trebuie să primească informațiile prevăzute la Regula 30.

3. Imediat după depunere, trebuie să fie făcută o înștiințare cu privire la detenția deținutului, în conformitate cu Regula 24.9.

16. La cât mai scurt timp posibil de la depunere:

- a.** informațiile referitoare la starea de sănătate a deținutului trebuie să fie completate cu un examen medical, în conformitate cu Regula 42;
- b.** regimul de siguranță aplicat deținutului trebuie să fie stabilit în conformitate cu Regula 51;

- c.** gradul de risc al deținutului trebuie să fie stabilit în conformitate cu Regula 52;
- d.** toate informațiile existente, cu privire la situația socială a deținutului, trebuie să fie astfel evaluate încât să trateze nevoile personale și sociale imediate ale acestuia;
- e.** măsurile întreprinse în cazul deținuților condamnați trebuie să urmărească aplicarea programelor, în conformitate cu Partea a VIII-a, din cadrul acestor Reguli.

Repartizare și spații de detenție

17. 1. Deținuții trebuie să fie repartizați, pe cât posibil, în penitenciare situate cât mai aproape de domiciliul sau centrul de reintegrare socială al acestora.

2. La repartizare, se va ține cont de cerințele legate de urmărirea judiciară și anchetele penale, securitate și siguranță, precum și de necesitatea de a oferi regimuri potrivite tuturor deținuților.

3. Pe cât posibil, deținuții vor fi consultați cu privire la repartizarea inițială și la transferurile ulterioare, dintr-un penitenciar într-altul.

18. 1. Spațiile de detenție, în special cele destinate cazării deținuților pe timpul nopții, trebuie să respecte demnitatea umană și intimitatea, și să întrunească standardele minime sanitare și de igienă, ținându-se cont de condițiile climatice și, în special, de suprafața de locuit, volumul de aer, iluminare, sursele de încălzire și ventilație.

2. În toate clădirile în care deținuții trebuie să locuiască, să muncească sau să conviețuiască:

a. ferestrele vor fi suficient de largi încât deținuții să poată citi sau munci la lumină naturală, în condiții normale, și să permită pătrunderea aerului proaspăt, excepție făcând spațiile în care există sisteme adecvate de aer condiționat;

b. lumina artificială trebuie să corespundă standardelor tehnice recunoscute în domeniu;

c. un sistem de alarmă trebuie să permită deținuților să contacteze imediat personalul.

3. Condițiile minime, cu privire la aspectele la care au făcut referiri paragrafele 1 și

2, vor fi stipulate în legislația națională.

4. Legislația națională trebuie să prevadă mecanisme care să garanteze că respectarea acestor condiții minime nu va fi încălcată în urma supraaglomerării penitenciare.

5. În mod normal, deținuții trebuie să fie cazați pe timpul nopții în celule individuale, excepție făcând cazurile în care se consideră că este în beneficiul lor să împartă camera cu alți deținuți.

6. O celulă va fi împărțită numai dacă este adaptată uzului colectiv și va fi ocupată numai de deținuți care sunt declarați apti pentru conviețuire.

7. În măsura în care este posibil, deținuților trebuie să li se acorde posibilitatea de a alege atunci când sunt constrânși să împartă celula pe timpul nopții.

8. Decizia de a repartiza un deținut într-un anumit penitenciar sau într-o anumită parte dintr-un penitenciar, trebuie să țină cont de necesitatea de a separa:

a. arestații preventiv, de condamnați;

b. bărbații, de femei;

c. deținuții tineri, de deținuții adulți.

9. Se pot face derogări de la dispozițiile paragrafului 8, cu privire la separația deținuților, cu scopul de a le permite acestora să participe împreună la activitățile organizate. Totuși, grupurile vizate trebuie să fie separate întotdeauna pe timpul nopții, dacă nu există consimțământul lor de a împărți camera de detenție și dacă autoritățile penitenciarului consideră că măsura nu este în beneficiul tuturor deținuților respectivi.

10. Condițiile de cazare a deținuților vor fi supuse unor măsuri de securitate cât mai puțin restrictive posibil, ținându-se cont de riscul de evadare, autorânire sau rănire a celorlalți.

Igiena

19.1. În orice moment, toate spațiile dintr-un penitenciar trebuie să fie menținute într-o stare adecvată.

- 2.** Celulele sau celelalte spații destinate deținuților trebuie să fie curate.
- 3.** Deținuții trebuie să aibă acces la instalații sanitare igienice, care să le protejeze intimitatea.
- 4.** Trebuie să fie puse la dispoziția deținuților spații adecvate pentru baie sau duș, astfel încât deținuții să le poată folosi la o temperatură adecvată, zilnic sau cel puțin de două ori pe săptămână (sau mai frecvent dacă este necesar), în conformitate cu regulile generale de igienă.
- 5.** Deținuții vor respecta curățenia corporală și își vor păstra hainele și spațiul de detenție curate și în ordine.
- 6.** Autoritățile penitenciare vor furniza deținuților mijloacele necesare păstrării curățeniei, inclusiv obiecte de toaletă și menaj, precum și produse de întreținere.
- 7.** Pentru a răspunde nevoilor speciale de igienă ale femeilor, se vor lua măsuri speciale.

Îmbrăcăminte și lenjerie de pat

- 20. 1.** Deținuții care nu au îmbrăcăminte personală adecvată trebuie să primească haine adecvate din punct de vedere climatic.
- 2.** Aceste haine nu trebuie să fie nici degradante, nici umilitoare.
- 3.** Îmbrăcăminte va fi menținută în condiții bune și va fi înlocuită atunci când este necesar.
- 4.** Când un deținut obține permisiunea de a ieși din penitenciar, acesta nu trebuie să fie obligat să poarte îmbrăcăminte care să-i arate condiția de deținut.
- 21.** Fiecare deținut va avea pat separat și lenjerie de pat adecvată, care va fi întreținută corect și înnoită la intervale de timp ce vor permite păstrarea sa într-o stare adecvată.

Regimul alimentar

- 22. 1.** Deținuții trebuie să beneficieze de un regim alimentar care să țină cont de vârstă, stare de sănătate, condiție fizică, religie, cultură și de natura muncii pe care o prestează.

- 2.** Legislația internă trebuie să stabilească criteriile de calitate ale regimului alimentar, precizând, în special, conținutul energetic și proteic minimal.
- 3.** Mâncarea trebuie să fie pregătită și servită în condiții igienice.
- 4.** Zilnic trebuie să se asigure trei mese, la intervale de timp rezonabile.
- 5.** Deținuții trebuie să aibă acces în orice moment la apă potabilă.
- 6.** Medicul sau un/o asistent/ă calificat/ă trebuie să prescrie modificarea regimului alimentar al unui deținut, dacă această măsură se impune din motive medicale.

Consiliere juridică

- 23. 1.** Toți deținuții au dreptul să solicite consiliere juridică, iar autoritățile penitenciarului trebuie să le faciliteze accesul la o astfel de consiliere.
- 2.** Orice deținut are dreptul de a consulta pe cheltuiala sa un avocat, la alegere, în legătură cu orice problemă juridică.
- 3.** În cazurile în care legislația prevede un sistem de consiliere judiciară gratuită, această posibilitate trebuie să fie adusă la cunoștința tuturor deținuților de către autoritățile penitenciarului.
- 4.** Consultanța și alte comunicări, inclusiv corespondența, purtate între un deținut și avocatul său pe probleme juridice trebuie să rămână confidențiale.
- 5.** În circumstanțe excepționale, o autoritate juridică poate să autorizeze o derogare de la principiul confidențialității, cu scopul de a preveni comiterea unor infracțiuni grave sau încălcarea gravă a siguranței și securității penitenciarului.
- 6.** Deținuților trebuie să li se permită accesul la documentele referitoare la procedurile judiciare care îi privesc sau vor fi autorizați să le păstreze în posesia lor.

Contact cu exteriorul

- 24. 1.** Deținuților li se va permite să comunice, cât de des posibil, prin corespondență, telefon sau alte mijloace de comunicare cu familiile lor, terțe persoane și reprezentanții organismelor exterioare, precum și să primească vizite de la aceste persoane.

- 2.** Orice restricție sau supraveghere a comunicărilor și vizitelor, necesară în cadrul urmăririi și anchetei penale, menținerii ordinii, securității și siguranței, precum și prevenirii infracțiunilor penale și protecției victimelor – inclusiv în urma unui ordin specific dat de o autoritate judiciară – trebuie, totuși, să permită un nivel minim acceptabil de contact.
- 3.** Legislația națională trebuie să specifice organismele naționale și internaționale, precum și funcționarii cu care deținuții pot comunica fără restricții.
- 4.** Modalitățile de realizare a vizitelor trebuie să permită deținuților să mențină și să dezvolte relațiile cu familiile, cât mai normal posibil.
- 5.** Autoritățile penitenciarului vor ajuta deținuții să mențină o legătură adecvată cu exteriorul, oferindu-le asistență socială în acest sens.
- 6.** Deținutul trebuie să fie informat imediat despre decesul sau îmbolnăvirea gravă a unei rude apropiate.
- 7.** Ori de câte ori este posibil, deținutul trebuie să fie autorizat să părăsească penitenciarul fie sub escortă, fie liber, pentru a vizita o rudă bolnavă, pentru a participa la o înmormântare sau pentru alte motive umanitare.
- 8.** Deținuților trebuie să li se permită să-și anunțe imediat familiile cu privire la încarcerare sau la transferul într-un alt penitenciar, precum și cu privire la o îmbolnăvire sau vătămare gravă.
- 9.** Chiar dacă deținutul solicită sau nu, autoritățile vor informa neîntârziat soția/soțul deținutului/deținutei sau cea mai apropiată rudă ori o persoană desemnată în prealabil de către deținut, cu privire la deces, îmbolnăvirea sau vătămarea gravă, sau transferul deținutului respectiv într-un alt penitenciar sau într-un spital.
- 10.** Deținuții trebuie să aibă posibilitatea de a se informa în mod regulat cu privire la problemele de interes public, prin realizarea unor abonamente la ziare, publicații periodice sau de alt tip sau prin urmărirea emisiunilor de radio și televiziune, cu excepția cazurilor în care o autoritate judiciară a pronunțat o interdicție, într-un caz individual, pentru o durată determinată de timp.
- 11.** Autoritățile penitenciarului se vor asigura că deținuții pot participa la vot, referendum și alte aspecte ale vieții publice, atâta timp cât dreptul lor de participare nu este restricționat prin legislația națională.

12. Deținuților li se va permite să comunice cu mass-media, doar dacă nu există motive întemeiate care să interzică acest lucru din rațiuni de menținere a siguranței, interes public sau protecție a victimelor, a altor deținuți sau a personalului.

Regim penitenciar

25. 1. Regimul stabilit pentru toți deținuții trebuie să asigure un program echilibrat de activități.

2. Acest regim trebuie să permită tuturor deținuților să petreacă în fiecare zi, în afara celulei, timpul necesar pentru a asigura un nivel suficient de contacte umane și sociale.

3. Un astfel de regim trebuie, de asemenea, să răspundă nevoilor sociale ale deținuților.

4. O atenție specială trebuie acordată nevoilor deținuților care au suferit violențe fizice, mentale sau sexuale.

Munca

26. 1. Munca în penitenciar trebuie să fie considerată ca un element pozitiv al regimului penitenciar și nu trebuie niciodată să fie impusă ca o pedeapsă.

2. Autoritățile penitenciare trebuie să depună efortul de a oferi deținuților o muncă utilă și corespunzătoare.

3. Această muncă trebuie să permită, pe cât posibil, menținerea sau creșterea capacității deținutului de a-și câștiga existența după liberare.

4. În conformitate cu Regula 13, nici o discriminare de tip sexual nu trebuie să fie exercitată la atribuirea unui tip de muncă.

5. O activitate productivă care include formarea profesională trebuie să fie propusă deținuților în măsură să profite de aceasta, în special tinerilor.

6. Pe cât posibil, deținuții trebuie să poată alege tipul de muncă pe care doresc să-l presteze, în limitele unei selecții profesionale adecvate și ale exigențelor de ordine și disciplină.

7. Organizarea și metodele de lucru din penitenciare trebuie să semene cât

mai mult posibil cu cele din comunitate, cu scopul de a pregăti deținuții pentru condițiile unei vieți profesionale normale.

8. Deși profitul financiar adus instituției poate constitui un scop pentru ridicarea standardelor și îmbunătățirea calității pregătirii profesionale, interesele deținuților nu trebuie să fie subordonate acestui scop.

9. Munca deținuților trebuie să fie asigurată de către autoritățile penitenciarului, cu sau fără concursul firmelor private, în interiorul sau exteriorul penitenciarului.

10. În orice caz, munca prestată de deținuți trebuie să fie remunerată în mod echitabil.

11. Deținuților li se va permite să cheltuiască cel puțin o parte din câștiguri pentru achiziționarea de obiecte autorizate de uz personal și să trimită o parte din câștiguri familiei.

12. Deținuții trebuie să fie încurajați să economisească o parte din câștigurile lor pe care o pot recupera la ieșirea din penitenciar sau o pot folosi în alte scopuri permise.

13. Măsurile aplicate în domeniul sănătății și siguranței trebuie să asigure o protecție eficientă a deținuților și nu pot fi mai puțin riguroase decât cele aplicate muncitorilor în exterior.

14. Trebuie să existe prevederi pentru asigurarea deținuților împotriva accidentelor de muncă, inclusiv a bolilor profesionale, la fel de favorabile ca cele menționate în legislație pentru muncitorii din exterior.

15. Numărul maxim de ore de lucru, pe zi și pe săptămână, pentru deținuți trebuie să fie stabilit în conformitate cu normele locale sau cu uzanța care reglementează angajarea muncitorilor liberi.

16. Deținuții trebuie să aibă cel puțin o zi de odihnă pe săptămână și timp suficient pentru educație și alte activități.

17. În măsura în care este posibil, deținuții care muncesc trebuie să fie incluși în sistemele naționale de asigurări sociale.

Exerciții fizice și activități recreative

27. 1. Toți deținuții trebuie să aibă oportunitatea de a efectua cel puțin o oră pe zi de exercițiu fizic în aer liber, dacă timpul o permite.

2. În cazul în care vremea nu permite, deținuților care doresc să facă exerciții fizice trebuie să li se propună alternative.

3. Activitățile organizate corect - concepute pentru a promova menținerea fizică a deținuților și pentru a oferi posibilități de recreere și antrenament fizic - vor constitui parte integrantă a regimului penitenciar.

4. Autoritățile penitenciarului trebuie să faciliteze acest tip de activități prin furnizarea aparaturii și echipamentelor adecvate.

5. Autoritățile penitenciarului trebuie să ia decizii speciale în vederea organizării unor activități speciale, pentru deținuții care au nevoi speciale.

6. Deținuților trebuie să li se propună activități recreative – în special sport, jocuri, activități culturale, de petrecere a timpului – și trebuie să fie autorizați să le organizeze chiar ei, pe cât posibil.

7. Deținuților trebuie să li se permită să se reunească în timpul antrenamentelor de exerciții fizice și să participe la activitățile recreative.

Educație

28. 1. Toate penitenciarele trebuie să ofere deținuților acces la programe de învățământ cât mai complete, care să răspundă nevoilor individuale, ținând cont de aspirațiile acestora.

2. Trebuie să se acorde prioritate deținuților care nu știu să citească sau socotească, precum și celor care nu au urmat cursuri de școlarizare elementară sau formare profesională.

3. O atenție deosebită se va acorda educării tinerilor deținuți și a celor cu nevoi speciale.

4. Din punct de vedere al regimului penitenciar, școlarizarea trebuie să fie la fel de importantă ca și munca, iar deținuții nu trebuie să fie penalizați financiar sau de alt gen, pentru participarea la activitățile educative.

5. Fiecare penitenciar trebuie să aibă o bibliotecă destinată tuturor deținuților, care să dispună de un fond suficient de resurse variate, de tip recreativ sau educativ, de cărți și alte materiale de suport.

6. Acolo unde este posibil, biblioteca penitenciarului trebuie să fie organizată cu ajutorul unei biblioteci publice.

7. În măsura în care este posibil, educația deținuților trebuie:

a. să fie integrată în sistemul național de învățământ și formare profesională, astfel încât după liberare, aceștia să își poată continua procesul de învățământ și formare profesională;

b. trebuie să se desfășoare sub auspiciile instituțiilor de învățământ din exterior.

Libertate de opinie, conștiință și religie

29. 1. Deținuților trebuie să li se respecte libertatea de gândire, a conștiinței și a religiei.

2. Regimul penitenciar trebuie să fie organizat astfel încât să permită deținuților să-și manifeste religia și convingerile, să participe la slujbe sau la întruniri, să primească vizitele reprezentanților religiei lor și să aibă cărți sau publicații cu caracter religios sau spiritual.

3. Deținuții nu pot fi obligați să practice anumite religii sau să aibă anumite convingeri, să participe la slujbe sau reuniuni religioase, la practici cu caracter religios sau să accepte vizita unui reprezentant al unei religii.

Informare

30. 1. La depunere sau ori de câte ori este necesar, toți deținuții trebuie să fie informați în scris sau oral, într-o limbă pe care o înțeleg, cu privire la regulamentul disciplinar, drepturile și obligațiile pe care le au în penitenciar.

2. Deținuții trebuie să fie autorizați să aibă în posesie versiunea scrisă a informațiilor care le-au fost comunicate.

3. Deținuții vor fi informați cu privire la toate procedurile judiciare în care sunt implicați și, dacă sunt condamnați, cu privire la durata pedepsei și posibilitățile de liberare condiționată.

Obiecte personale ale deținuților

- 31. 1.** Obiectele care nu pot rămâne în posesia deținuților, conform regulamentului interior, vor fi păstrate de către administrația penitenciară într-un loc sigur.
- 2.** Deținuții ale căror obiecte personale sunt preluate, trebuie să semneze într-un inventar întocmit în consecință.
- 3.** Se vor lua măsuri pentru păstrarea în bune condiții a bunurilor menționate.
- 4.** Dacă se consideră necesară distrugerea unui anumit obiect, acest lucru trebuie consemnat și adus la cunoștința deținutului.
- 5.** Deținuții trebuie să aibă dreptul, sub rezerva restricțiilor și regulilor referitoare la igienă, ordine și siguranță, să-și cumpere sau să obțină obiecte, inclusiv alimente și băuturi, la prețuri care nu vor fi superioare celor practicate în exterior.
- 6.** Dacă în momentul depunerii un deținut posedă medicamente, medicul unității va decide asupra administrării acestora.
- 7.** În cazul în care deținuților li se permite să păstreze obiectele personale, autoritățile penitenciarului vor lua măsuri care să permită păstrarea acestora în siguranță.

Transferul deținuților

- 32. 1.** Atunci când deținuții sunt mutați într-un penitenciar sau în alte locuri, cum ar fi tribunal sau spital, aceștia vor fi expuși cât mai puțin privirii publice, luându-se măsuri pentru a le proteja anonimatul.
- 2.** Este interzisă deplasarea deținuților în mijloace de transport cu aerisire sau iluminare improprie sau în condiții care să le producă suferințe fizice, umilitoare.
- 3.** Transportul deținuților trebuie să fie efectuat pe cheltuiala și sub controlul autorităților publice.

Liberarea deținuților

- 33. 1.** Toți deținuții vor fi eliberați fără întârziere, atunci când încetează mandatul de executare a pedepsei sau atunci când un tribunal sau altă autoritate ordonă liberarea acestora.

- 2.** Data și ora liberării vor fi consemnate.
- 3.** Toți deținuții vor beneficia de dispoziții care să le faciliteze reintegrarea în societate, după liberare.
- 4.** La liberare, deținutului i se vor înapoia obiectele personale și banii care au fost păstrați, excepție făcând cazurile în care s-a autorizat retragerea unor sume de bani, trimiterea unor obiecte în afara instituției sau distrugerea vreunui obiect din motive sanitare.
- 5.** Deținutul trebuie să semneze o chitanță pentru obiectele și banii returnați.
- 6.** Atunci când liberarea este prestabilită, deținuților li se va face un control medical, în conformitate cu Regula 42, cât mai aproape de data liberării.
- 7.** Vor fi luate decizii pentru ca deținuții eliberați să aibă documente și acte de identitate și să primească ajutor la găsirea unei locuințe adecvate și a unui loc de muncă.
- 8.** Deținuților eliberați li se vor da imediat mijloace de subsistență, îmbrăcăminte potrivită anotimpului și suficiente mijloace pentru a ajunge la destinație.

Femei

- 34. 1.** În plus față de prevederile specifice ale acestor reguli, autoritățile trebuie să respecte nevoile deținuților femei, acordând o atenție deosebită nevoilor fizice, profesionale, sociale și psihologice, în momentul luării unor decizii care afectează aspectele detenției lor.
- 2.** Trebuie să se întreprindă eforturi deosebite pentru a permite accesul la servicii speciale deținuților care au nevoi speciale, cum sunt cele menționate la Regula 25.4.
- 3.** Deținuților li se va permite să nască în afara penitenciarului, dar în cazul în care un copil se naște în penitenciar, conducerea penitenciarului va oferi suportul și facilitățile necesare.

Copiii

- 35. 1.** În cazul excepțional în care copiii cu vârsta sub 18 ani sunt încarcerați într-un penitenciar pentru adulți, autoritățile se vor asigura că, în afară de serviciile

disponibile tuturor deținuților, copiii deținuți vor avea acces la serviciile sociale, psihologice și educaționale, la învățământ religios și la programe recreative sau la echivalentul acestora, care sunt disponibile copiilor din comunitate.

2. Toți deținuții copii, cuprinși în procesul de învățământ obligatoriu, vor avea acces la acesta.

3. Se va acorda asistență suplimentară copiilor eliberați din penitenciar.

4. În cazurile excepționale în care copii sunt încarcerați într-un penitenciar pentru adulți, aceștia vor fi cazați într-o zonă separată de cea frecventată de adulți, excepție făcând cazurile în care acest lucru nu este în interesul copilului.

Copiii mici

36. 1. Copii mici pot rămâne în penitenciar alături de un părinte deținut, numai dacă este în interesul lor. Ei nu vor fi considerați „deținuți”.

2. Atunci când un copil mic poate rămâne în penitenciar cu unul dintre părinți, trebuie să existe o creșă cu personal calificat, unde copilul poate rămâne atunci când părintele participă la o activitate la care nu este permis accesul copiilor mici.

36. 3. Trebuie creată o infrastructură specială cu scopul de a-i proteja pe copii mici.

Deținuți de alte naționalități

37. 1. Deținuții de alte naționalități vor fi informați imediat, cu privire la dreptul de a lua legătura cu reprezentanții diplomatici sau consulari ai țării lor și de a beneficia de mijloace rezonabile pentru stabilirea acestui gen de comunicare.

2. Deținuții care provin din state ce nu au reprezentanță diplomatică sau consulară în țara de detenție, refugiații sau apatrizii vor beneficia de aceleași facilități și vor avea permisiunea să se adreseze reprezentantului diplomatic al statului care se ocupă de interesul lor sau oricărei autorități naționale sau internaționale a căror misiune este cea de a proteja interesele respective.

3. Autoritățile penitenciare trebuie să coopereze strâns cu acești reprezentanți diplomatici sau consulari, în interesul deținuților străini care pot avea nevoi speciale.

4. Deținuților de altă naționalitate li se vor facilita informațiile specifice de consiliere judiciară.

5. Deținuții străini trebuie să fie informați cu privire la posibilitatea de a solicita transferul într-o altă țară, în vederea executării pedepsei.

Minorități etnice sau lingvistice

38. 1. Se vor face pregătiri speciale care să întâmpine nevoile deținuților ce aparțin unor minorități etnice sau lingvistice.

2. Pe cât posibil, practicile culturale ale diferitelor grupuri vor fi permise în penitenciar.

3. Dificultățile lingvistice vor fi depășite cu ajutorul interpreților competenți și în toate penitenciarele vor fi furnizate broșuri scrise în mai multe limbi străine.

Partea a III-a

Sănătate

Asistență medicală

39. Autoritățile penitenciarului trebuie să protejeze sănătatea tuturor deținuților depuși.

Organizarea asistenței medicale în penitenciar

40. 1. Serviciile medicale acordate în penitenciar vor fi organizate în strânsă legătură cu sistemul medical al administrației locale sau generale din stat.

2. Politica de sănătate din penitenciar va fi integrată în politica națională de sănătate, fiind compatibilă cu aceasta.

3. Deținuții vor avea acces la serviciile de sănătate din rețeaua națională, fără discriminare în ceea ce privește situația lor judiciară.

4. Serviciile medicale din penitenciare vor căuta să depisteze și să trateze orice afecțiune fizică sau psihică, precum și deficiențele care pot cauza suferințe deținuților.

5. În acest scop, fiecare deținut trebuie să beneficieze de asistență medicală, de tip chirurgical și psihiatrică, inclusiv de cea existentă în comunitate.

Personalul medical

- 41. 1.** Fiecare penitenciar va dispune cel puțin de serviciile unui medic generalist.
- 2.** Se vor lua măsurile necesare pentru ca în cazurile de urgență, la orice oră, un medic specialist să fie disponibil imediat.
- 3.** Penitenciarele în care nu există un medic generalist, angajat cu normă întreagă, trebuie să fie vizitate în mod regulat de un medic cu jumătate de normă.
- 4.** În fiecare penitenciar va exista personal instruit în asistență medicală.
- 5.** Toți deținuții vor avea acces la îngrijirile unui stomatolog și oftalmolog.

Obligațiile medicului

- 42. 1.** Medicul sau un/o asistent/ă calificat/ă trebuie să vadă și să consulte fiecare deținut cât mai repede posibil de la depunere, în afară de cazurile în care acest lucru nu este absolut necesar.
- 2.** Medicul sau un/o asistent/ă calificat/ă trebuie să-i examineze pe deținuți la cerere, înainte de liberare și în timpul detenției, cât mai des posibil.
- 3.** Atunci când examinează un deținut, medicul sau asistentul/a trebuie să acorde o importanță deosebită la:
- a.** respectarea regulilor normale, referitoare la confidențialitatea medicală;
 - b.** diagnosticarea afecțiunilor fizice sau psihice și la luarea măsurilor impuse de tratament și de necesitatea continuării tratamentului medical existent;
 - c.** înștiințarea sau semnalarea autorităților competente, cu privire la orice semn care denotă o creștere a gradului de violență;
 - d.** simptomele de abstenență în consumul de droguri sau alcool;
 - e.** identificarea problemelor psihologice sau a tensiunilor emoționale provocate pe timpul privării de libertate;
 - f.** izolarea deținuților suspecti de boli infecțioase sau contagioase și acordarea tratamentului adecvat;

g. asigurarea că deținuții purtători ai virusului HIV nu sunt izolați doar din acest motiv;

h. consemnarea afecțiunilor fizice sau mentale care pot împiedica reintegrarea după liberare;

i. stabilirea capacității de a munci și de a depune efort fizic, în cazul fiecărui deținut;

j. cooperarea cu serviciile din comunitate în vederea continuării oricărui tratament medical sau psihiatric după liberare, dacă deținutul își dă consimțământul în acest sens;

43. 1. Medicul se va ocupa de supravegherea sănătății fizice și psihice a deținuților și îi va vedea, în condițiile și cu periodicitatea prevăzute în standardele spitalicești, pe toți deținuții bolnavi, pe cei care raportează că sunt bolnavi sau răniți, precum și pe cei care îi atrag atenția în mod special.

2. Medicul sau un/o asistent/ă medical/ă trebuie să acorde o atenție specială deținuților care se află în camere de izolare, trebuie să-i viziteze zilnic, să le ofere cu promptitudine asistență medicală și tratament, la cerere sau la cererea personalului penitenciar.

3. Medicul va prezenta un raport directorului atunci când consideră că sănătatea fizică sau mentală a unui deținut este sau va fi afectată negativ de continuarea detenției sau de condițiile de detenție, inclusiv de condițiile izolării.

44. Medicul sau o autoritate competentă va efectua inspecții regulate, iar dacă este necesar va strânge informații prin alte mijloace și va sfătui directorul penitenciarului cu privire la:

a. cantitatea, calitatea, pregătirea și distribuirea alimentelor și a apei;

b. igiena și curățenia penitenciarului și a deținuților;

c. grupurile sanitare, încălzire, iluminare, aerisire;

d. calitatea și curățenia hainelor și a lenjeriilor de pat.

45. 1. Directorul va lua în considerare rapoartele și sfaturile medicului sau ale autorității competente menționate la Regulile 43 și 44, iar dacă aprobă

recomandările formulate, va lua măsurile necesare pentru aplicarea lor.

2. Dacă recomandările făcute de medicul generalist nu sunt de competența directorului sau dacă directorul nu este de acord cu ele, acesta le va supune imediat spre examinare unui for superior, întocmind și un raport personal.

Prevederi referitoare la asistența medicală

46. 1. Deținuții bolnavi care necesită tratament special vor fi transferați în instituții specializate sau în spitale civile, dacă acest gen de îngrijiri nu se acordă în penitenciar.

2. Acolo unde penitenciarul dispune de spital propriu, acesta va fi dotat în mod adecvat și va avea personal calificat, în măsură să asigure îngrijirile și tratamentul adecvat deținuților transferați acolo.

Sănătate psihică

47. 1. Penitenciarele sau secțiile specializate vor fi astfel organizate încât să permită observarea și tratamentul deținuților care suferă de afecțiuni psihice sau tulburări mentale, conform dispozițiilor de la Regula 12.

2. Asistența medicală în mediul penitenciar va asigura tratament psihiatric tuturor deținuților care necesită o astfel de terapie, acordând o atenție specială prevenirii suicidelor.

Alte aspecte

48. 1. Deținuții nu trebuie să fie supuși unor experimente fără consimțământul lor.

2. Trebuie să fie interzise experimentele care îi implică pe deținuți și pot provoca probleme psihice, suferințe morale sau de alt fel, care atentează la sănătatea lor.

Partea a IV-a

Ordine

Aspecte generale

49. În penitenciar, ordinea trebuie să menținută prin respectarea cerințelor de securitate, siguranță și disciplină, și asigurarea unor condiții de viață care să

respecte demnitatea umană a deținuților, prin oferirea unui program complet de activități, în conformitate cu Regula 25.

50. Cu condiția să respecte ordinea și siguranța, deținuților li se va permite să se asocieze pentru a discuta probleme referitoare la condițiile de detenție, fiind încurajați să comunice cu autoritățile penitenciarelor, în acest sens.

Siguranță

51. 1. Măsurile de siguranță aplicate individual deținuților trebuie să corespundă unor cerințe minime care să asigure siguranța detenției.

2. Siguranța asigurată prin mijloace fizice și tehnice va fi suplimentată cu măsuri dinamice de siguranță, furnizate de echipa de intervenție care trebuie să-i cunoască foarte bine pe deținuți.

3. Imediat după depunere, fiecare deținut va fi evaluat pentru a se stabili:

a. riscul pe care l-ar reprezenta pentru comunitate, în eventualitatea unei evadări;

b. riscul de tentativă de evadare pe cont propriu sau cu ajutorul unor complici din exterior.

4. Fiecare deținut va fi supus imediat unui regim siguranță corespunzător riscului identificat.

5. Nivelul de siguranță trebuie să fie evaluat în mod regulat pe durata detenției unui deținut.

Securitate

52. 1. Imediat după depunere, deținuții vor fi evaluați pentru a se stabili dacă reprezintă un risc pentru siguranța celorlalți deținuți, a personalului din penitenciare, a vizitatorilor sau chiar pentru ei înșiși.

2. Se vor lua măsuri care să asigure siguranța deținuților, a personalului din penitenciar și a vizitatorilor, care să reducă la minimum riscul de violență și de producere a unor evenimente ce ar putea reprezenta o amenințare pentru siguranță.

3. Trebuie să se depună toate eforturile posibile pentru ca deținuții să participe la activitățile zilnice în siguranță.

4. Deținuții trebuie să aibă posibilitatea de a contacta personalul în orice moment, inclusiv noaptea.

5. Legislația națională referitoare la siguranță și sănătate trebuie să se aplice în aceeași măsură și în penitenciare.

Măsuri speciale de siguranță sporită sau de izolare

53. 1. Recurgerea la măsuri speciale de siguranță sporită sau la măsuri de securitate nu va fi autorizată decât în condiții excepționale.

2. Trebuie să se stabilească proceduri clare care vor fi aplicate cu ocazia recurgerii la astfel de măsuri, pentru toți deținuții.

3. Natura acestor măsuri, durata și motivele pentru care pot fi aplicate vor fi stabilite prin legislația națională.

4. Aplicarea acestor măsuri va fi aprobată, pentru fiecare caz în parte, de către o autoritate competentă, pentru o perioadă determinată de timp.

5. Medicul va vizita zilnic toți deținuții supuși măsurilor speciale de siguranță sporită sau de protecție și va recomanda directorului penitenciarului încetarea sau schimbarea acestor măsuri, dacă este necesar din punct de vedere medical.

6. Orice decizie de prelungire a perioadei de aplicare a unor astfel de măsuri trebuie să obțină o nouă aprobare din partea autorității competente.

7. Astfel de măsuri vor fi aplicate indivizilor și nu grupurilor de deținuți.

8. Orice deținut supus unor astfel de măsuri are dreptul de a face plângere, în conformitate cu procedura prevăzută la Regula 70.

Percheziții și controale

54. 1. Se vor stabili proceduri detaliate, pe care personalul trebuie să le respecte atunci când percheziționează:

a. spațiile în care muncesc, locuiesc și se întrunesc deținuți;

b. deținuți;

c. vizitatorii și obiectele acestora;

d. membrii personalului.

2. Situațiile în care aceste percheziții sunt necesare și natura lor trebuie să fie definite în legislația națională.

3. Personalul trebuie să fie instruit să întreprindă aceste măsuri într-o manieră care să detecteze și să prevină orice tentativă de evadare sau de contrabandă, respectând în același timp demnitatea și obiectele personale ale deținuților.

4. Persoanele percheziționate nu vor fi umilite de procesul de percheziționare.

5. Persoanele vor fi percheziționate doar de către membrii personalului de același sex.

6. Personalul penitenciar nu poate efectua percheziții asupra cavităților corporale ale deținuților.

7. În cadrul unei percheziții, numai medicul poate efectua examinări intime.

8. Toți deținuții trebuie să asiste la percheziționarea obiectelor personale, cu excepția cazurilor în care tehnicile percheziției sau existența unui potențial pericol interzic acest lucru.

9. Obligația de a proteja securitatea și siguranța trebuie să fie pusă în balanță cu respectarea intimității vizitatorilor.

10. Asupra procedurilor pentru vizitatorii oficiali, cum ar fi avocați, asistenți sociali, medici etc., se va conveni cu organizațiile pe care aceștia le reprezintă, pentru a se asigura un echilibru între siguranță, protecție și dreptul la confidențialitate.

Infrațiuni penale

55. Un presupus act infracțional comis în penitenciar trebuie să fie cercetat ca și cum ar fi fost comis în exterior, în conformitate cu legislația națională.

Disciplină și sancțiuni

56. 1. Procedurile disciplinare vor constitui mecanisme de ultim resort.

2. Atunci când este posibil, autoritățile penitenciarului vor folosi mecanisme

restaurative și de mediere pentru a soluționa disputele cu deținuții sau dintre aceștia.

57. 1. Doar comportamentul care constituie o amenințare pentru ordine, siguranță și securitate poate fi definit ca „abateră disciplinară”.

2. Legislația națională va stabili:

- a.** acțiunile sau inacțiunile deținuților care constituie abateri disciplinare;
- b.** procedurile care trebuie să urmate în domeniul disciplinar;
- c.** tipul și durata sancțiunilor care pot fi impuse;
- d.** autoritatea competentă care poate impune sancțiuni;
- e.** instanța la care deținutul poate apela pentru recurs și procedura de apel.

58. Orice încălcare a regulilor de disciplină de către un deținut trebuie să fie imediat raportată autorității competente, care va întreprinde investigația neîntârziat.

59. Deținuții acuzați de comiterea unor abateri disciplinare trebuie:

- a.** să fie imediat informați, într-o limbă pe care o înțeleg, detaliat, cu privire la acuzația ce li se aduce;
- b.** să dispună de timp și mijloace suficiente care să le permită pregătirea apărării;
- c.** să fie autorizați să se apere singuri sau printr-un reprezentant legal, în conformitatea cu legislația;
- d.** să poată aduce martori, să-i poată interoga sau aceștia să poată fi interogați de alte persoane;
- e.** să beneficieze de asistența gratuită a unui interpret dacă nu înțeleg sau nu vorbesc limba folosită în tipul audierilor.

60. 1. Orice pedeapsă impusă după condamnare pentru o abateră disciplinară se va aplica conform legii.

- 2.** Severitatea oricărei pedepse trebuie să fie proporțională cu gravitatea abaterii.
- 3.** Sancțiunile colective, pedepsele corporale, izolarea într-o celulă întunecată și alte forme de sancțiuni inumane sau degradante vor fi interzise.
- 4.** Sancțiunea nu poate consta în interzicerea totală a contactelor cu familia.
- 5.** Izolarea nu poate fi considerată sancțiune decât în cazuri excepționale și pentru o perioadă definită de timp, cât mai scurtă posibil.
- 6.** Mijloacele de constrângere nu vor fi niciodată folosite ca sancțiuni.
- 61.** Un deținut găsit vinovat de comiterea unei abateri disciplinare trebuie să poată intenta recurs în fața unei instanțe superioare, competente și independente.
- 62.** Nici un deținut nu va putea ocupa în penitenciar o funcție sau un post care să-i confere puteri disciplinare.

Sancțiuni duble

- 63.** Un deținut nu va fi niciodată pedepsit de două ori pentru aceeași faptă sau pentru același comportament.

Folosirea forței

- 64. 1.** Personalul din penitenciar nu va folosi forța împotriva deținuților decât în cazuri de legitimă apărare, tentativă de evadare, rezistență activă sau pasivă la un ordin și, în toate cazurile, ca ultim resort.
- 2.** Utilizarea forței trebuie să se efectueze la nivelul minim necesar și să fie impusă pentru o perioadă de timp cât mai scurtă posibil.
- 65.** Recurgerea la forță trebuie să fie reglementată prin proceduri speciale, în care să se precizeze inclusiv:
 - a.** diversele tipuri de recurgere la forță, care pot fi folosite;
 - b.** situațiile în care se poate folosi fiecare tip de forță;
 - c.** membrii personalului împuterniciți să facă uz de diversele tipuri de forță;

- d.** nivelul de autoritate ce trebuie solicitat înainte de folosirea forței;
 - e.** rapoartele care trebuie completate de fiecare dată când se recurge la folosirea forței.
- 66.** Personalul care intră în contact direct cu deținuții va fi instruit în tehnici care să ofere posibilitatea să-i constrângă pe deținuții agresivi, făcând uz minim de forță.
- 67. 1.** Personalul altor servicii de menținere a ordinii nu trebuie să intervină asupra deținuților în interiorul penitenciarului, decât în circumstanțe excepționale.
- 2.** Se va semna un acord formal între autoritățile penitenciarului și orice serviciu de menținere a ordinii, dacă aceste acorduri nu sunt reglementate prin lege.
- 3.** Un astfel de acord va stipula:
- a.** circumstanțele în care membrii unui serviciu de menținere a ordinii pot intra în penitenciar să rezolve un conflict.
 - b.** autoritatea de care dispune serviciul de menținere a ordinii în interiorul penitenciarului și relațiile cu directorul penitenciarului;
 - c.** diversele tipuri de recurgere la forță pe care membrii acestor servicii le pot aplica;
 - d.** circumstanțele în care fiecare tip de forță poate fi folosit;
 - e.** nivelul de autoritate solicitat înainte de folosirea forței;
 - f.** raportul care trebuie să fie completat după fiecare caz de recurgere la forță.

Mijloace de constrângere

- 68. 1.** Folosirea lanțurilor și a obiectelor din fier este interzisă.
- 2.** Cătușele, cămășile de forță și alte instrumente de constrângere corporală nu vor fi folosite decât:
- a.** dacă este necesar, ca măsură de precauție împotriva evadării pe perioada transferului, cu condiția să fie îndepărtate atunci când deținutul compare în fața unei autorități judiciare sau administrative, în cazul în care acea autoritate nu decide contrariul;

b. la ordinul directorului, dacă alte metode de control eșuează, pentru a proteja deținutul împotriva autorăririi, pentru a-i proteja pe ceilalți sau pentru a preveni daune aduse împotriva proprietății; se prevede ca în astfel de cazuri directorul să informeze imediat medicul și să raporteze cazul unei autorități penitenciare superioare.

3. Mijloacele de constrângere nu vor fi aplicate o perioadă de timp mai lungă decât cea necesară.

4. Modul de folosire a mijloacelor de constrângere va fi specificat în legislația națională.

Arme

69. 1. Personalul din penitenciar nu va purta niciodată arme letale în perimetrul penitenciarului, decât în cazuri de urgență.

2. Este interzis ca persoanele care intră în contact direct cu deținuții să poarte alte arme, inclusiv bastoane de cauciuc, în perimetrul penitenciarului, cu excepția cazurilor în care acestea sunt necesare pentru menținerea securității și siguranței, în cazul unui incident particular.

3. Personalul va fi dotat cu armament numai după ce a fost instruit cu privire la întreținerea și folosirea acestuia.

Cereri și reclamații

70. 1. Deținuții au dreptul să formuleze cereri și reclamații, individual sau în grup, directorului penitenciarului sau oricărei alte autorități competente.

2. Dacă problema poate fi rezolvată prin mediere, se va recurge în primul rând la aceasta.

3. Dacă o cerere sau o reclamație este respinsă, motivele respingerii trebuie comunicate deținutului în cauză, iar acesta va avea dreptul de a introduce recurs în fața unei autorități independente.

4. Deținuții nu trebuie să fie pedepsiți pentru că au făcut cereri sau reclamații.

5. Autoritatea competentă trebuie să țină cont de toate reclamațiile scrise ale familiilor deținuților, referitoare la încălcări ale drepturilor deținuților.

6. Nici o plângere a reprezentantului juridic sau a unei organizații care apără drepturile populației penitenciare nu poate fi depusă în numele unui deținut, dacă cel în cauză se opune.

7. Deținuții trebuie să aibă dreptul de a solicita un aviz juridic, cu privire la procedurile de realizare a plângerilor și apelurilor interne, precum și serviciile unui avocat, dacă este necesar.

Partea a V-a

Conducerea și personalul

Penitenciarul, parte a administrației publice

71. Penitenciarele se vor afla sub responsabilitatea autorităților publice și vor fi separate de armată, poliție și cercetarea penală.

72. 1. Penitenciarele vor fi gestionate într-un context etic, care recunoaște obligația de a trata deținuții cu omenia și respectul cuvenit oricărei ființe umane.

2. Personalul va avea o idee foarte clară asupra scopului sistemului penitenciar. Conducerea va arăta înțelegere cu privire la atingerea eficientă a acestui scop.

3. Responsabilitățile personalului le vor depăși pe cele ale unor simpli gardieni și vor ține cont de nevoia de a facilita reintegrarea deținuților în societate după executarea pedepsei, printr-un program de suport și asistență.

4. Personalul își va desfășura activitatea, respectând standarde profesionale și personale ridicate.

73. Autoritățile penitenciare vor acorda o mare importanță respectării regulilor aplicabile personalului.

74. O atenție specială se va acorda relației dintre personalul din penitenciar care intră în contact direct cu deținuții și deținuții aflați în custodie.

75. În orice circumstanță personalul trebuie să se comporte și să-și îndeplinească sarcinile astfel încât să constituie un exemplu și o influență pozitivă asupra deținuților, și să suscite respectul acestora.

Selecționarea personalului de penitenciar

76. Personalul trebuie să fie selecționat cu grijă, instruit corespunzător în cadrul formării inițiale și continue, retribuit asemenea lucrătorilor profesioniști, cu un statut pe care societatea civilă să îl respecte.

77. La selecționarea noului personal, autoritățile penitenciarului trebuie să pună accent pe integritatea, calitățile umane, competențele profesionale ale candidaților, precum și pe aptitudinile cerute pentru efectuarea muncii complexe care îi așteaptă.

78. Membrii personalului de penitenciar trebuie să fie în mod normal angajați pe o durată nelimitată de timp, în calitate de agenți sau funcționari publici și vor beneficia, în consecință, de siguranța locului de muncă, cu condiția să aibă un comportament adecvat, să dea dovadă de eficiență, să aibă o stare de sănătate fizică și psihică bună și să aibă un nivel adecvat de studii.

79. 1. Remunerarea trebuie să fie suficientă pentru a atrage și menține personal competent.

2. Avantajele sociale și condițiile de muncă vor fi stabilite în funcție de natura astringentă a muncii efectuate în cadrul unui serviciu de menținere a ordinii.

80. De fiecare dată când se impune angajarea personalului cu jumătate de normă, aceste criterii trebuie să se aplice în măsura în care sunt pertinente.

Formarea personalului penitenciar

81. 1. Înainte de începerea activității, personalul va urma un curs de pregătire generală și de specialitate, susținând teste teoretice și practice.

2. Administrația se va asigura că, de-a lungul carierei, personalul își va menține și îmbunătăți cunoștințele și competențele profesionale, frecventând cursuri de formare continuă și perfecționare, organizate la intervale de timp adecvate.

3. Personalul care urmează să lucreze cu anumite grupuri specifice de deținuți, cum ar fi femei, minori, deținuți cu afecțiuni psihice etc., trebuie să primească o formare specială, adaptată atribuțiilor specializate.

4. Pregătirea întregului personal va include instruire în normele internaționale și regionale ale drepturilor omului, în special în Convenția Europeană asupra

Drepturilor Omului și Convenția pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante, precum și în aplicarea Regulilor Penitenciare Europene.

Sisteme de gestiune penitenciară

82. Personalul va fi selecționat și numit în mod egal, fără discriminări bazate pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau altele, de origine socială sau națională, apartenența la o minoritate națională, avere, locul nașterii sau altele.

83. Autoritățile penitenciare trebuie să promoveze metode de organizare și sisteme proprii de gestiune a personalului, care:

a. să asigure o conducere a penitenciarelor la standarde ridicate, respectând instrumentele internaționale și regionale cu privire la drepturile omului;

b. să faciliteze buna comunicare între penitenciare și între diferitele categorii de personal din penitenciare, având în vedere cooperarea serviciilor, interne și externe, în special în ceea ce privește reintegrarea deținuților.

84. 1. Fiecare penitenciar va avea un director adecvat din punct de vedere al personalității, competențelor administrative, pregătirii și experienței.

2. Directorii vor fi angajați numai cu normă întreagă și se vor dedica exclusiv îndatoririlor oficiale.

3. Autoritățile penitenciare se vor asigura că în orice moment, fiecare penitenciar va fi plasat sub întreaga responsabilitate a directorului, a directorului adjunct sau a altui funcționar, autorizat în acest sens.

4. Dacă un director are în responsabilitatea sa mai multe penitenciare, fiecare dintre acestea va avea la conducere un funcționar responsabil.

85. Bărbații și femeile trebuie să fie reprezentați în mod echilibrat, în rândul personalului de penitenciar.

86. Se va conveni ca administrația să consulte personalul în privința problemelor generale și, în special, a celor legate de condițiile de muncă.

87. 1. Se vor lua măsuri în vederea încurajării unei bune comunicări între conducere, membrii personalului, serviciile exterioare și deținuți.

2. Directorul, directorul adjunct și majoritatea personalului din penitenciar trebuie să vorbească limba pe care o vorbesc deținuții, în marea lor majoritate, sau o limbă înțeleasă de majoritatea acestora.

88. Regulile penitenciare europene se vor aplica integral în țările în care există penitenciare administrate de societăți private.

Personal de specialitate

89. 1. Pe cât este posibil, personalul trebuie să cuprindă un număr suficient de specialiști, cum ar fi: psihiatri, psihologi, asistenți sociali, educatori, instructori tehnici, profesori sau monitori de educație fizică și sport.

2. Personalul auxiliar angajat cu jumătate de normă și voluntarii trebuie să fie încurajați să contribuie, în măsura în care este posibil, la activitățile desfășurate cu deținuții.

Sensibilizarea publicului

90. 1. Autoritățile penitenciare trebuie să informeze constant publicul, cu privire la rolul jucat de sistemul penitenciar și munca întreprinsă de personalul de penitenciar, astfel încât să se înțeleagă mai bine importanța contribuției sale în cadrul societății.

2. Autoritățile penitenciare trebuie să încurajeze membrii societății civile să intervină în mod voluntar în penitenciare, dacă se consideră necesar.

Cercetare și evaluare

91. Autoritățile penitenciare trebuie să susțină un program de cercetare și evaluare a scopului penitenciarului, a rolului pe care acestea îl are într-o societate democratică și a măsurii în care sistemul penitenciar își atinge scopul.

Partea a VI-a

Inspecție și control

Inspecție guvernamentală

92. Penitenciarele vor fi inspectate în mod regulat de către un organism guvernamental, pentru a se vedea dacă sunt administrate în conformitate cu

normele juridice naționale și internaționale, și dispozițiile acestor reguli.

Control independent

93. 1. Condițiile de detenție și modalitatea în care sunt tratați deținuții trebuie să fie controlate de către unul sau mai multe organisme independente, iar concluziile acestora trebuie să fie făcute publice.

2. Aceste organisme independente de control trebuie să fie încurajate să coopereze cu organismele internaționale abilitate prin lege să viziteze deținuții.

Partea a VII-a

Arestații preventiv

Statutul arestațiilor preventiv

94. 1. În conformitate cu regulile de față, termenul „arestat preventiv” desemnează deținuții care au fost plasați în detenție provizorie de către o autoritate judiciară, înainte de a fi judecați sau condamnați.

2. Un stat poate alege ca deținuții care și-au recunoscut vina și au fost condamnați la pedeapsa cu închisoarea, însă recursul în apel nu a fost definitiv respins, să fie considerați arestați preventiv.

Abordarea arestațiilor preventiv

95. 1. Regimul arestațiilor preventiv nu trebuie să fie influențat de posibilitatea ca aceștia să fie condamnați pentru comiterea unei infracțiuni penale.

2. Regulile din această parte oferă garanții suplimentare în favoarea arestațiilor preventiv.

3. În raporturile cu arestații preventiv, autoritățile trebuie să se ghideze după regulile aplicabile ansamblului de deținuți și să permită preventivilor să participe la activitățile prevăzute prin regulile de față.

Spații de detenție

96. Pe cât posibil, arestații preventiv trebuie să aibă posibilitatea de a locui într-o celulă individuală, excepție făcând cazurile în care este în beneficiul acestora să fie

cazați împreună cu alți deținuți necondamnați sau în care un tribunal a ordonat în mod special criteriile de cazare.

Îmbrăcăminte

97. 1. Arestații preventiv vor avea posibilitatea să poarte hainele personale, dacă acestea sunt adecvate pentru penitenciar.

2. Arestații preventiv care nu au haine personale adecvate, trebuie să primească haine, diferite de o eventuală uniformă purtată de deținuții condamnați.

Consiliere juridică

98. 1 Arestații preventiv trebuie să fie informați explicit cu privire la dreptul lor de a solicita asistență juridică.

2. Se vor face toate înlesnirile necesare pentru ca arestații preventiv să fie sprijiniți în a-și pregăti apărarea și în a se întâlni cu avocatul lor.

Contacte cu lumea exterioară

99. 1 Cu excepția cazurilor în care o autoritate judiciară emite o interdicție pentru o anumită perioadă de timp, arestații preventiv:

a. trebuie să primească vizite și să poată comunica cu familiile lor și cu alte persoane, în aceleași condiții ca și deținuții condamnați;

b. pot primi vizite suplimentare și pot avea acces suplimentar la alte forme de comunicare;

c. trebuie să aibă acces la cărți, ziare și alte mijloace de informare.

Munca

100. 1. Arestaților preventiv li se va oferi posibilitatea să muncească, dar fără a fi obligați, în acest sens.

2. Dacă un arestat preventiv alege să muncească, toate dispozițiile de la Regula 26, inclusiv cele legate de remunerare, trebuie să i se aplice.

Accesul la regimul deținuților condamnați

101. Dacă un arestat preventiv solicită permisiunea de a urma regimul pentru deținuții condamnați, autoritățile penitenciare trebuie să-i satisfacă cererea, în măsura în care este posibil.

Partea a VIII-a*Obiectivul regimului deținuților condamnați*

102. 1. În plus față de regulile care se aplică tuturor deținuților, regimul condamnaților va fi conceput astfel încât să le ofere posibilitatea de a duce o viață responsabilă și lipsită de infracționalitate.

2. Privarea de libertate constituie o pedeapsă în sine și, astfel, regimul condamnaților nu trebuie să agraveze suferința inerentă detenției.

Aplicarea regimului condamnaților definitiv

103. 1. Regimul pentru deținuții condamnați va fi aplicat în cel mai scurt timp de la depunerea în penitenciar a unei persoane cu statut de deținut condamnat, cu excepția cazurilor în care a fost aplicat înainte.

2. În cel mai scurt timp de la depunere, se va redacta un raport complet cu privire la deținutul condamnat, care va conține situația personală, proiectele de executare a pedepsei care îi sunt propuse și strategia de pregătire pentru liberare.

3. Deținuții condamnați vor fi încurajați să participe la elaborarea propriului program de executare a pedepselor.

4. În măsura în care este posibil, astfel de programe vor include:

a. muncă;

b. educație;

c. alte activități;

d. pregătire pentru liberare.

5. Regimul deținuților condamnați poate include și o activitate socială, cum ar fi intervenția medicilor și a psihologilor.

6. Va exista un sistem de „concediu penitenciar”, ca parte integrantă a regimului general pentru deținuții condamnați.

7. Deținuții care sunt de acord cu acesta vor fi incluși într-un program de justiție restaurativă și de reparare a infracțiunilor pe care le-au comis.

Aspecte organizaționale privind încarcerarea deținuților condamnați

104. 1. În măsura în care este posibil și în conformitate cu Regula 17 trebuie să se efectueze o repartizare a diferitelor categorii de deținuți în diversele penitenciare sau părți distincte ale aceluiași penitenciar, în vederea facilitării gestionării diferitelor regimuri.

2. Vor exista proceduri pentru stabilirea și revizuirea proiectelor individuale ale deținuților, în urma analizării pertinente a dosarelor, consultării aprofundate a membrilor personalului implicat și, în măsura în care este posibil, cu participarea deținuților în cauză.

3. Fiecare dosar va cuprinde rapoartele întocmite de personalul care răspunde direct de deținutul respectiv.

Munca deținuților condamnați

105. 1. Un program sistematic de muncă va contribui la atingerea obiectivelor urmărite prin regimul deținuților condamnați.

2. Deținuții condamnați care nu au ajuns la vârsta normală de pensionare pot fi supuși obligației de a munci, ținându-se cont de aptitudinile fizice și psihice ale acestora, constatate de către medic.

3. Dacă deținuții condamnați sunt supuși obligației de a munci, condițiile de muncă trebuie să fie conforme cu normele și supravegherea aplicate în exterior.

4. Atunci când deținuții condamnați participă la programe educative sau de alt gen în timpul orelor de lucru, ca parte a regimului lor planificat, aceștia vor fi remunerați ca și când ar fi muncit.

5. În cazul deținuților condamnați, o parte din remunerația sau economiile lor poate fi destinată reparării daunelor pe care le-au produs, dacă un tribunal decide acest lucru sau dacă deținutul își dă acordul.

Educația deținuților condamnați

106. 1. Un program educațional sistematic, cu obiective de menținere a cunoștințelor, îmbunătățire a nivelului general de educație a deținuților și al perspectivelor de a duce o viață responsabilă, lipsită de infracțiuni, va constitui o parte esențială în cadrul regimului deținuților condamnați.

2. Toți deținuții condamnați vor fi încurajați să participe la programele educaționale și de formare.

3. Programele educaționale ale deținuților condamnați trebuie să fie adaptate la durata perioadei de încarcerare.

Liberarea deținuților condamnați

107. 1. Deținuții condamnați vor fi asistați la momentul oportun și înainte de liberare, prin proceduri și programe special concepute, astfel încât să le permită să parcurgă perioada de trecere de la viața din penitenciar la o viață în cadrul colectivității, în care să respecte legislația națională.

2. În cazul deținuților cu pedepse de lungă durată, vor fi luate măsuri pentru a li se asigura o întoarcere progresivă la viața în mediu liber.

3. Acest scop poate fi atins în penitenciar printr-un program de pregătire pentru liberare sau printr-o liberare condiționată, sub supraveghere, însoțite de o asistență socială eficientă.

4. Autoritățile penitenciare vor lucra în strânsă cooperare cu serviciile sociale și organismele care sprijină deținuții eliberați să-și găsească un loc în comunitate, să se întoarcă în viața de familie și să găsească un loc de muncă.

5. Reprezentanții acestor servicii sau organisme sociale vor avea acces în penitenciare și la deținuți, în vederea pregătirii acestora pentru liberare și planificării asistenței postpenale.

Partea a IX-a

Revizuirea regulilor

108. Regulile penitenciare europene trebuie să fie revizuite cu regularitate.

Recomandarea Rec (2006)13 a Comitetului de Miniștri al statelor-membre privind detenția provizorie, condițiile în care are loc aceasta, precum și aplicarea garanțiilor împotriva abuzului

(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 27 septembrie 2006 la cea de-a 974-a reuniune a Delegaților Miniștrilor)

Comitetul de Miniștri, potrivit articolului 15.b al Statutului Consiliului Europei,

Luînd în considerație importanța fundamentală a prezumției nevinovăției și a dreptului la libertatea personală;

Conștientizând daunele ireversibile pe care plasarea în detenție provizorie o poate cauza persoanelor care în cele din urmă sunt declarate nevinovate sau sunt achitate, precum și impactul dăunător pe care detenția provizorie o poate avea asupra menținerii relațiilor familiale;

Luând în considerație consecințele financiare ale detenției provizorii pentru stat, indivizii afectați și economie în general;

Notând numărul considerabil al persoanelor plasate în detenție provizorie și problemele legate de suprapopularea închisorilor;

Ținând cont de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante, precum și de avizele organelor instituite de instrumentele Națiunilor Unite în domeniul drepturilor omului;

Luând în considerație Recomandarea Rec (2006)2 a Comitetului de Miniștri cu privire la Regulile penitenciare europene și Recomandarea Nr. R (99) 22 a Comitetului de Miniștri privind suprapopularea închisorilor și inflația carcerală;

Considerând necesitatea de a veghea ca recurgerea la detenția provizorie să fie întotdeauna excepțională și întotdeauna justificată;

Ținând cont de drepturile și libertățile fundamentale ale tuturor persoanelor private de libertate și, în special, de necesitatea de a asigura ca persoanele plasate în detenție provizorie să fie în măsură nu doar să-și pregătească apărarea și să-și mențină relațiile cu familia, dar și să fie deținute în condiții compatibile cu statutul lor juridic bazat pe prezumția nevinovăției;

Considerând importanța legată de elaborarea normelor internaționale privind circumstanțele în care recurgerea la detenția provizorie este justificată, procedurile prin care se impune sau se prelungește, condițiile de detenție a persoanelor vizate, precum și mecanismele de implementare eficientă a acestor norme;

Recomandă guvernelor statelor-membre să vegheze ca legislația și practicile lor să fie inspirate din principiile enunțate în anexă la această recomandare, care înlocuiește Rezoluția (65) 11 privind detenția preventivă și Recomandarea Nr. R (80) 11 a Comitetului de Miniștri al statelor-membre privind detenția provizorie, și să difuzeze aceste principii.

Anexa la Recomandarea Rec (2006)13

Regulile privind recurgerea la detenția provizorie, condițiile în care are loc aceasta, precum și aplicarea garanțiilor împotriva abuzurilor

Preambul

Prezentele reguli vizează să:

- a. stabilească limite stricte privind recurgerea la detenția provizorie;
- b. încurajeze utilizarea măsurilor alternative pe cât posibil;
- c. ceară ca plasarea în detenție provizorie și măsurile alternative, precum și menținerea lor să fie decise de către o autoritate judiciară;
- d. asigure ca persoanele plasate în detenție provizorie să fie ținute în condiții, și să fie supuse unui regim, adecvat statutului lor juridic bazat pe prezumția nevinovăției;
- e. ceară oferirea condițiilor de trai și a unei gestiuni adecvate pentru ținerea persoanelor plasate în detenție provizorie;
- f. vegheze aplicarea unor garanții eficiente contra eventualelor încălcări ale regulilor.

Prezentele reguli țin cont de drepturile și libertățile fundamentale ale tuturor persoanelor, dar în special de interzicerea torturii și a tratamentului inuman sau degradant, de dreptul la un proces echitabil, de drepturile la libertate și siguranță și de respectarea vieții private și familiale.

Prezentele reguli sunt aplicabile tuturor persoanelor care sunt suspectate de comiterea unei infracțiuni și conțin prevederi particulare pentru minori și alte persoane deosebit de vulnerabile.

I. Definiții și principii generale

Definiții

1. (1) „Detenție provizorie” reprezintă orice perioadă de detenție a unei persoane suspectate de comiterea unei infracțiuni ordonată anterior condamnării de către o autoritate judiciară. Aceasta include orice perioadă de detenție în conformitate cu normele cu privire la cooperarea judiciară internațională și extrădare, potrivit modalităților lor specifice. Aceasta nu include privarea inițială de libertate de către un polițist sau reprezentant al organelor ordinii publice (sau de către orice persoană autorizată) în scopul interogării înainte de inculpare.

(2) Expresia „detenție provizorie” se aplică de asemenea oricărei perioade de detenție posterioare condamnării, în cazul în care persoanele, care își așteaptă sentința sau confirmarea condamnării sau sentinței, continue să fie tratate ca persoane necondamnate.

(3) „Persoanele deținute” sunt persoanele care sunt plasate în detenție provizorie și care nu ispășesc deja o pedeapsă privativă de libertate sau care nu sunt deținute în baza unui alt titlu.

2. (1) „Măsurile alternative” detenției provizorii ar putea include, spre exemplu: obligația de a se prezenta în fața unei autorități judiciare potrivit modalităților cerute, neîmpiedicarea bunei derulări a justiției și neangajarea într-o anumită conduită, inclusiv legată de o profesie sau un anumit post; obligația de prezentare zilnică sau regulată în fața unei autorități judiciare, poliție sau altă autoritate; obligația de acceptare a supravegherii din partea unei instanțe desemnate de autoritatea judiciară; obligația de supunere la o supraveghere electronică; obligația de reședință pe o adresă specificată, cu sau fără condiția privind numărul de ore petrecute acolo; interdicția de a părăsi sau intra în anumite locuri sau regiuni specifice fără autorizare; interdicția de a vedea anumite persoane fără autorizare; obligația de predare a pașaportului sau alte acte de identitate; și obligația de a vărsa o cauțiune financiară sau alte garanții pentru buna conduită a persoanei pe durata procesului de judecată.

(2) În măsura posibilului, măsurile alternative vor fi aplicate în statul de reședință

a persoanei suspectate de comiterea unei infracțiuni, dacă acesta nu este și statul în care se pretinde că a fost comisă infracțiunea.

Principii generale

3. (1) Ținând cont în același timp de prezumția nevinovăției și de argumentul în favoarea libertății, plasarea în detenție provizorie a persoanelor suspectate de comiterea unei infracțiuni va fi mai mult o excepție, decât o normă.

(2) Plasarea în detenție provizorie a persoanelor (sau a unei categorii de persoane) suspectate de comiterea unei infracțiuni nu trebuie să fie obligatorie.

(3) În fiecare caz, se va recurge la detenția provizorie doar dacă aceasta va fi strict necesar și în calitate de măsură de ultimă instanță; detenția provizorie nu va fi utilizată niciodată în scopuri represive.

4. Pentru a evita recurgerea inoportună la detenție provizorie, se va dispune de o gamă largă de măsuri alternative, mai puțin restrictive, aplicabile în dependență de conduita persoanei suspectate de comiterea unei infracțiuni.

5. Persoanele plasate în detenție provizorie trebuie să fie supuse condițiilor corespunzătoare statutului lor juridic; acest fapt presupune absența unor altor restricții decât cele necesare pentru administrarea justiției, securitatea instituției și siguranța deținuților și a personalului, precum și protecția drepturilor altora, în special respectarea cerințelor Regulilor penitenciare europene și altor reguli stipulate în Partea III a prezentului text.

II. Recurgerea la detenție provizorie

Justificare

6. Detenția provizorie va fi în general aplicabilă doar persoanelor suspectate de comiterea unor infracțiuni privative de libertate.

7. O persoană poate fi plasată în detenție provizorie doar sunt întrunite următoarele patru condiții:

a. există motive plauzibile de a suspecta că persoana a comis infracțiunea; și

b. există motive serioase de a crede că, în caz de eliberare, persoana (i) se va ascunde, sau (ii) va comite o infracțiune gravă, sau (iii) va împiedica buna derulare

a justiției, sau (iv) va reprezenta o amenințare gravă pentru ordinea publică; și

c. nu există posibilitatea de a recurge la măsurile alternative pentru a răspunde temerilor stipulate în punctul b.; și

d. este vorba de o măsură luată în cadrul unui proces penal.

8. (1) Pentru a stabili dacă temerile stipulate în Regula 7b există, sau continuă să existe, precum și dacă acestea ar putea dispărea într-o măsură satisfăcătoare prin recurgerea la măsurile alternative, este necesar ca autoritățile judiciare competente de a statua asupra plasării sau menținerii persoanelor suspectate de comiterea infracțiunii să aplice criterii obiective.

(2) Sarcina stabilirii existenței unui risc substanțial și imposibilității evitării lui îi revine procurorului sau autorității judiciare competente de instrucție.

9. (1) Determinarea oricărui risc va fi bazată pe circumstanțe individuale ale cazului, dar se va acorda o atenție deosebită:

a. naturii și gravității infracțiunii pretinse;

b. pedepsei susceptibile de a fi stabilită în cazul unei eventuale condamnări;

c. vârstei, stării sănătății, personalității, antecedentelor și situației personale și sociale ale persoanei în cauză, și în special legăturilor acesteia cu comunitatea; și

d. conduitei persoanei în cauză, în special modul în care și-a îndeplinit obligațiile care i-au fost impuse în cursul procedurilor penale anterioare.

(2) Faptul că persoana în cauză nu este cetățean al statului în care se pretinde că a fost comisă infracțiunea sau nu are nici o legătură cu acesta, nu este suficient în sine pentru a concluda că există risc de fugă.

10. Pe cât posibil, detenția provizorie trebuie evitată în cazurile în care persoanele suspectate de comiterea unei infracțiuni au la întreținere copii minori.

11. Atunci când se decide menținerea detenției provizorii, trebuie să se țină cont că anumite dovezi, care mai înainte făceau această măsură să pară adecvată sau utilizarea măsurilor alternative să pară inadecvate, ar putea fi mai puțin convingătoare odată cu trecerea timpului.

12. Încălcarea măsurilor alternative ar putea fi supusă sancțiunii, dar nu va justifica automat plasarea persoanei în detenție provizorie. În astfel de cazuri, înlocuirea măsurilor alternative cu detenția provizorie va necesita o motivație specifică.

Autorizare judiciară

13. Responsabilitatea pentru plasarea, menținerea detenției provizorii și alegerea măsurilor alternative trebuie să aparțină întotdeauna unei autorități judiciare.

14. (1) După privarea inițială de libertate de către un reprezentant al organelor de ordine publică (sau orice persoană autorizată), o persoană suspectată de comiterea unei infracțiuni va fi adusă prompt în fața unei autorități judiciare pentru a determina dacă această privare de libertate este sau nu justificată, dacă necesită sau nu prelungire, sau dacă este necesară ordonarea plasării în detenție provizorie sau a unor măsuri alternative.

(2) Intervalul dintre privarea inițială de libertate și aducerea în fața unei astfel de autorități ar trebui, preferabil, să nu depășească patru zeci și opt ore, iar în majoritatea cazurilor ar trebui să fie suficient un interval mult mai scurt.

15. O stare de urgență în sensul articolului 15 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu va duce la un interval mai mare de șapte zile între privarea inițială de libertate și aducerea în fața unei autorități judiciare în vederea plasării în detenție provizorie, cu excepția cazurilor în care înfățișarea este absolut imposibilă.

16. Autoritatea judiciară competentă de a se pronunța asupra plasării sau menținerii în detenție provizorie sau de a impune măsurile alternative, va audia și va delibera pe marginea chestiunii fără întârziere.

17. (1) Existența unor motive care ar justifica menținerea în detenție provizorie trebuie să fie reexamineate periodic de o autoritate judiciară, care va ordona eliberarea persoanei suspectate de comiterea infracțiunii dacă constată că una sau mai multe din condițiile enunțate în Regulile 6 și 7 a, b, c și d nu mai sunt întrunite.

(2) Intervalul dintre reexaminări, în principiu, nu trebuie să fie mai mare de o lună, numai dacă persoana în cauză are dreptul de a prezenta și de a i se examina, în orice moment, o cerere de eliberare.

(3) Responsabilitatea pentru realizarea unor astfel de reexaminări îi aparține procuraturii sau autorității judiciare competentă de instrucție, iar în absența

unei cereri de menținere în detenție provizorie emenate din partea procuraturii sau autorității judiciare competentă de instrucție, orice persoană supusă acestei măsuri va fi eliberată în mod automat.

18. Orice persoană plasată sau menținută în detenție provizorie sau supusă unei măsuri alternative, va avea dreptul de a face apel contra acestei decizii și va fi informată despre acest drept atunci când este luată această decizie.

19. (1) Orice persoană deținută va avea dreptul, independent de orice altă examinare, de a contesta cu promptitudine legalitatea detenției sale în fața unei autorități judiciare.

(2) Acest drept poate fi exercitat în cadrul reexaminărilor periodice a detenției provizorii, din moment de acestea permit ridicarea oricăror chestiuni referitoare la contestația recitată.

20. Existența unei stări de urgență în sensul articolului 15 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu va afecta dreptul unei persoane deținute de a contesta legalitatea detenției sale.

21. (1) Orice decizie a unei autorități judiciare de plasare sau menținere în detenție provizorie sau de ordonare a măsurilor alternative trebuie să fie motivată, și motivele invocate trebuie să fie notificate în scris persoanei afectate.

(2) Doar în circumstanțe excepționale motivele nu vor fi notificate în aceeași zi de luare a deciziei.

Durata

22. (1) Detenția provizorie va dura doar atât timp cât toate condițiile enunțate în Regulile 6 și 7 sunt întrunite.

(2) În orice caz, durata nu va depăși sau, în mod normal, nu va fi disproporțională în raport cu pedeapsa care ar putea fi pronunțată pentru infracțiunea în cauză.

(3) În nici un caz detenția provizorie nu va aduce atingere dreptului unei persoane deținute de a fi judecată într-un timp rezonabil.

23. Existența unei prevederi cu privire la durata maximă de detenție provizorie nu va împiedica examinarea la intervale regulate a necesității reale de menținere a acesteia în circumstanțele specifice cazului.

24. (1) Procuratura sau autoritatea judiciară competentă de instrucție trebuie să dirijeze ancheta cu diligența necesară și să vegheze ca motivele detenției provizorii să fie în mod constant reexamineate.

(2) Se va da întotdeauna prioritate cazurilor care implică o persoană plasată în detenție provizorie.

Asistența din partea unui avocat, prezența persoanei în cauză și traducerea

25. (1) Intenția de a plasa o persoană în detenție provizorie și motivele care stau la baza acestei decizii vor fi comunicate prompt persoanei în cauză în limba pe care aceasta o înțelege.

(2) Persoana pentru care se va cere plasarea în detenție provizorie va avea dreptul la asistența unui avocat pe durata procedurilor de plasare în detenție provizorie și va avea posibilități adecvate de a-și consulta avocatul pentru pregătirea apărării. Persoana în cauză trebuie să fie informată despre aceste drepturi cu suficient timp în prealabil și în limba pe care o înțelege, astfel încât exercitarea acestora să fie practică.

(3) Asistența unui avocat va fi asigurată din contul statului dacă persoana care urmează a fi plasată în detenție provizorie nu își poate permite un avocat.

(4) Existența unei stări de urgență în sensul articolului 15 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu ar trebui în mod normal să afecteze dreptul de acces la un avocat și de consultare cu acesta în cadrul procedurilor în fața autorității judiciare competentă de a se pronunța asupra plasării în detenție provizorie.

26. Persoana care urmează să fie plasată în detenție provizorie și avocatul acesteia vor avea acces în timp util la toată documentația relevantă unei astfel de decizii.

27. (1) O persoană care este cetățean al altei țări și care urmează să fie plasată în detenție provizorie va avea dreptul să anunțe consulul țării sale de această eventualitate cu suficient timp în prealabil pentru a obține asistență și sfaturi din partea acestuia.

(2) Acest drept trebuie, în măsura posibilului, extins și pentru persoanele care dețin în același timp cetățenia țării în care se examinează eventuala plasare în detenție provizorie și cetățenia unei alte țări.

28. O persoană care urmează să fie plasată în detenție provizorie va avea întotdeauna dreptul să se prezinte în fața autorității judiciare competente de a

pronunța măsura de plasare în detenție provizorie. În anumite condiții, această cerință ar putea fi satisfăcută prin intermediul echipamentului video adecvat.

29. Serviciile de traducere adecvate trebuie să fie accesibile, din contul statului, pe lângă autoritatea judiciară competentă să se pronunțe asupra plasării în detenție provizorie, dacă persoana în cauză nu înțelege sau nu vorbește limba utilizată în mod normal în acele proceduri.

30. Persoanele care se prezintă în fața autorității judiciare competente de a se pronunța asupra plasării în detenție provizorie trebuie să aibă posibilitatea de a se spăla și, în cazul bărbaților, de a se rade înaintea oricărei înfățișări, cu excepția cazului dacă există un risc ca acest fapt să antreneze o desfigurare fundamentală a aspectului lor exterior normal.

31. Regulile precedente din această secțiune se aplică în egală măsură și în cazul menținerii în detenție provizorie.

Informarea familiei

32. (1) O persoană care urmează să fie plasată (sau menținută) în detenție provizorie va avea dreptul ca membrii familiei sale să fie informați în timp util despre data și locul desfășurării procedurilor de examinare a măsurii de plasare în detenție provizorie, cu excepția cazului dacă aceasta ar putea prejudicia grav administrarea justiției sau securitatea națională.

(2) În orice caz decizia privind contactarea membrilor familiei trebuie să aparțină persoanei care urmează a fi plasată (sau menținută) în detenție provizorie, cu excepția cazului dacă persoana nu este aptă potrivit legii să ia astfel de decizii sau există o altă justificare convingătoare pentru a-i refuza acest lucru.

Scăderea perioadei de detenție provizorie din durata pedepsei propriu-zise

33. (1) Perioada de detenție anterioară condamnării, oriunde ar fi avut loc, va fi scăzută din durata pedepsei privative de libertate pronunțate ulterior.

(2) Ea de asemenea ar putea fi luată în considerație la stabilirea pedepsei pronunțate, în cazul când aceasta nu constituie o pedeapsă privativă de libertate.

(3) Natura și durata măsurilor alternative executate anterior ar putea fi în mod egal luate în considerație la determinarea pedepsei.

Reparare

34. (1) În cazul în care persoanele deținute nu au fost declarate vinovate de săvârșirea infracțiunii pentru care au fost plasate în detenție provizorie, trebuie să fie prevăzută o reparare. Această reparare ar putea compensa o pierdere a veniturilor, a unei oportunități și un prejudiciu moral.

(2) Nici o reparare nu va fi datorată deținutului, dacă se va stabili că comportamentul său a contribuit activ ca suspiciunea legată de comiterea infracțiunii să fie rezonabilă sau că el a împiedicat în mod intenționat ancheta cu privire la presupusa infracțiune.

III. Condițiile detenției provizorii

Dispoziții generale

35. Condițiile detenției provizorii sunt reglementate de Regulile penitenciare europene și sunt completate de Regulile stipulate mai jos.

Leșirea temporară din instituția de detenție provizorie

36. (1) O persoană deținută va părăsi instituția penitenciară pentru cauzele anchetei doar dacă acest fapt este autorizat de un judecător sau procuror sau cu acordul expres al persoanei deținute și pentru o perioadă scurtă.

(2) La întoarcerea în instituția penitenciară, persoana deținută va fi supusă din nou dacă dorește unui examen medical complet de către un medic, sau, în cazuri excepționale, de către o soră medicală cât mai curând posibil.

Continuarea tratamentului medical

37. (1) Se vor întreprinde măsuri pentru a permite persoanelor deținute să continue tratamentul medical sau stomatologic necesar început înainte de detenție, dacă această decizie este luată de către medicul sau stomatologul instituției penitenciare în măsura posibilului cu consultarea medicului sau stomatologului, care a început tratamentul.

(2) Persoanele deținute vor dispune de posibilitatea de a consulta și de a fi tratați de propriul medic sau stomatolog, dacă este cazul unei necesități medicale sau stomatologice.

(3) Refuzul unei cereri de consultare a medicului său sau a stomatologului, făcute de persoana deținută, trebuie să fie motivată.

(4) Cheltuielile suportate nu se vor face din contul administrației penitenciare.

Correspondența

38. În principiu, nu trebuie aduse nici o restricție numărului de scrisori trimise și primite de către persoanele deținute.

Votarea

39. Persoanele deținute vor putea vota la alegeri și participa la referendumuri care au loc în perioada detenției provizorii.

Învățământul

40. Detenția provizorie nu trebuie să împiedice nejustificat educația copiilor sau tinerilor sau să împiedice accesul la studii superioare.

Disciplina și sancțiuni

41. Nici o sancțiune disciplinară aplicată unei persoane deținute nu va avea ca efect extinderea perioadei de detenție provizorie sau prejudicierea pregătirii apărării.

42. Aplicarea unei persoane deținute a unui regim de detenție solitară în calitate de sancțiune nu va afecta accesul la avocat și va permite un contact minim cu familia din afară. Aceasta nu ar trebui să afecteze condițiile detenției persoanei în ceea ce privește lărgimea, exerciții fizice, igienă, accesul la lectură și la reprezentanți religioși autorizați.

Personalul penitenciar

43. Personalul aflat în contact direct cu persoanele deținute va fi selectat și instruit în dependență de statutul și necesitățile particulare ale persoanelor deținute.

Procedurile de plângere

44. (1) Persoanele deținute vor dispune de mijloace pentru formularea unei plângeri atât în cadrul, cât și în afara sistemului penitenciar, precum și vor avea

acces confidențial la o autoritate competentă de examinare a acestei plângeri.

(2) Aceste mijloace vor fi complementare dreptului de a acționa în justiție.

(3) Plângerile vor fi examinate cât de rapid posibil.

Recomandarea CM/Rec (2010)1 Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la Regulile de Probațiune ale Consiliului Europei

(Adoptată de către Comitetul de Miniștri la 20 ianuarie 2010 la cea de-a 1075 adunare a Vice-miniștrilor)

Comitetul de Miniștri, conform prevederilor Articolului 15.b al Statutului Consiliului Europei,

Considerând că scopul Consiliului Europei este de a atinge o unitate mai mare între membrii săi, în particular, prin armonizarea legilor în chestiuni de interes comun;

Considerând că scopul probațiunii este de a contribui la un proces corect de justiție penală, precum și la siguranța publică prin prevenirea și reducerea comiterii infracțiunilor;

Considerând că agențiile de probațiune sunt unele dintre cele mai importante agenții de justiție și că activitatea lor are un impact asupra reducerii populației din închisori;

În legătură cu:

- Declarația și Planul de Acțiuni adoptat de cel de al treilea Summit al șefilor de stat și de guvern al Consiliului Europei (Varsovia, 16-17 mai 2005), în special, privind securitatea cetățenilor;

- Rezoluția Nr. 2 (alineatul 19) adoptată de Conferința 26 a Miniștrilor europeni de justiție (Helsinki, 7-8 aprilie 2005);

Luând în considerație:

- Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului (ETS Nr. 5);

- Convenția Europeană privind supravegherea persoanelor condamnate sau liberate condiționat (ETS Nr. 51);

- Convenția europeană privind valoarea internațională a hotărârilor represive (ETS Nr. 70);

- Recomandarea Nr. R (92) 16 privind normele europene cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare;
- Recomandarea Nr. R (97) 12 privind personalul implicat în aplicarea sancțiunilor și măsurilor;
- Recomandarea Nr. R (99) 19 privind medierea în materie penală;
- Recomandarea No R (99) 22 privind suprapopularea în închisori și inflația populației încarcerate;
- Recomandarea Rec (2000)22 privind perfecționarea implementării normelor europene cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare;
- Recomandarea Rec (2003) 22 privind liberarea condiționată (eliberare din închisoare condiționată de o conduită ireproșabilă);
- Recomandarea Rec (2003) 23 privind managementul de către administrația penitenciară a condamnaților pe viață și celor pe termen lung;
- Recomandarea Rec (2006) 2 privind regulile penitenciare europene;
- Recomandarea Rec (2006)8 privind asistența acordată victimelor crimelor; si
- Recomandarea Rec (2006) 13 privind cercetarea în stare de arest preventiv, condițiile de desfășurare și măsurile de protecție împotriva abuzului;

Luând în considerație, de asemenea:

- Regulile Standard Minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate

(Regulile de la Tokyo), Recomandă ca guvernele statelor membre:

- să se ghideze în legislația, politicile și practica lor de norme ce se conțin în anexele la această recomandare;
- să asigure faptul că această recomandare și comentariile aferente sunt traduse și diseminate cât mai larg posibil si, mai ales, autorităților judiciare, agențiilor de probațiune, serviciilor penitenciare, precum și mass media și publicului larg.

Anexa I la Recomandarea CM/Rec (2010)1

Partea I: Domeniu, aplicare, definiții și principii de bază Domeniu și aplicare

Aceste reguli ghidează stabilirea și funcționarea corectă a agențiilor de probațiune. Aceste reguli se aplică, de asemenea, și altor organizații în îndeplinirea de către acestea a sarcinilor prevăzute de aceste norme, inclusiv altor organizații de stat, neguvernamentale și comerciale.

Nici o parte componentă a acestor norme nu va fi interpretată ca o piedică la aplicarea documentelor și standardelor internaționale relevante cu privire la drepturile omului, care sunt mai potrivite pentru aplicare față de delictvenți.

Aceste norme trebuie să fie citite împreună cu Recomandarea Nr. R (92) 16 privind normele europene cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare.

În plus, aceste norme completează prevederile relevante ale Recomandării Nr. R (97) 12 privind personalul implicat în aplicarea sancțiunilor și măsurilor, Recomandarea Nr. R (99) 19 privind medierea în materie penală, Recomandarea Rec (2000) 22 privind perfecționarea implementării normelor europene cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare, Recomandarea Rec (2003) 22 privind liberarea condiționată, Recomandarea Rec (2003) 23 privind managementul de către administrația penitenciară a condamnaților pe viață și celor pe termen lung, Recomandarea Rec (2006) 2 privind regulile penitenciare europene, Recomandarea Rec (2006) 8 privind asistența acordată victimelor crimelor și Recomandarea Rec (2006) privind cercetarea în stare de arest preventiv, condițiile de desfășurare și măsurile de protecție împotriva abuzului, și urmează să fie citite împreună cu acestea.

Definiții

Probațiune: se referă la implementarea în comunitate a sancțiunilor și măsurilor definite de lege și impuse unui delictven. Aceasta include un sir de activități și intervenții, care implică supraveghere, îndrumare și asistență ce are ca scop incluziunea socială a delictvenului, precum și contribuirea la siguranța comunității.

Agenzie de probațiune: semnifică orice organ desemnat prin lege să implementeze sarcinile și responsabilitățile de mai sus. În dependență de sistemul național, activitatea unei agenții de probațiune poate include și furnizarea de informații și sfaturi autorităților judiciare și altor autorități cu drept decizional

pentru a le ajuta să ia decizii informate și juste; oferirea de îndrumări și suport delicvenților, care se află în detenție pentru a pregăti eliberarea și stabilirea lor în comunitate; monitorizarea și acordarea asistenței persoanelor, care sunt eliberate înainte de termen; intervenții de consolidare a justiției; și acordarea asistenței victimelor crimelor.

Sanțiuni și măsuri comunitare: semnifică sancțiunile și măsurile, care mențin delicvenții în comunitate și implică unele restricții pentru libertatea lor prin impunerea anumitor condiții și/sau obligații. Termenul desemnează orice sancțiune impusă de o autoritate judiciară sau administrativă și orice măsură luată înainte sau în locul unei decizii cu privire la o sancțiune, precum și modalitățile de aplicare a sentinței de privațiune de libertate în afara unei închisori.

Ținere sub observație: semnifică procesul de reintegrare a unui delicvent, pe bază de voluntariat și după eliberarea finală din detenție, în comunitatea de origine în mod constructiv, planificat și supravegheat. În aceste reguli, termenul se distinge de termenul „restabilire”, care se referă la implicarea statutară după eliberare.

Principii de bază

1. Agențiile de probațiune vor încerca să reducă comiterea repetată a infracțiunilor prin stabilirea unor relații pozitive cu delicvenții pentru a-i supraveghea (și a-i controla, acolo unde va fi necesar), îndruma și asista și a le promova incluziunea socială reușită. Astfel, probațiunea contribuie la siguranța comunității și administrarea corectă a justiției.
2. Agențiile de probațiune vor respecta drepturile omului pe care le au delicvenții. Toate intervențiile lor vor ține cont de demnitatea, sănătatea, siguranța și bunăstarea delicvenților.
3. În toate cazurile în care agențiile de probațiune se confruntă cu chestiuni legate de victimele crimelor, ele vor respecta drepturile și necesitățile acestora.
4. Agențiile de probațiune vor lua în considerație caracteristicile individuale, circumstanțele și necesitățile delicvenților pentru a asigura faptul că fiecare caz este gestionat corect și echitabil. Intervențiile agențiilor de probațiune vor fi realizate fără discriminare bazată pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, dizabilitate, orientare sexuală, convingeri politice sau de altă natură, origine națională sau socială, asociere cu un grup etnic minoritar, proprietate, naștere sau alt statut.

5. La implementarea oricărei sancțiuni sau măsuri, agențiile de probațiune nu vor impune nici o povară sau restricție a drepturilor delicventului mai mare decât cea prevăzută prin decizie judiciară sau administrativă și impusă în fiecare caz individual de gravitatea infracțiunii sau de riscurile evaluate corect de repetare a infracțiunii.
6. Pe cât va fi posibil, agențiile de probațiune vor cere consimțământul informat și cooperarea delicvenților în privința intervențiilor, care îi afectează.
7. Orice intervenție înainte de stabilirea definitivă a vinei va implica consimțământul informat al delicvenților și nu va prejudicia prezumția de nevinovăție.
8. Agențiile de probațiune, sarcinile și responsabilitățile lor, precum și relațiile lor cu autoritățile publice și alte organe, vor fi definite de legislația națională.
9. Probațiunea va rămâne în continuare responsabilitatea autorităților publice, chiar și în cazul când serviciile sunt furnizate de alte agenții sau voluntari.
10. Agențiilor de probațiune le va fi acordat statutul și recunoașterea potrivită și vor fi dotate în modul corespunzător.
11. Autoritățile cu drept decizional vor face uz, acolo unde va fi cazul, de îndrumările profesionale și experiența agențiilor de probațiune pentru a reduce infracțiunile repetate și a promova alternativele privării de libertate.
12. Agențiile de probațiune vor lucra în parteneriat cu alte organizații publice sau private și cu comunitățile locale pentru a promova incluziunea socială a delicvenților. Activitatea coordonată și complementară interdisciplinară și între agenții este necesară pentru a satisface necesitățile adesea complexe ale delicvenților și pentru a consolida siguranța comunității.
13. Toate activitățile și intervențiile realizate de agențiile de probațiune vor respecta cele mai înalte standarde etice și profesionale, naționale și internaționale.
14. Vor exista proceduri accesibile, imparțiale și eficiente de depunere a plângerilor în privința serviciului de probațiune.
15. Agențiile de probațiune vor fi obiectul inspecțiilor sistematice ale guvernului și/sau al monitorizării independente.
16. Autoritățile competente vor spori eficiența activității de probațiune prin

încurajarea cercetării, care va fi folosită pentru a ghida politicile și practicile de probațiune.

17. Autoritățile competente și agențiile de probațiune vor informa mass media și publicul larg despre activitatea agențiilor de probațiune pentru a încuraja o înțelegere mai bună a rolului și valorii lor în societate.

Partea II: Organizare și personal

Organizare

18. Structura, statutul și resursele agențiilor de probațiune vor corespunde volumului sarcinilor și responsabilităților care le sunt atribuite și vor reflecta importanța serviciului public pe care îl implementează.

19. Indiferent de faptul dacă serviciile de probațiune sunt prestate de organizații publice sau private, agențiile vor activa în conformitate cu instrucțiunile și regulile oficiale elaborate de autoritățile competente.

20. Orice agenție privată, care prestează servicii de probațiune delicvenților, va fi aprobată de către autoritățile competente în conformitate cu legislația națională.

Personal

21. Agențiile de probațiune vor activa într-un mod prin care să câștige respectul altor organe de justiție și al societății civile pentru statutul și activitatea personalului de probațiune. Autoritățile competente vor depune toate eforturile pentru a facilita atingerea acestui scop prin furnizarea resurselor potrivite, selectarea și recrutarea focusată, remunerarea adecvată a angajaților și managementul bun.

22. Personalul va fi recrutat și selectat în corespundere cu criteriile aprobate, care vor pune accent pe necesitatea de integritate, umanitate, capacitate profesională și corespundere personală față de munca complexă pe care trebuie să o realizeze.

23. Toți angajații vor avea acces la instruirea și formarea potrivită pentru rolul și nivelul lor de responsabilități profesionale.

24. Instruirea inițială va fi oferită tuturor angajaților și va fi orientată spre formarea competențelor, cunostințelor și valorilor relevante. Angajații vor fi evaluați într-un mod recunoscut și vor fi acordate calificări, care vor confirma nivelul atins al competenței.

25. De-a lungul carierei lor, toți angajații își vor menține și îmbunătăți cunostințele și abilitățile prin intermediul formării în paralel cu serviciul și oportunitățile de dezvoltare ce le vor fi oferite.

26. Angajații vor fi instruiți și împuterniciți să facă uz de discreție în limitele legii, eticii, politicii organizaționale, standardelor metodologice actualizate și codului de conduită.

27. Angajații care lucrează sau urmează să lucreze cu delicvenții, care au comis anumite infracțiuni specifice vor beneficia de instruirea specializată potrivită.

28. Instruirea va ține cont de delicvenți si, acolo unde va fi cazul, de victimele care pot fi deosebit de vulnerabile sau pot avea necesități distincte.

29. Personalul de probațiune va fi suficient de numeros pentru a-si realiza eficient activitatea. Anumiți lucrători vor avea un număr de cazuri, care le va permite să supravegheze, îndrume și asiste delicvenții în mod eficient și uman si, acolo unde va fi cazul, să lucreze cu familiile lor si, dacă va fi necesar, cu victimele.

În cazurile în care cererea va fi excesivă, administrația va avea responsabilitatea de a căuta soluții și a instrui personalul referitor la prioritizarea sarcinilor.

30. Administrația va asigura calitatea activității de probațiune prin conducere, îndrumare, supraveghere și motivare a personalului. Angajații vor fi responsabili pentru munca lor.

31. Administrația va depune toate eforturile pentru a dezvolta și menține relații solide de lucru și contacte bune cu alte agenții și parteneri, voluntari, autorități publice, mass media și cu publicul larg.

32. Vor exista aranjamente de consultare de către administrație a întregului personal pe marginea unor chestiuni de ordin general referitor la activitatea lor profesională și condițiile aferente de angajare.

33. Remunerarea angajaților, beneficiile și condițiile de angajare vor reflecta statutul profesiei lor și vor fi adecvate naturii complicate a activității lor pentru a atrage și menține lucrătorii potriviți.

34. Voluntarii pot fi implicați în anumite aspecte ale activității de probațiune. Ei vor fi selectați, susținuți și dotați cu resursele necesare în modul potrivit.

Partea III

Responsabilitatea și relațiile cu alte agenții

35. În conformitate cu legislația națională, agențiile de probațiune vor face legătura și vor furniza informație autorităților judiciare și, unde va fi cazul, altor autorități competente. Acest lucru va include, informație cu privire la impactul posibil al privațiunii de libertate și la fezabilitatea sancțiunilor și măsurilor neprivative de libertate, în general și în cazuri concrete.

36. Agențiile de probațiune vor prezenta sistematic rapoarte generale și informație de feedback cu privire la activitatea lor autorităților competente.

37. Agențiile de probațiune vor lucra în cooperare cu alte agenții din sistemul de justiție, cu agențiile de sprijin și cu societatea civilă pentru a-și implementa sarcinile și obligațiile în mod eficient.

38. Agențiile de probațiune vor încuraja și facilita agențiile de sprijin în asumarea responsabilității inerente de satisfacere a necesităților delicvenților drept membri ai societății.

39. Indiferent dacă agențiile de probațiune și serviciul penitenciar fac sau nu parte dintr-o singură organizație, ele vor lucra în strânsă cooperare pentru a contribui la o tranziție reușită de la viața în închisoare la viața în comunitate.

40. Acolo unde va fi cazul, acordurile dintre agenții vor fi aranjate cu partenerii respectivi stabilind condițiile de cooperare și asistență atât în general, cât și în legătură cu cazuri concrete.

41. Legislația națională va prevedea reguli oficiale și clare privind confidențialitatea profesională, protecția datelor și schimbul de informații, care vor fi specificate de fiecare dată când vor fi create astfel de parteneriate.

Partea IV

Activitatea de probațiune

Rapoartele pre-sentință

42. În dependență de sistemul juridic național, agențiile de probațiune pot pregăti rapoarte pre-sentință în privința anumitor presupuși delicvenți pentru a asista, acolo unde este cazul, autoritățile judiciare la luarea deciziilor de a porni urmărirea penală sau de a aplica anumite sancțiuni sau măsuri. În astfel de cazuri, agențiile de probațiune vor comunica sistematic cu autoritățile judiciare pe marginea circumstanțelor în care un astfel de raport poate fi util.

43. Rapoartele pre-sentință se vor baza pe informații identificate clar și, pe cât va fi posibil, vor fi verificate și actualizate pe durata procesului.

44. Presupusii delicvenți vor avea oportunitatea de a fi implicați în pregătirea raportului, iar opinia lor, dacă va fi disponibilă, va fi reflectată în raport, iar conținutul acestuia le va fi comunicat lor și/sau reprezentantului lor legal.

Alte rapoarte consultative

45. În dependență de sistemul juridic național, agențiile de probațiune pot elabora rapoartele necesare pentru deciziile ce urmează a fi luate de către autoritățile competente. Acestea vor include îndrumări în privința:

- a. fezabilității eliberării delicventului în comunitate;
- b. orice condiții speciale ce ar putea fi incluse în decizia cu privire la eliberarea delicventului;
- c. oricărei intervenții necesare pentru a pregăti delicventul pentru eliberare.

46. Delicvenții vor avea oportunitatea, acolo unde va fi cazul, de a fi implicați în pregătirea raportului, iar opinia lor, dacă va fi disponibilă, trebuie să fie reflectată în raport, iar conținutul acestuia trebuie să le fie comunicat lor și/sau reprezentantului lor legal.

Serviciul comunitar

47. Serviciul comunitar este o sancțiune sau măsură comunitară, care implică

organizarea și supravegherea de către agențiile de probațiune a muncii neremunerate în folosul comunității drept reparație reală sau simbolică a prejudiciului cauzat de către un delicvent. Serviciul comunitar nu trebuie să aibă un caracter de stigmatizare, iar agențiile de probațiune vor încerca să identifice și să folosească sarcinile de lucru, care susțin dezvoltarea abilităților și incluziunea socială a delicvenților.

48. Serviciul comunitar nu va fi efectuat pentru profitul agențiilor de probațiune, angajaților acestora sau pentru profit comercial.

49. La identificarea sarcinilor potrivite, agențiile de probațiune vor lua în considerație siguranța comunității și a beneficiarilor direcți ai muncii.

50. Măsurile de precauție referitoare la sănătate și siguranță îi vor proteja în modul corespunzător pe delicvenții desemnați pentru serviciul comunitar și nu vor fi mai puțin riguroase decât cele aplicate altor lucrători.

51. Agențiile de probațiune vor dezvolta scheme de serviciu comunitar, care vor include un sir de sarcini potrivite pentru diversele competențe și necesități ale delicvenților. În special, este necesar să existe muncă potrivită disponibilă pentru delicvenții de gen feminin, delicvenții cu dizabilități, delicvenții tineri și delicvenții în vârstă.

52. Delicvenții vor fi consultați în privința tipului muncii pe care ar putea să o efectueze.

Măsuri de supraveghere

53. În conformitate cu legislația națională, agențiile de probațiune pot întreprinde supravegherea înainte, în timpul și după procedura judecătorească, precum și supravegherea în timpul eliberării condiționate pe durata unui proces, pe cauțiune, neacționarea condiționată în judecată, sentința condiționată sau suspendată și eliberarea înainte de termen.

54. Pentru a asigura corespunderea, supravegherea va ține cont de diversitatea și de necesitățile distincte ale delicvenților.

55. Supravegherea nu va fi considerată doar o sarcină de control, ci și un mijloc de îndrumare, asistare și motivare a delicvenților. Ea va fi combinată, acolo unde va fi cazul, cu alte intervenții, care pot fi realizate de către agențiile de probațiune sau alte agenții, precum instruirea, dezvoltarea competențelor, oferirea oportunităților de angajare și tratament.

Lucrul cu familia delicventului

56. Acolo unde va fi cazul și în conformitate cu legislația națională, agențiile de probațiune, direct sau prin intermediul altor agenții partenere, vor acorda sprijin, îndrumări și informații familiilor delicvenților.

Monitorizarea electronică

57. Atunci când este utilizată monitorizarea electronică ca parte a supravegherii probațiunii, ea trebuie să fie combinată cu intervențiile destinate reabilitării și susținerii abținerii de la comiterea altor infracțiuni.

58. Nivelul supravegherii tehnologice nu va fi mai mare decât este necesar într-un caz concret, luând în considerație gravitatea infracțiunii comise și riscurile aferente pentru siguranța comunității.

Mutarea cu traiul

59. Acolo unde agențiile de probațiune sunt responsabile pentru supravegherea delicvenților după eliberare, ele trebuie să lucreze în cooperare cu autoritățile închisorilor, delicvenții, familiile lor și cu comunitatea pentru a pregăti eliberarea și reintegrarea lor în societate. Ele vor stabili contacte cu serviciile competente din închisoare pentru a susține integrarea lor socială și ocupațională după eliberare.

60. Agențiile de probațiune vor beneficia de tot accesul necesar la deținuți pentru a le permite să contribuie cu pregătiri pentru eliberarea lor și planificarea mutării lor în vederea asigurării continuității asistenței prin consolidarea lucrului constructiv, care a avut loc în timpul detenției.

61. Supravegherea ce urmează după eliberarea înainte de termen va avea ca scop satisfacerea necesităților delicvenților de stabilire cu traiul, precum angajarea în câmpul muncii, găsirea unui adăpost, continuarea studiilor și pentru a asigura respectarea condițiilor de eliberare pentru a reduce riscurile comiterii repetate a infracțiunilor și cauzării prejudiciilor grave.

Ținere sub observație

62. După îndeplinirea tuturor obligațiilor de după eliberare, agențiile de probațiune pot continua, acolo unde acest lucru este permis de legislația națională, să ofere servicii post-asistență fostilor delicvenți pe bază voluntară pentru a-i ajuta să ducă în continuare un mod de viață în armonie cu legislația.

Lucrul de probațiune cu delicvenții care sunt cetățeni străini și cu cetățenii țării, care au fost sancționați peste hotare

63. Agențiile de probațiune vor presta servicii accesibile pentru delicvenții de naționalitate străină, în special, în privința supravegherii comunitare și stabilirii cu traiul.

64. La aplicarea prevederilor legale, care autorizează transferul intervențiilor de probațiune în privința delicvenților ce sunt cetățeni ai altui stat, cei din urmă vor fi informați despre drepturile lor în această privință.

Pe cât este posibil, va fi stabilită și menținută cooperare strânsă continuă cu agențiile de probațiune relevante din țara lor de origine pentru a facilita aranjamentele necesare de supraveghere a întoarcerii delicvenților în țara lor.

65. Agențiile de probațiune vor încerca, cu consimțământul autorităților naționale, să faciliteze contactul continuu și susținerea cetățenilor țării sancționați peste hotare, care le vor fi cunoscuți și să-i încurajeze să utilizeze agențiile relevante de sprijin la întoarcerea lor.

Partea V

Procesul de supraveghere

Evaluare

66. Atunci când este necesar, înainte și în timpul supravegherii, va fi efectuată o evaluare a delicvenților cu o examinare sistematică și minuțioasă a cazului individual, inclusiv a riscurilor, factorilor pozitivi și necesităților, intervențiilor necesare pentru abordarea acestor necesități și reacției delicvenților la aceste intervenții.

67. Acolo unde va fi posibil, delicvenții vor putea avea o contribuție activă la evaluarea oficială. Aceasta include acordarea ponderii potrivite viziunilor și aspirațiilor personale ale delicvenților, precum și punctelor lor forte și responsabilizare pentru evitarea altor infracțiuni.

68. Delicvenții vor fi informați despre proces și despre rezultatele evaluării.

69. Evaluarea este un proces continuu, iar corectitudinea și relevanța sa va fi revizuită cu periodicitate.

70. Evaluarea este recomandată:

- a. în momentul determinării sancțiunii sau măsurii potrivite sau atunci când este examinată îndepărtarea de la procedurile penale oficiale;
- b. la începutul unei perioade de supraveghere;
- c. atunci când au loc schimbări semnificative în viața delicvenților;
- d. atunci când este examinată o schimbare în natura sau nivelul supravegherii;
- e. la sfârșitul măsurii de supraveghere.

71. Angajații vor fi instruiți în realizarea evaluărilor în conformitate cu normele prezente. Acolo unde sistemele naționale folosesc instrumente de evaluare, angajații vor fi instruiți să înțeleagă valoarea și limitele lor potențiale și să le folosească pentru a lua decizii profesionale.

Planificare

72. Un plan de lucru pentru implementarea tuturor sancțiunilor și măsurilor va fi pregătit de către autoritățile competente și va fi inclus în dosar. Acest plan va ghida activitatea agenției de probațiune și va permite angajaților și delicvenților să evalueze progresul în atingerea obiectivelor fixate.

73. Planul de lucru va fi negociat și, pe cât va fi posibil, coordonat cu delicventul.

74. Planul se va baza pe evaluarea inițială și va stabili intervențiile ce vor fi realizate.

75. Atunci când va fi revizuită evaluarea, planul de lucru va fi revizuit după necesitate.

Intervenții

76. Scopul intervențiilor va consta în reabilitarea și abținerea de la comiterea infracțiunilor și va fi constructiv și corespunzător sancțiunii sau măsurii impuse.

77. Agențiile de probațiune vor putea utiliza o varietate de metode bazate pe o abordare interdisciplinară și cunoștințe solide ce derivă din cercetarea relevantă.

78. Delicvenții vor fi informați din timp integral despre orice intervenție propusă.

Vor fi depuse toate eforturile pentru a asigura participarea lor activă în astfel de intervenții.

79. La aranjarea intervențiilor și la facerea referințelor, agențiile de probațiune vor solicita sprijinul altor agenții, acolo unde va fi cazul.

80. Indiferent de numărul de persoane, care contribuie la lucrul cu un delicvent, în fiecare caz trebuie să existe un angajat identificat responsabil al cărui sarcină va fi de a evalua și coordona planul general de lucru și a asigura contactul cu delicventul și respectarea. Acest lucru este deosebit de important în cazul când delicvenții sunt supuși mai multor intervenții sau când sunt implicate mai multe agenții.

Evaluare

81. Progresul unui anumit delicvent va fi evaluat la intervale sistematice și acest proces va influența planul de lucru pe toată durata supravegherii. Evaluarea va face parte din dosar și, atunci când va fi necesar, din raportarea ulterioară pentru autoritatea cu drept decizional.

82. Evaluarea va reflecta, de asemenea, gradul în care a fost definit și implementat planul coordonat de

lucru și în ce măsură și-a atins acesta obiectivele. Agențiile de probațiune vor putea solicita de la autoritatea cu drept decizional să modifice sau să încheie supravegherea, atunci când va fi cazul.

83. Viziunea delicvenților cu privire la relevanța supravegherii va fi inclusă în evaluare.

84. La sfârșitul perioadei de supraveghere va fi efectuată o evaluare finală. Delicvenții trebuie să fie informați despre faptul că această evaluare va rămâne în dosarele lor și că acestea pot fi folosite în viitor.

Aplicare și respectare

85. Agențiile de probațiune vor asigura corespunderea activă a delicvenților cu supravegherea lor și cu toate condițiile impuse. Pentru a obține cooperarea delicvenților, ele nu se vor baza doar pe perspectiva sancțiunilor pentru nerespectare.

86. Delicvenții vor fi informați integral despre ceea ce se cere de la ei, sarcinile și responsabilitățile personalului de probațiune și consecințele nerespectării.

87. În cazul în care delicvenții nu respectă oricare din condițiile impuse, personalul de probațiune va reacționa activ și prompt. Reacția va ține cont de circumstanțele nerespectării.

Înregistrare, informare și confidențialitate

88. Toate agențiile de probațiune vor ține o evidență oficială, exactă și actualizată a activității lor. Această evidență va include detaliile personale ale persoanelor relevante pentru implementarea sancțiunii sau măsurii, evidența contactului lor cu agenția și munca depusă în privința lor. De asemenea, ele vor înregistra evaluarea, planificarea și intervenția.

89. Evidența va respecta principiile confidențialității și protecției datelor în modul stabilit în legislația națională. Informația confidențială va fi împărtășită cu alte agenții relevante numai în baza unor proceduri stricte de înmânare și folosită în scopuri clar definite.

90. Evidența este un mijloc important de asigurare a responsabilității. Datele vor fi verificate sistematic de către manageri și vor fi disponibile pentru inspecțiile și monitorizarea oficială după necesitate.

91. Agențiile de probațiune vor fi în stare de a prezenta rapoarte autorităților judiciare și altor autorități competente cu privire la munca depusă, progresul delicvenților și măsura respectării de către aceștia a procedurilor stabilite.

92. Delicvenții vor avea acces la dosarele de date ce îi vizează în măsura în care acest lucru este prevăzut în legislația națională și nu încalcă dreptul la intimitatea altora. Delicvenții vor avea dreptul să conteste conținutul acestor dosare.

Partea a VI

Alte activități ale agențiilor de probațiune

Lucrul cu victimele

93. În cazul când agențiile de probațiune prestează servicii victimelor infracțiunilor, acestea le vor ajuta să treacă peste consecințele infracțiunii comise, luând în considerație diversitatea necesităților lor.

94. Dacă este cazul, agențiile de probațiune iau legătura cu serviciile de asistență a victimelor, pentru a se asigura de faptul că necesitățile victimelor sunt satisfăcute.

95. Atunci când agențiile de probațiune țin legătura cu victimele și/sau se interesează de viziunile acestora, cele din urmă trebuie să fie informate în mod clar despre faptul că deciziile de sancționare a delicvenților sunt luate pe baza unui sir de factori și nu doar a prejudiciului cauzat unei anumite victime.

96. Chiar și în cazul în care agențiile de probațiune nu lucrează direct cu victimele, în cadrul intervențiilor vor fi respectate drepturile și necesitățile victimelor, intervențiile respective având drept scop creșterea gradului de constientizare de către delicvenți a prejudiciului cauzat victimelor și asumarea responsabilității de către acestia pentru astfel de prejudiciu.

Practicile de justiție restaurativă

97. În cazul în care agențiile de probațiune sunt implicate în procesele de justiție restaurativă, este necesară definirea clară și recunoașterea drepturilor și responsabilităților delicvenților, victimelor și ale comunității.

Personalul de probațiune trebuie să beneficieze de instruire adecvată. Indiferent de intervenția specifică utilizată, scopul principal este reabilitarea răului cauzat.

Prevenirea criminalității

98. În cazurile prevăzute de legislația națională în elaborarea strategiilor de reducere a criminalității va fi utilizată expertiza și experiența agențiilor de probațiune. Acestea ar putea include utilizarea de intervenții comune și parteneriate.

Partea a VII-a

Procedurile de depunere a plângerilor, inspecție și monitorizare

99. Legislația națională va prevedea proceduri clare, accesibile și eficiente pentru investigarea și răspunderea la plângerile referitoare la practica de probațiune.

100. Aceste proceduri trebuie să fie echitabile și imparțiale.

101. În toate cazurile, reclamantul va fi informat în mod corespunzător despre proces și concluziile anchetei.

102. Agențiile de probațiune se vor asigura de faptul că există sisteme fiabile pentru monitorizarea și îmbunătățirea propriilor practici și că acestea respectă standardele existente.

103. Agențiile de probațiune răspund în fața autorităților competente și fac obiectul unor inspecții periodice din partea autorităților si/sau al monitorizării independente și trebuie să coopereze pe deplin cu orice astfel de controale. Constatările organelor independente de monitorizare vor fi făcute publice.

Partea a VIII-a

Cercetarea, evaluarea, lucrul cu mass-media și publicul

104. Politica și practica de probațiune trebuie să fie, pe cât este posibil, bazate pe evidență. Autoritățile trebuie să furnizeze resursele necesare pentru cercetare și evaluare riguroasă.

105. Revizuirea legilor, politicilor și practicilor existente trebuie să se bazeze pe cunoștințe științifice și cercetări solide, care întrunesc standardele recunoscute pe plan internațional.

106. Mass-media și publicului trebuie să le fie oferite în mod sistematic informații concrete despre activitatea desfășurată de către agențiile de probațiune. Acestea trebuie să fie informate cu privire la scopul și rezultatele activității, pentru a încuraja o mai bună înțelegere a rolului și valorii acestora în societate.

107. Autoritățile competente trebuie să fie încurajate să publice rapoarte periodice privind evoluțiile în domeniul probațiunii.

108. Declarațiile despre politica și practica agențiilor de probațiune vor fi puse la dispoziția altor agenții, utilizatorilor de servicii și a publicului larg, atât la nivel național, cât și la cel internațional, pentru promovarea încrederii și îmbunătățirea standardelor și practicilor de probațiune.

Anexa II la Recomandarea CM/Rec (2010) 1

Glosar al termenilor utilizați

Îngrijire post-eliberare este procesul de reintegrare a unui delicvent, pe bază voluntară și după eliberarea finală din detenție, înapoi în comunitate, într-o manieră constructivă, planificată și supravegheată. În cadrul acestor norme,

termenul se deosebeste de termenul «restabilire», care se referă la implicarea obligatorie după eliberarea din detenție.

Evaluare semnifică procesul de estimare a riscurilor, necesităților și a punctelor forte ale unui delicvent înainte de planificarea unei intervenții si/sau oferire de consultanță autorităților judiciare sau altor autorități competente. De asemenea, evaluarea urmărește să identifice cauzele comiterii infracțiunii și să stabilească dacă pot fi luate măsuri pentru a reduce probabilitatea de recidivă.

Asistența trebuie să fie văzută ca făcând parte integrantă din procesul de supraveghere, alături de control. Aceasta se referă la una sau mai multe dintre următoarele servicii: furnizarea de asistență pentru găsirea unei locuințe, ocuparea forței de muncă, educație, acordarea de susținere familială, etc. În cadrul unor sisteme juridice, aceasta poate fi furnizată de către agenții separate.

Plângerea se referă atât la depunerea unei cereri în fața unei autorități judiciare, cât și la apelul înaintat unui organ administrativ.

Sancțiunile și măsurile comunitare înseamnă sancțiuni și măsuri care mențin delicvenții în comunitate și implică anumite restricții asupra libertății acestora, prin impunerea unor condiții si/sau obligații. Termenul semnifică orice sancțiune impusă de către o autoritate judiciară sau administrativă, precum și orice măsură luată înainte sau în loc de o decizie asupra unei sancțiuni, precum și modalități de executare a unei pedepse cu închisoarea, în afara închisorii.

Condiții și obligații înseamnă orice cerințe care sunt parte integrantă a sancțiunii sau a măsurii impuse de către autoritatea decizională.

Controlul reprezintă activitățile limitate la confirmarea sau asigurarea faptului că orice condiții sau obligații impuse printr-o sancțiune sau măsură de reprimare sunt respectate de către autorul infracțiunii. Astfel de activități includ, de obicei, aplicarea sau amenințarea cu aplicarea unor sancțiuni sau a unor măsuri mai severe, în caz de nerespectare. Noțiunea de control este mai restrânsă decât cea de supraveghere.

Prevenire a criminalității înseamnă orice politici și practici implementate de către agențiile din cadrul sistemului de justiție penală și alte agenții competente și menite să prevină (sau, mai plauzibil, să reducă) criminalitatea.

Autoritatea decizională înseamnă o autoritate judiciară, administrativă sau altă

autoritate, abilitată prin lege să impună sau să revoce o sancțiune sau o măsură comunitară sau să modifice condițiile și obligațiile în baza acesteia.

Renunțare înseamnă procesul prin care, cu sau fără intervenția agențiilor de justiție penală, delictvenții renunță la activitățile lor infracționale și își duc viața fără a recurge la infracțiuni, prin dezvoltarea capitalului lor uman (cum ar fi abilitățile și cunoștințele individuale) și a capitalului social (cum ar fi ocuparea forței de muncă, familia, relațiile și raporturile sociale și implicarea în societatea civilă).

Eliberarea înainte de termen cuprinde toate formele de eliberare din închisoare înainte de ispășirea deplină a pedepsei cu închisoarea, cum ar fi eliberarea provizorie, eliberarea condiționată sau grațierea condiționată.

Evaluarea reprezintă o examinare aprofundată a măsurii în care au fost atinse obiectivele stabilite. În cadrul acestui proces sunt luate decizii referitoare la acțiunile care ar trebui să fie întreprinse mai departe.

Implementarea înseamnă exercitarea aspectelor practice ale activității unei agenții de probațiune pentru

asigurarea executării corecte a unei sancțiuni sau a unei măsuri comunitare.

Intervenție înseamnă orice acțiune întreprinsă pentru a supraveghea, trata, asista sau îndruma delictvenții, cu scopul de a-i distra de la comiterea infracțiunilor în continuare și de a-i ajuta să trăiască respectând legea. Prin urmare, intervenție nu se referă la furnizarea de informații sau rapoarte scrise.

Autoritate judiciară înseamnă o instanță judecătorească, un judecător sau un procuror.

Legislație națională nu înseamnă numai legislația primară adoptată de către legislatorul național, dar de asemenea, orice alte norme și ordine obligatorii, precum și jurisprudența instanțelor și tribunalelor, în măsura în care aceste izvoare de drept sunt recunoscute de către sistemul de drept național.

Delicvent înseamnă orice persoană despre care se pretinde că a comis sau care a comis o încălcare a legii penale. În sensul prezentei recomandări și fără a aduce atingere prezumției de nevinovăție și stabilirii

vinovăției în bază de decizie judecătorească, termenul de «delicvent» va fi înțeles ca incluzând orice persoană care se confruntă cu urmărirea penală.

Supravegherea post-eliberare înseamnă supravegherea în timpul perioadei de eliberare înainte de termen.

Probațiunea se referă la punerea în aplicare în comunitate a sancțiunilor și măsurilor definite de lege și impuse unui delicvent. Aceasta include o serie de activități și intervenții care implică supravegherea, îndrumarea și asistența în scopul incluziunii sociale a unui delicvent, precum și pentru contribuirea la siguranța comunității.

Agenția de probațiune înseamnă orice organ desemnat prin lege pentru punerea în aplicare a sarcinilor și responsabilităților de mai sus. În funcție de sistemul național, activitatea unei agenții de probațiune poate include, de asemenea, oferirea de informații și consiliere autorităților judiciare și altor autorități decizionale, pentru a le ajuta să ia decizii informate și corecte; oferirea de îndrumare și sprijin pentru delicvenți în timpul detenției acestora, cu scopul de a pregăti eliberarea și restabilirea acestora; monitorizare și asistență oferită persoanelor care sunt eliberate anticipat; intervenții de justiție restaurativă și oferirea de asistență victimelor infracțiunilor.

Reabilitarea este un concept larg, care denotă o varietate largă de intervenții având ca scop promovarea renunțării la comportament infracțional și a întoarcerea unui delicvent la statutul de persoană de bună credință (care respectă legea).

Restabilirea începe în timpul perioadei de detenție. Aceasta reprezintă procesul de reintegrare a deținutului înapoi în comunitate, într-un mod pozitiv și gestionat. În cadrul acestor norme, reintegrarea se referă la perioada de supraveghere după ce delicventul a părăsit închisoarea, dar încă mai are anumite obligații legale - de exemplu, o perioadă de eliberare condiționată. Este necesar de a distinge reintegrarea de «îngrijire post-eliberare».

Justiția restaurativă include abordări și programe la baza cărora stau mai multe ipoteze:

- a. că măsura de răspuns la crimă trebuie să repare cât mai mult posibil prejudiciul suferit de victimă;
- b. că delicvenții ar trebui să fie determinați să înțeleagă că comportamentul lor nu este acceptabil și că a avut unele consecințe reale pentru victimă și comunitate;
- c. că delicvenții pot și trebuie să accepte responsabilitatea pentru acțiunile lor;

d. că victimele trebuie să aibă posibilitatea de a-si exprima necesitățile și de a participa la determinarea celui mai bun mod pentru delicvent de a repara prejudiciul, și e. că comunitatea este responsabilă să contribuie la acest proces.

Supraveghere se referă atât la activitățile de asistență desfășurate de către sau în numele unei autorități de implementare, care sunt destinate să mențină delicventul în comunitate, cât și la acțiunile întreprinse pentru a asigura faptul că delicventul îndeplinește toate condițiile sau obligațiile impuse, inclusiv de control, în cazurile în care este necesar. Supravegherea poate fi obligatorie sau facultativă (la cererea contravenientului).

Victimă înseamnă o persoană fizică care a suferit un prejudiciu, inclusiv leziuni fizice sau vătămări mentale, suferință morală sau pierdere economică, cauzată de acțiuni sau omisiuni care încalcă dreptul penal.

Termenul de «victimă» include, de asemenea, acolo unde este cazul, rudele apropiate sau persoanele aflate la întreținerea victimei directe.

Voluntar înseamnă o persoană care desfășoară activități de probațiune, care nu este plătit pentru activitatea respectivă. Acest lucru nu exclude plata unei sume mici de bani voluntarilor, pentru a acoperi cheltuielile de activitate ale acestora.

Recomandarea Comitetului de Miniștri CM/Rec (2014)4 către statele membre, privind monitorizarea electronică

(Adoptată de Comitetul de Miniștri pe 19 februarie 2014, la a 1192-a ședință a Miniștrilor Adjuncți)

Comitetul de Miniștri, conform articolului 15.b din Statutul Consiliului Europei,

Considerând că scopul Consiliului Europei este de a întări unitatea între membrii săi;

Fiind de acord că este necesar să se continue dezvoltarea colaborării internaționale în domeniul întăririi sentințelor penale;

Considerând că o astfel de colaborare trebuie să contribuie la îmbunătățirea justiției, la reducerea incidenței infracțiunilor și la executarea sancțiunilor în mod eficient și cu respectarea deplină a drepturilor omului și a demnității făptașilor;

Fiind de acord că privarea de libertate trebuie folosită ca o soluție ultimă și că majoritatea suspectilor și infractorilor pot fi anchetați eficient și cu costuri reduse în cadrul comunității;

Considerând că creșterea continuă a numărului de deținuți din penitenciare poate duce la condiții de detenție care nu sunt conforme cu articolul 3 din Convenția privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (ETS Nr. 5), așa cum se observă din jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului;

Subliniind încă o dată că suprapopularea închisorilor și creșterea numărului de deținuți constituie o provocare majoră pentru administrațiile penitenciarelor și pentru sistemul juridic în general, atât în ce privește drepturile omului, cât și din punct de vedere al conducerii eficiente a instituțiilor penale;

Recunoscând că monitorizarea electronică folosită în cadrul procesului de justiție penală poate ajuta la reducerea recurgerii la privarea de libertate, asigurând în același timp o supraveghere eficientă a suspectilor și infractorilor în cadrul comunității, ajutând astfel la prevenirea infracțiunilor;

Recunoscând în același timp că tehnologia folosită pentru monitorizarea electronică trebuie utilizată într-o manieră bine organizată și proporționată pentru a se reduce potențialele efecte negative asupra vieții private și de familie a persoanei monitorizate electronic și asupra unor terțe părți implicate;

Fiind astfel de acord că regulile prevăzute privind limitele, tipurile și modalitățile tehnologiilor folosite la monitorizarea electronică trebuie definite în scopul de a îndruma guvernele statelor membre în stabilirea legislației, politicilor și practicilor lor în acest domeniu;

Fiind de acord și asupra faptului că trebuie dezvoltate standarde etice și profesionale privind folosirea eficientă a monitorizării electronice pentru îndrumarea autorităților naționale, inclusiv a judecătorilor, procurorilor, administratorilor de închisori, agențiilor de probațiune, poliției și agențiilor care furnizează echipament de supraveghere a suspectilor și infractorilor;

Luând în considerare:

- Convenția pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (ETS Nr. 5);
- Convenția europeană privind supravegherea infractorilor cu suspendare sau liberare condiționată (ETS Nr. 51);
- Recomandarea Rec (92)16 privind Regulamentul european cu privire la sancțiuni și măsuri comunitare;
- Recomandarea Rec (92)17 privind consistența în pronunțarea sentințelor;
- Recomandarea Rec (97)12 privind personalul responsabil cu implementarea sancțiunilor și măsurilor;
- Recomandarea Rec (99)22 privind suprapopularea închisorilor și inflația populației penitenciarelor;
- Recomandarea Rec (2000)22 privind îmbunătățirea implementării regulamentelor europene cu privire la sancțiuni și măsuri comunitare;
- Recomandarea Rec (2003)22 privind liberarea condiționată;
- Recomandarea Rec (2006)2 privind Regulamentul european al penitenciarelor;
- Recomandarea CM/Rec (2008)11 privind Regulamentul european pentru infractori juvenili pasibili de sancțiuni sau măsuri;
- Recomandarea CM/Rec (2010)1 privind Regulamentul de liberare condiționată al Consiliului Europei;

- Recomandarea CM/Rec (2012)5 privind Codul european al eticii pentru personalul închisorii;

Având în vedere:

- Regulile standard minime ale Națiunilor Unite pentru măsuri non-custodiale (Regulamentul de la Tokio) Rezoluția 45/100);

- Regulamentul Națiunilor Unite pentru tratamentul prizonierilor femei și măsuri non-custodiale pentru infractoare (Regulamentul de la Bangkok) (Rezoluția 2010/16);

- Regulile standard minime ale Națiunilor Unite pentru administrarea justiției juvenile (Regulamentul de la Beijing) (Rezoluția 40/33);

- Decizia cadru a Consiliului Uniunii Europene 2008/947/JHA privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce a sentințelor și hotărârilor de liberare condiționată în scopul supravegherii măsurilor de liberare condiționată și sancțiunilor alternative;

- Decizia cadru a Consiliului Uniunii Europene 2009/829/JHA privind aplicarea, între statele membre ale Uniunii Europene, a principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor privind măsurile de supraveghere ca alternativă la detenția provizorie,

Recomandă guvernelor statelor membre:

- să ia toate măsurile corespunzătoare, atunci când își revizuiesc legislația și practica relevantă, pentru a aplica principiile exprimate în anexa la această recomandare;

- să asigure diseminarea acestei recomandări și a comentariului său în cadrul autorităților și agențiilor relevante, în special în cadrul ministerelor relevante, al administrației penitenciarelor, agențiilor de probațiune, poliției și altor agenții de aplicare a legii, cât și în cadrul oricăror agenții care furnizează echipament de monitorizare electronică, ori care supraveghează persoane monitorizate electronic în sfera procesului de justiție penală.

Anexă la Recomandarea CM/Rec (2014)4

Cadrul

Scopul acestei recomandări este să definească un set de principii de bază, legate de probleme etice și standarde profesionale, care să permită autorităților naționale să folosească în mod just, proporționat și eficient diferitele forme de monitorizare electronică în cadrul procesului de justiție penală, asigurând respectul deplin al drepturilor persoanelor în cauză.

- Se dorește de asemenea ca recomandarea să aducă în atenția autorităților naționale că trebuie să aibă o deosebită grijă, atunci când folosesc monitorizarea electronică, să nu submineze ori să înlocuiască dezvoltarea de relații profesionale constructive cu suspectii și infractorii prin intermediul unui personal competent, care să se ocupe de aceștia în cadrul comunității. Trebuie subliniat faptul că impunerea unui control tehnologic poate reprezenta un supliment folositor la modurile deja existente de abordare pozitivă socială și psihologică a oricărui suspect sau infractor, așa cum sunt definite de recomandările relevante ale Consiliului de Miniștri, în special de Recomandarea Rec (92)16 privind Regulamentul european cu privire la sancțiuni și măsuri comunitare; Recomandarea Rec (97)12 privind personalul responsabil cu implementarea sancțiunilor și măsurilor; Recomandarea Rec (2006)2 privind Regulamentul european al penitenciarelor; Recomandarea CM/Rec(2010)1 privind Regulamentul de liberare condiționată al Consiliului Europei; Recomandarea CM/Rec(2012)5 privind Codul european al eticii pentru personalul închisorii.

Definiții

„Monitorizare electronică” este un termen general care se referă la forme de supraveghere prin intermediul cărora să se monitorizeze locația, mișcarea și comportamentul specific persoanelor din cadrul procesului de justiție penală. Formele curențe de monitorizare electronică se bazează pe unde radio, tehnologie de urmărire prin satelit sau biometrică. În general ele cuprind un dispozitiv atașat persoanei respective, care se monitorizează de la distanță.

În funcție de jurisdicțiile naționale, monitorizarea electronică poate fi folosită într-unul sau mai multe din următoarele moduri:

- în faza procedurilor penale premergătoare procesului;

- drept condiție pentru suspendarea sau executarea unei sentințe de închisoare;
- ca mijloc de sine stătător de supraveghere a executării unei sancțiuni sau măsuri penale în cadrul comunității;
- în combinație cu alte intervenții de liberare condiționată;
- ca măsură premergătoare eliberării pentru cei din închisori;
- în cadrul liberării condiționate din închisoare;
- ca măsură de îndrumare și supraveghere intensivă pentru anumite tipuri de infractori, după liberarea din închisoare;
- ca măsură de monitorizare a mișcărilor interne ale infractorilor în închisoare și/ sau în cadrul perimetrului penitenciarelor deschise;
- ca măsură de protejare a anumitor victime ale infracțiunilor de suspecti sau infractori individuali.

În unele jurisdicții, unde monitorizarea electronică se folosește ca modalitate de executare a unei sentințe cu închisoarea, cei care sunt supuși monitorizării electronice sunt considerați prizonieri de către autorități.

În unele jurisdicții, monitorizarea electronică este condusă direct de către penitenciar, agențiile de probațiune, serviciile de poliție ori alte agenții publice competente, în timp ce în altele este implementată de companii private care au un contract de furnizare de servicii cu o agenție de stat.

În unele jurisdicții, suspectul sau infractorul purtător al dispozitivului este obligat să contribuie la costurile utilizării sale, în timp ce în altele acestea sunt suportate în totalitate de către stat.

În unele jurisdicții, monitorizarea electronică poate fi folosită în cazul suspectilor sau infractorilor juvenili, în timp ce în altele, această măsură nu se aplică minorilor.

„Suspect” înseamnă orice persoană care se presupune a fi comis ori care a fost acuzată a fi comis o infracțiune, dar care nu a fost condamnată din cauza ei.

„Infractor” înseamnă orice persoană care a fost condamnată în urma unei infracțiuni.

„Agenție care furnizează echipament de monitorizare electronică”: de obicei o companie privată, care produce, comercializează, vinde, închiriază și întreține astfel de echipament.

„Agenție responsabilă cu supravegherea persoanelor supuse monitorizării electronice”: agenție publică sau companie privată, căreia autoritățile competente îi încredințează supravegherea locației, mișcărilor sau comportamentului specific al unui suspect sau infractor pentru o anumită perioadă de timp.

„Agenție de probațiune”: un organism responsabil pentru executarea în cadrul comunității a sancțiunilor și măsurilor prescrise de lege și impuse unui infractor. Sarcinile ei includ o serie de activități și intervenții, care implică supraveghere, îndrumare și asistență, în scopul includerii sociale a infractorilor, și care contribuie la siguranța comunității. Ea poate de asemenea, în funcție de sistemul legislativ național, să implementeze una sau mai multe dintre următoarele funcțiuni: să furnizeze informații și consiliere autorităților judiciare și altori factori de decizie, pentru a-i ajuta să ia hotărâri juste și în cunoștință de cauză; să furnizeze îndrumare și sprijin infractorilor aflați în custodie, pentru a pregăti eliberarea și reintegrarea lor; monitorizare și asistență persoanelor pasibile de o liberare timpurie; intervenții de justiție reparatorie; și asistență victimelor infracțiunilor.

O agenție de probațiune poate de asemenea să constituie, în funcție de sistemul legislativ național, „agenția responsabilă cu supravegherea persoanelor supuse monitorizării electronice”.

Principii de bază

1. Folosirea, cât și tipurile, durata și modalitățile de execuție ale monitorizării electronice în cadrul justiției penale vor fi stabilite prin lege.
2. Hotărârile pentru impunerea sau revocarea monitorizării electronice trebuie luate de judiciar ori trebuie să permită revizuire judiciară.
3. Când monitorizarea electronică este folosită în faza premergătoare procesului, trebuie avută o grijă deosebită să nu se extindă această folosire.
4. Tipul și modalitățile de execuție ale monitorizării electronice trebuie să fie proporționale, ca durată și intruziune, cu gravitatea infracțiunii presupuse ori comise, să ia în considerare circumstanțele individuale ale suspectului sau infractorului și să fie revizuite cu regularitate.

5. Monitorizarea electronică nu trebuie executată într-o manieră care să restrângă drepturile sau libertățile suspectului sau infractorului într-o măsură mai mare decât se prevede în hotărârea care o impune.

6. Când se impune monitorizarea electronică și i se stabilește tipul, durata și modalitățile de execuție, trebuie avut în vedere impactul său asupra drepturilor și intereselor familiilor și ale terțelor părți din locul în care suspectul sau infractorul este restricționat.

7. Nu trebuie să existe discriminare în impunerea sau execuția monitorizării electronice pe motiv de gen, rasă, culoare, naționalitate, limbă, religie, orientare sexuală, opinii politice sau de altă natură, origine națională ori socială, proprietate, asociere cu o minoritate națională ori stare fizică sau psihică.

8. Monitorizarea electronică poate fi folosită ca măsură de sine stătătoare pentru a asigura supravegherea și a reduce infraționalitatea pe perioada specifică a executării sale. Pentru împiedicarea infraționalității pe termen mai lung, ea trebuie combinată cu alte intervenții profesionale și măsuri de sprijin în scopul reintegrării sociale a infractorilor.

9. Când sunt implicate organizații din sectorul privat în implementarea deciziilor care impun monitorizarea electronică, răspunderea pentru tratamentul efectiv al persoanelor în cauză, conform cu standardele internaționale etice și profesionale relevante revine autorităților publice.

10. Autoritățile publice trebuie să asigure că toate informațiile relevante privind implicarea sectorului privat în furnizarea de monitorizare electronică sunt transparente și vor asigura accesul publicului la acestea.

11. Când suspectii sau infractorii contribuie la costurile implicate în folosirea monitorizării electronice, valoarea contribuției lor trebuie să fie proporțională cu situația lor financiară și trebuie stabilită prin lege.

12. Raportarea, disponibilitatea și utilizarea informațiilor strânse în legătură cu impunerea și implementarea monitorizării electronice de către agențiile relevante trebuie stabilită în mod specific prin lege.

13. Personalul responsabil pentru implementarea deciziilor legate de monitorizarea electronică trebuie să fie suficient de numeros și instruit în mod adecvat și regulat pentru a-și îndeplini sarcinile eficient, cu profesionalitate și

conform cu cele mai înalte standarde etice. Pregătirea lor trebuie să cuprindă și chestiuni de protecție a informațiilor.

14. Trebuie să existe inspecții guvernamentale regulate și căi pentru monitorizarea independentă a agențiilor responsabile cu executarea monitorizării electronice într-o manieră consistentă cu legislația națională.

Condiții de execuție a monitorizării electronice în diferite faze ale procesului penal

15. Pentru a asigura compatibilitatea, se pot implementa diferite măsuri, în conformitate cu legislația națională. În special, se pot solicita consimțământul și colaborarea suspectului/infractorului, ori se pot stabili sancțiuni de descurajare.

16. Modalitățile de execuție și nivelul de intruziune al monitorizării electronice în stadiul premergător judecății trebuie să fie proporționale cu presupusa infracțiune și trebuie să se bazeze pe riscul corect asumat al dispariției persoanei în cauză, intervenției în procesul de justiție, amenințării serioase a ordinii publice sau comiterii unei noi infracțiuni.

17. Legislația națională trebuie să stabilească maniera în care timpul petrecut sub supravegherea monitorizării electronice în faza premergătoare judecății poate să fie scăzut de către curte atunci când aceasta definește durata totală a oricărei sancțiuni ori măsuri finale.

18. Când există un program de protejare a victimelor, care folosește monitorizarea electronică pentru a supraveghea mișcările unui suspect ori infractor, este esențial să se obțină mai întâi consimțământul victimei și trebuie să se depună toate eforturile pentru a se asigura că victima înțelege disponibilitățile și limitările acestei tehnologii.

19. În cazurile în care monitorizarea electronică este legată de excluderea din, sau limitarea la anumite zone, trebuie făcute eforturi pentru a asigura că astfel de condiții de execuție nu sunt atât de restrictive încât să împiedice o calitate rezonabilă a vieții de zi cu zi în comunitate.

20. Când trebuie monitorizată folosirea de substanțe interzise, trebuie să se aibă în vedere gradul de intruziune și potențialul terapeutic și educativ al abordării electronice și a celei tradiționale, înainte de a se hotărî care dintre ele va fi aleasă.

21. Monitorizarea electronică prin care infractorii nu au dreptul să părăsească rezidența trebuie evitată pe cât posibil, pentru a se preveni efectele negative ale

izolării, în cazul în care persoana locuiește singură, și pentru a proteja drepturile unor terțe părți care ar putea locui în același spațiu.

22. În scopul pregătirii infractorilor pentru eliberare și în funcție de tipul infracțiunii și de programul de management al infractorului, monitorizarea electronică poate fi folosită pentru a crește numărul de cazuri individuale de învoiuri pe termen scurt sau pentru a oferi infractorilor posibilitatea de a munci în afara închisorii ori de a fi plasați într-o închisoare deschisă.

23. Monitorizarea electronică poate fi folosită ca o alternativă de executare a unei condamnări cu închisoarea, caz în care durata sa trebuie stabilită prin lege.

24. Monitorizarea electronică poate fi folosită, dacă este nevoie, în cazul eliberării din închisoare înainte de termen. În astfel de cazuri, durata ei trebuie să fie proporțională cu timpul rămas până la terminarea condamnării.

25. Dacă monitorizarea electronică este folosită, la nevoie, după executarea sentinței cu închisoarea, ca măsură post eliberatorie, trebuie ca durata și gradul ei de intruziune să fie stabilite cu atenție, avându-se în vedere impactul general asupra foștilor prizonieri, familiilor lor și asupra unor terțe părți.

I. Chestiuni etice

26. Vârsta, dizabilitățile și alte condiții specifice relevante sau circumstanțe personale ale fiecărui suspect ori infractor trebuie luate în considerare când se decide dacă și în ce manieră de execuție poate fi impusă monitorizarea electronică.

27. Echipamentul electronic de monitorizare nu poate fi folosit în niciun caz pentru a provoca intenționat daune sau suferințe fizice ori psihice unui suspect sau infractor.

28. Regulamentul privind folosirea monitorizării electronice trebuie revizuit periodic pentru a se lua în considerare dezvoltarea tehnologică în domeniu, astfel încât să se evite intruziunea excesivă în viața privată și de familie a suspectilor, infractorilor și altor persoane afectate.

II. Protecția informațiilor

29. Informațiile strânse în cursul folosirii monitorizării electronice trebuie supuse unor reguli specifice, bazate pe standardele internaționale relevante privind depozitarea, utilizarea și distribuirea informațiilor.

30. O atenție deosebită trebuie acordată stabilirii cu strictețe a regulilor de utilizare și împărtășire a acestor informații în cadrul anchetelor și procedurilor penale.

31. Trebuie stabilit un sistem de sancțiuni eficiente în cazul folosirii acestor informații în mod neglijent ori intenționat eronat.

32. Agențiile private care furnizează echipament de monitorizare electronică ori răspund de supravegherea electronică a persoanelor trebuie să se supună aceluiași reguli și regulamente privitoare la folosirea informațiilor pe care le dețin.

III. Personalul

- Toate regulile relevante cuprinse în Recomandarea Rec (92)16 privind Regulamentul european cu privire la sancțiuni și măsuri comunitare, Recomandarea Rec (97)12 privind personalul responsabil cu implementarea sancțiunilor și măsurilor, Recomandarea CM/Rec(2010)1 privind Regulamentul de liberare condiționată al Consiliului Europei și în Recomandarea CM/Rec(2012)5 privind Codul european al eticii pentru personalul închisorii, care se referă la personal, vor fi aplicabile.

33. Personalul va fi instruit să comunice în mod delicat cu suspectii și infractorii, să-i informeze într-o manieră și o limbă pe care aceștia le înțeleg cu privire la utilizarea tehnologiei, la impactul ei asupra vieții lor private și de familie și la consecințele folosirii ei greșite.

34. Personalul va fi instruit să relaționeze cu victimele, în cazurile în care sunt folosite programe de sprijin ale victimelor în cadrul monitorizării electronice.

35. La stabilirea sistemelor de monitorizare electronică, se vor avea în vedere avantajele răspunsurilor umane, cât și automate față de informațiile strânse de centrul de monitorizare.

36. Personalul răspunzător cu impunerea ori execuția monitorizării electronice va fi adus la zi în mod regulat și instruit în legătură cu mâniarea, utilizarea și impactul echipamentului asupra persoanelor implicate.

37. Personalul va fi instruit să instaleze și să dezinstaleze tehnologia respectivă și să ofere asistență tehnică și sprijin pentru a asigura funcționarea eficientă și precisă a echipamentului.

IV. Lucrul cu publicul, cercetare și evaluare

38. Publicul larg trebuie informat în legătură cu aspectele etice și tehnologice ale folosirii monitorizării electronice, cu eficacitatea sa, scopul și valoarea ei ca mijloc de restrângere a libertății suspectilor și infractorilor. Trebuie de asemenea conștientizat faptul că monitorizarea electronică nu poate înlocui intervenția și sprijinul uman profesionist pentru suspecti și infractori.

39. Trebuie să se efectueze cercetări, evaluări și monitorizări independente, pentru a ajuta autoritățile naționale să ia hotărâri în cunoștință de cauză în legătură cu aspectele etice și profesionale ale folosirii monitorizării electronice în cursul procesului penal.

Extrase din CPT cu privire la suprapopularea penitenciară

Extras din cel de-al 2-lea Raport general (CPT/Inf (92) 3)

46. Aglomerarea este un subiect de relevanță directă pentru mandatul CPT-ului. Toate serviciile și activitățile dintr-o închisoare vor fi afectate în mod negativ dacă este necesar să se adăpostească mai mulți prizonieri decât numărul pentru care a fost creată ; calitatea vieții va fi coborâtă în totalitate, în mod semnificativ. Mai mult decât atât, nivelul de supraaglomerare într-o închisoare sau într-o anumită parte a ei, poate fi astfel încât, prin el însuși, să fie inuman și degradant din punct de vedere fizic.

Extras din cel de-al 7-lea Raport general (CPT/Inf (97) 10)

12. În timpul diferitelor vizite din 1996, CPT-ul a întâlnit încă o dată, nenorocirile **suprapopulării din** închisori, fenomen ce distruge sistemul penitenciar de-a lungul Europei. Suprapopularea este acută, în mod deosebit, în închisorile în care sunt încarcerate persoane în detenție provizorie (de exemplu persoane care așteaptă să fie judecate). În orice caz, CPT-ul a observat că această problemă s-a răspândit în tot sistemul penitenciar.

13. După cum CPT-ul a subliniat în cel de-al 2-lea Raport General, suprapopularea este o problemă de interes pentru CPT conform mandatului acestuia (cf. CPT/Inf (92) 3, paragraf 46).

O închisoare suprapopulată presupune spații neigienice și strâmte, o lipsă constantă de intimitate (chiar și atunci când se folosesc utilitățile sanitare), activități reduse în afara celulelor ca urmare a unei solicitări ce depășește personalul și dotările disponibile, servicii medicale superaglomerate, tensiune crescută și mult mai multă violență între deținuți și între aceștia și personalul închisorii. Această listă este departe de a fi exhaustivă.

CPT-ul a trebuit să concluzioneze în mai multe cazuri că efectele adverse ale suprapopulării au generat condiții de detenție inumane și degradante.

14. Pentru a rezolva problema suprapopulării, anumite țări au optat pentru creșterea numărului închisorilor. Din punctul lui de vedere CPT-ul este departe de a fi convins că numai oferirea unor spații adiționale va constitui o soluție de durată. Într-adevăr, un număr de state europene s-au lansat într-un program vast de construire a închisorilor descoperind însă că populația din închisori crește odată cu creșterea

capacității penitenciarelor. În contrast cu aceasta, existența politicilor care limitează sau modulează numărul persoanelor trimise la închisoare în anumite state, a avut o contribuție importantă la menținerea populației din penitenciare la un nivel gestionabil.

15. Problema suprapopulării închisorilor este destul de serioasă pentru a justifica cooperarea la nivel european în scopul elaborării de strategii. În consecință, CPT-ul s-a bucurat pentru că această activitate a fost deja începută de către Comitetul European privind Problemele Criminologice (CDPC). CPT-ul speră ca îndeplinirea cu succes a acestei activități să fie tratată ca o prioritate².

Extras din cel de-al 11-lea Raport general (CPT/Inf (2001) 16)

Suprapopularea penitenciară

28. Fenomenul de suprapopulare continuă să distrugă sistemul penitenciar de-a lungul Europei și subminează grav tentativele de ameliorare a condițiilor de detenție. Efectele negative ale suprapopulării penitenciare au fost deja subliniate în rapoartele generale de activități anterioare.³ Pe măsură ce și-a extins aria de activitate de-a lungul continentului european, CPT-ul s-a confruntat cu o rată ridicată de întemnițare și, în consecință, cu un surplus carceral important. Faptul că un stat întemnițează un număr mare dintre cetățenii săi nu se poate explica într-un mod convingător printr-o rată ridicată a criminalității. Atitudinea generală a membrilor serviciilor responsabile cu aplicarea legilor și autoritățile judiciare trebuie, în parte, să fie responsabile.

În aceste circumstanțe investirea de sume considerabile în infrastructura penitenciarului nu constituie o soluție. Trebuie, mai degrabă, revăzute legislațiile și practicile în vigoare în materie de detenție provizorie, de pronunțare a sentințelor, precum și multitudinea de sancțiuni non-privative de libertate disponibile. Aceasta este tocmai metoda preconizată de Recomandarea Nr. R (99) 22 a Comitetului Miniștrilor privind suprapopularea penitenciarelor și inflația populației din penitenciar. CPT-ul speră foarte mult că principiile stabilite în acest text esențial vor fi efectiv aplicate de către statele membre. Punerea în aplicare a acestei Recomandări merită să fie riguros supravegheată de Consiliul Europei.

² La 30 septembrie 1999, Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei a adoptat Recomandarea Nr. R(99) 22 privind suprapopularea în închisori și inflația populației încarcerate.

³ Al 2-lea Raport General - CPT/Inf (92) 3, paragraful 4 și al 7-lea Raport General - CPT/Inf (97)10, paragrafele 12 -15.

Marile dormitoare comune

29. În anumite țări vizitate de CPT, mai ales în Europa Centrală și Orientală găzduirea deținuților se face deseori în dormitoare de mare capacitate care conțin toate sau cele mai multe dintre facilitățile utilizate zilnic de prizonieri, cum ar fi: spațiul de dormit, spațiul de zi și utilitățile sanitare. CPT-ul obiectează în privința principiului pe care se bazează aceste modalități de locuire în închisorile închise, iar aceste obiecții sunt și mai puternice atunci când, așa cum este cazul în mod frecvent, în dormitoarele respective sunt ținuți deținuți în spații extrem de înghesuite și insalubre. Fără îndoială că diferiți factori, inclusiv cei de ordin cultural, fac să fie de preferat, în anumite țări, locurile de detenție colective în locul celulelor individuale. Totuși, sunt puține lucruri de spus în favoarea și multe de spus în defavoarea sistemului în care zeci de deținuți locuiesc și dorm împreună în același dormitor.

Dormitoarele mari implică inevitabil o lipsă de intimitate a deținuților în viața de zi cu zi. Mai mult, riscul de intimidare și violență este ridicat. Astfel de modalități de locuire pot facilita dezvoltarea sub-culturilor de factură criminală și menținerea coeziunii organizațiilor criminale. Acestea pot face astfel încât controlul efectiv realizat de personal să devină extrem de dificil, chiar imposibil. În special, în cazul unor tulburări în închisoare, nu pot fi evitate intervențiile exterioare care implică folosirea considerabilă a forței. Utilizând astfel de metode, o repartizare potrivită a fiecărui deținut, bazată pe evaluarea de la caz la caz a riscurilor și necesităților, devine, de asemenea, aproape imposibil de efectuat. Toate aceste probleme sunt extrem de accentuate atunci când numărul deținuților depășește un procent rezonabil de ocupare. Mai mult, într-o astfel de situație, folosirea excesivă a instalațiilor comune cum ar fi chiuvetele și toaletele și insuficienta aerisire pentru un număr atât de mare de persoane va conduce deseori la condiții deplorabile de detenție.

Totuși, CPT-ul trebuie să sublinieze faptul că trecerea de la marile dormitoare către unitățile de viață mai mici trebuie însoțită de măsuri care să garanteze că deținuții petrec o parte rezonabilă a zilei în afara unității lor de viață și sunt ocupați cu activități motivante, de diferite naturi.

www.coe.int/justice

RON

www.coe.int

| Consiliul Europei este organizația principală a continentului în privința drepturilor omului. Ea cuprinde 47 de state membre, Ea cuprinde 47 de state membre, inclusiv cele 28 ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, un tratat conceput în scopul protejării drepturilor omului, democrației și statului de drept. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează implementarea Convenției în statele membre.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE